

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de minister van Financiën,
de heer dr. J.M.N. Jardim
Pietermaai 17
Curaçao

1. Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013, de recapitulatiestaten over 2013, het kasstroomoverzicht en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, en bijlagen tot en met bladzijde 149.

Toelichting uitsplitsing van het oordeel

Ons oordeel over het boekjaar 2013 is in tegenstelling tot het oordeel over het boekjaar 2012 uitgesplitst in twee separate categorieën, zijnde de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening. Gezien dit twee significante separate controledoelstellingen betreffen en doordat wij de gebruikerswaarde van de verklaring en hiermee het inzicht bij de gebruikers van de jaarrekening trachten te vergroten, heeft SOAB er voor gekozen om twee separate oordelen uit te brengen.

Het oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening bevat het oordeel of de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. De strekking is om vast te stellen of de cijfers zoals gepresenteerd in de jaarrekening getrouw zijn. Hieronder vallen de criteria: juistheid, volledigheid, tijdigheid en rubricering.

Het oordeel over de rechtmatigheid bevat een oordeel in hoeverre de kosten en verplichtingen rechtmatig gespendeerd zijn. Onder rechtmatig wordt verstaan, in overeenstemming met de van toepassing zijnde wet en regelgeving. Hieronder vallen de criteria: begroting, voorwaarden, autorisatie, comptabiliteit, aanvaardbaarheid.

In paragraaf 5 wordt het oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening alsook de onderbouwing van het oordeel beschreven. Deze indeling wordt ook in paragraaf 6 gehanteerd voor het oordeel omtrent de rechtmatigheid van de jaarrekening.

2. Verantwoordelijkheid van het bestuur

De Raad van Ministers van het Land Curaçao is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van de overige delen van de jaarrekening, beide in overeenstemming met de Landsverordening comptabiliteit 2010 en de daaruit voortvloeiende regelgeving. De Raad van Ministers van het Land Curaçao is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties.

Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De Raad van Ministers van het Land Curaçao is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

3. Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Curaçaose recht en de controlestandaarden van het NBA. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door de Raad van Ministers van Curaçao gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel, uitgesplitst in de twee categorieën zijnde getrouwheid en rechtmatigheid, te bieden.

4. Onze toepassing van de materialiteit

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor ons oordeel omtrent getrouwheid alsmede rechtmatigheid bedraagt voor fouten 1% van de totale kosten ad NAf 1.768.982.653, zijnde ad NAf 17.689.827. Hierbij hebben wij de werkzaamheden voor zowel de rechtmatigheid als de getrouwheid uitgevoerd middels de uitvoeringsmaterialiteit ad NAf 14.151.861. De differentiatie tussen de goedkeuringsmaterialiteit en de uitvoeringsmaterialiteit betreft een ingebouwde zekerheidsmarge van de accountant die onder anderen is gebaseerd op in de accountancy sector geldende richtlijnen alsmede risicoanalyse en professionele oordeelsvorming.

Alle individuele fouten en onzekerheden die het bedrag van NAf 500.000 overschrijden zijn in kaart gebracht en gecommuniceerd met het Land Curaçao. Gedurende onze controle hebben wij de materiele onjuistheden en onzekerheden die het bedrag van NAf 500.000 overstijgen opgenomen als onderbouwing voor onze controleverklaring.

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden waarbij wij statistische steekproeven hebben uitgevoerd is een betrouwbaarheidspercentage van 95% gehanteerd.

Indien de som van de fouten de toegepaste goedkeuringstolerantie overtreft, dat wil zeggen van materieel belang is (tussen de 1% en 3% van de totale kosten), wordt in plaats van een goedkeurend oordeel een oordeel met beperking gegeven. Als de som van de fouten wezenlijk is, dus meer dan 3% van de totale kosten, dan voldoet de verantwoording niet aan de eraan te stellen eisen en zal derhalve een afkeurende oordeel gegeven worden. Voor onzekerheden bedraagt de goedkeuringstolerantie 3% van de totale lasten ad NAf 1.768.982.653, zijnde NAf 53.069.481.

De situatie kan zich voordoen dat op basis van objectieve verhinderingen tijdens het onderzoek geen zekerheid kan worden verkregen ten aanzien van de rechtmatigheid of de getrouwe weergave van bepaalde posten. Ook kan deze situatie zich voordoen als de accountant bepaalde lasten niet mag controleren. Deze beperkingen in de controle kunnen beperkt van invloed zijn op de uiteindelijke oordeelsvorming over de verantwoording maar kunnen ook leiden tot een oordeelonthouding. Indien deze onzekerheden beperkt zijn, tussen 3%-10%, wordt in plaats van een goedkeurend oordeel een oordeel met beperking gegeven en voor onzekerheden groter dan 10% volgt een oordeelonthouding.

5. Oordeel getrouwheid

Onderbouwing van de oordeelonthouding betreffende de getrouwheid

Vanwege het belang van de aangelegenheden die worden beschreven in de paragraaf "Onderbouwing van de oordeelonthouding betreffende de getrouwheid", zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren. Derhalve kunnen wij geen oordeel geven inzake de getrouwheid van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao.

Getrouwheidsfouten (totaal NAf 33.444.693, 2% van de totale kosten)

Balans

1. De post "Bouwstructuren" is voor het bedrag van NAf 539.269 te hoog gewaardeerd daar er investeringen met factuurdatum ná 1 maart 2014 en oplevering (cf. prestatieverklaring) ná 1 maart 2014 ten laste van het dienstjaar 2013 zijn verantwoord. Volgens de Landsverordening comptabiliteit 2010 dienen deze facturen in het lopend dienstjaar 2014 te worden verantwoord.
2. Er is geen voorziening getroffen voor de LL geldleningen u/g waarover in 2013 geen aflossingen en rente zijn ontvangen van totaal ad NAf 6.253.036. Hierdoor is de post te hoog gewaardeerd.
3. De 5 leningsovereenkomsten die we hebben ontvangen vertonen een verschil met de verantwoorde bedragen in Model C1 voor totaal ad NAf 10.744.062. De eindstanden ultimo 2013 zijn te laag verantwoord.

4. De deelnemingen zijn in 2013 tegen kostprijs gewaardeerd. Echter is nog niet voor alle deelnemingen de juiste kostprijs aangehouden. De deelnemingen zijn voor een bedrag van NAf 8.581.557 te laag gewaardeerd. Het betreft de deelneming CPA N.V. die voor ad NAf 4.678.008 te hoog is gewaardeerd en Stadsherstel N.V. ad NAf 13.259.565 die niet is opgenomen in de jaarrekening.
5. De rekening-courant schuld aan Selikor N.V. is voor een bedrag van NAf 2.648.761 te laag gewaardeerd, daar de definitieve jaarrekening 2013 van Selikor N.V. na het samenstellen van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao is ontvangen.

Consolidatiestatuten

Er zijn geen getrouwheidsfouten in de consolidatiestatuten.

Getrouwheidsonzekerheden (totaal NAf 1.854.489.407, 105% van de totale kosten)

Balans

1. We kunnen geen oordeel vormen over de volledigheid van de “Gronden en ondergrondse activa”, “Bouwstructuren” en “Machines & Equipment”. Het voormalig Eilandgebied Curaçao heeft geen specificatie per 9 oktober 2010 van de “Gronden en ondergrondse activa” alsmede van de “Bouwstructuren” voor het totaalbedrag van NAf 411.957.225. Hierdoor hebben wij de volledigheid van de per 10 oktober 2010 ingebrachte “Gronden en ondergrondse activa” en “Bouwstructuren in het Land Curaçao tot heden niet kunnen vaststellen.
2. De posten “Gronden en ondergrondse activa”, “Bouwstructuren” en “Machines & Equipment” bevatten een onzekerheid van materieel belang en van diepgaande invloed die wij niet kunnen kwantificeren door het volgende”:
 - a. De erfpachtgronden van het voormalig Eilandgebied Curaçao zijn niet volledig gewaardeerd.
 - b. Er zijn geen duidelijke richtlijnen / criteria voor het activeren van kapitaaluitgaven.
 - c. Bij de berekening van de afschrijvingsbedragen wordt de laatste grootboekdatum die door de desbetreffende ministeries zijn verantwoord in de financiële administratie Enterprise One als start afschrijvingsdatum gehanteerd. Dit is niet correct daar de opleveringsdatum als start afschrijvingsdatum cf. comptabiliteit gehanteerd dient te worden.
 - d. Diverse ministeries beschikken niet over een (bijgehouden) activelijst.
 - e. Er is geen sprake van inventarisatie bij diverse ministeries.
3. Wij constateren dat verantwoorde kapitaaluitgaven met factuurdatum ná 1 maart als investeringen in 2013 voor het totaalbedrag van NAf 12.336.444 zijn verantwoord. Wij beschikken niet over de prestatieverklaringen om vast te kunnen stellen dat de levering van de prestatie voor deze facturen uiterlijk 1 maart 2014 heeft plaats gevonden en terecht geactiveerd zijn in het dienstjaar 2013. Dit bedrag is onzeker.
4. De post “Andere vaste activa” is voor het bedrag van NAf 4.394.577 onzeker daar wij geen oordeel kunnen vormen over de juiste rubricering van de uitgaven i.v.m. advies, ontwikkeling, cursus/opleiding en overige immateriële vaste activa als materiele vaste activa. Er zijn geen duidelijke richtlijnen / criteria die aangeven wanneer deze uitgaven geactiveerd kunnen worden als materiele vaste activa, immateriële vaste activa of ten laste van de exploitatierekening verantwoord moeten worden. Daarnaast betreffen deze bedragen voornamelijk de beginstand van 2013. Wij hebben geen zekerheid over de volledigheid van de beginstand 2013.

5. De post “Onderhanden werken” is voor het totaalbedrag van NAf 42.348.588 onzeker daar wij niet over de Memorandum of Understanding (MOU), het bouwcontract tussen USONA en Ballast, de facturen van Ballast en overige onderliggende documentatie ter vaststelling van de volledigheid van de vooruitbetaling beschikken.
6. Wij hebben de getrouwheid van 11 leningen van totaal ad NAf 150.168.504 niet kunnen vaststellen wegens het ontbreken van de ondertekende leningsovereenkomsten en saldobevestigingen ultimo 2013.
7. Er kan geen zekerheid worden gegeven over de verantwoorde rentebijgeschrijvingen ad NAf 7.987.569 in 2013 op de voorziening “Voorziening Dubieuze Debiteuren voor uitgegeven Langlopende Geldleningen”.
8. Het is voor ons niet bekend sinds welk jaar er geen aflossingen en rentebetalingen meer door het Land Curaçao worden ontvangen voor de LL geldleningen u/g. Hierdoor kunnen we niet bepalen of de getroffen voorziening ultimo 2013 toereikend is.
9. In het Model C1 opgenomen in de jaarrekening 2013 (pagina 68) komen de LL geldleningen u/g Setel N.V. (U14 t/m U16) voor een totaalbedrag van NAf 4.236.060 niet meer voor. Het risico bestaat dat dit totaalbedrag van NAf 4.236.060 onrechtmatig is afgeboekt, omdat deze schulden niet door Nederland zijn gesaneerd en de Staten ook geen accordering heeft gegeven voor het afboeken van deze mogelijk oninbare langlopende leningen. We kunnen geen oordeel hierover geven omdat we dit aan de hand van de jaarrekeningen van UTS niet kunnen vaststellen. De volledigheid van de LL geldleningen u/g ultimo 2013 is mede hierdoor voor ons onzeker.
10. De subadministratie van de studieleningen van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport (OWCS) per 31 december 2013 ad NAf 45.006.742 sluit niet aan met de subadministratie van de studieleningen van het Ministerie van Financiën ad NAf 42.900.000. Het controleverschil ad NAf 2.106.742 is onzeker.
11. Op basis van de Landsverordening comptabiliteit 2010 artikel 27, lid 2 dienen de deelnemingen op historische kostprijs dan wel lagere marktwaarde te worden gewaardeerd. Niet van alle deelnemingen zijn de definitieve (goedgekeurde) jaarrekeningen 2010 beschikbaar om de kostprijs te berekenen. Dit betreft een totaal bedrag ad NAf 482.406.261. Deze zijn:
 - a. De historische kostprijs van Integrated Utility Holding N.V. (Aqualectra) is voor ons onzeker. Omdat we geen oordeel kunnen geven over de historische kostprijs van Aqualectra in 2010 en ook geen oordeel kunnen geven over de kapitaalinjectie van NAf 34.000.000. De onzekerheid is NAf 258.119.000.
 - b. De aandeelhouders hebben nog geen formele beslissing genomen over het in de jaarrekening 2011 verwerkte voorstel van UTS inzake onderverdeling en overwaarde van haar aandelen. Wij onderkennen derhalve een onzekerheid in de getrouwheid van deze deelneming ultimo 2013 op de balans ad NAf 223.821.275.
 - c. De jaarrekening van Analytisch Diagnostisch Centrum N.V. (ADC) 2010 heeft een oordeelonthouding. De waarde van deze deelneming verantwoord in de jaarrekening Land ad NAf 0 is onzeker.
 - d. Curaçao Eisenmetall N.V. (CUREIS). We beschikken niet over een jaarrekening van 2010. De waarde van deze deelneming verantwoord in de jaarrekening Land ad NAf 429.790 is onzeker.
 - e. Curaçao Eisenmetall Shipbreaking Yard N.V. (CUREM). We beschikken niet over een jaarrekening van 2010. De waarde van deze deelneming verantwoord in de jaarrekening Land ad NAf 36.196 is onzeker.
 - f. Windward Island Airways International N.V. (WINAIR). De jaarrekening 2010 heeft een oordeelonthouding. De waarde van deze deelneming verantwoord in de jaarrekening Land ad NAf 0 is onzeker.

12. Er is nog geen overeenstemming bereikt tussen C-Post N.V. met de beide overheden van Curaçao en Sint Maarten, terwijl er tevens sprake is van een onzekerheid in hoeverre de duurtetoeslagregeling voor overheidsdienaren van toepassing is op NPNA in de gegeven omstandigheden. Dit impliceert dat ultimo 2013 sprake is van een onzekerheid is die we niet kunnen kwantificeren inzake de waardering van de deelneming C-Post N.V. in de jaarrekening van het Land Curaçao.
13. De post "Debiteuren algemeen" is voor het totaalbedrag NAf 39.380.392 onzeker daar wij tot op heden geen voldoende en toereikende controle-informatie (inningsopdrachten, facturen, vergunningen met bijbehorende tarieven, erfpachttaktes, huurcontracten en overige onderliggende documentatie) hebben ontvangen.
14. De post "Debiteuren overheden" is voor het totaalbedrag NAf 35.266.809 onzeker daar in de jaarrekening Land Curaçao 2013 uitgegaan is van een voorlopige verdeling van de boedelbalans van het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Er is nog geen definitieve boedelbalans op het moment van afgeven van onze controleverklaring.
15. De rekening-courant vordering op Curaçao Ports Authority N.V. is voor het bedrag van NAf 4.600.000 onzeker daar in de jaarrekening van Curaçao Ports Authority N.V. per eind december 2012 niet vermeld wordt dat Curaçao Ports Authority N.V. een kortlopend bedrag verschuldigd is aan het Land Curaçao. Bij de jaarrekening 2012 van Curaçao Ports Authority N.V. werd op 14 juni 2014 een goedkeurende controleverklaring afgegeven door de betreffende externe accountant van deze vennootschap. We hebben de jaarrekening van 2012 gebruikt omdat we de jaarrekening van 2013 niet hebben ontvangen.
16. De rekening-courant vordering op Curoil N.V. is voor het bedrag van NAf 10.400.000 onzeker daar wij niet over het besluit met de goedkeuring van de dividenduitkering door de aandeelhouder beschikken.
17. De rekening-courant vordering op Ontwikkelingsbank N.A. N.V. is voor het bedrag van NAf 1.800.000 onzeker. Dit bedrag betreft het verschil tussen de beginstand per 1 januari 2013 en de eindstand per 31 december 2013. Wij beschikken niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van Ontwikkelingsbank NA, noch over een saldobevestiging in dit kader.
18. De rekening-courant vordering op Refeneria di Kòrsou N.V. is voor het bedrag van NAf 10.000.000 onzeker daar wij niet over het besluit met de goedkeuring van de dividenduitkering door de aandeelhouders beschikken.
19. De rekening-courant vordering op Stichting Wegenfonds is onzeker daar in de controleverklaring van de jaarrekening van de Stichting Wegenfonds per 31 december 2013 vermeld wordt dat er geen zekerheid op rationele wijze kan worden verkregen over de juistheid en volledigheid van de in de jaarrekening opgenomen schuld van NAf 26.200.000.
20. De rekening-courant vordering op Fundashon Kas Popular ad NAf 7.700.000 is verantwoord op basis van de gecontroleerde jaarrekening 2011 van Fundashon Kas Popular. Het bedrag van NAf 7.700.000 betreft de eindstand van 2010. Bij de jaarrekening 2011 van Fundashon Kas Popular werd op 20 december 2013 een controleverklaring van oordeelonthouding afgegeven door de betreffende externe accountant van deze stichting.
21. De toevoeging "Herwaardering deelnemingen o.a. naar historische kostprijs" is voor het bedrag van NAf 845.635 onzeker daar de gecontroleerde jaarrekening van ADC N.V. 2010 een oordeelonthouding heeft.
22. Het Eigen Vermogen is voor ons onzeker omdat wij getrouwheidsfouten, rechtmatigheidsfouten, en onzekerheden in andere balansposten en recapitulatieposten hebben vastgesteld. Tot slot zijn de verantwoorde saldi van de "Gewone Dienst" over de periode 10 oktober tot en met 31 december 2010 en over 2011 en 2012 gebaseerd op jaarrekeningen met een afkeurende controleverklaring. Het bedrag kunnen wij niet kwantificeren.

23. We beschikken niet over de onderliggende documentaties om een oordeel te kunnen vormen inzake de aanvaardbaarheid en omvang van deze voorzieningen ultimo 2013. De post voorzieningen ad NAf 65.699.181 is onzeker.
24. De post "Gelden in bewaring" is voor het totaalbedrag van NAf 76.685.496 onzeker daar er geen afstemming heeft plaats gevonden van de financiële administratie van het Ministerie van Financiën met de financiële administratie van onder andere de Ontvanger en Douane. Daarnaast beschikken wij niet over de onderliggende documentatie ter onderbouwing van het bestaan en juistheid van de "Borgsommen Verzekeringsmaatschappijen" en "Gelden in Consignatie IUH borgsommen Aquallectra".
25. De post "Crediteuren algemeen" is voor het bedrag van NAf 12.642.985 onzeker" daar er facturen met factuurdatum ná 1 maart 2014 in de eindstand van de post "Verzamelrekening Crediteuren" per 31 december 2013 zijn opgenomen. Wij kunnen niet vaststellen of alsook in hoeverre de levering van de prestatie uiterlijk 1 maart 2014 heeft plaats gevonden.
26. De post "Anticipatieposten" is voor het totaalbedrag van NAf 21.143.320 onzeker daar wij niet over de onderliggende facturen en prestatieverklaringen beschikken.
27. De rekening-courant schuld aan IUH (Aquallectra) N.V. is voor het bedrag van NAf 14.500.000 onzeker daar wij niet over een gecontroleerde jaarrekening, noch een saldobevestiging beschikken over de eindstanden 2012 en 2013.
28. De schuld aan APC pensioenfonds is voor het totaalbedrag van NAf 36.200.000 onzeker daar wij niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van het APC pensioenfonds beschikken, noch van Gouvernementswerklieden Pensioen 2013, in combinatie met de ontoereikende administratieve organisatie en interne beheersing (AO/ IB) rondom het personeelsproces bij het Land Curaçao.
29. Door de tekortkomingen in de AO/IC rondom de in- en uitstroom van het overheidspersoneel kunnen wij geen oordeel vormen over de getrouwheid van de sub-post "Beloningen & Sociale Lasten" ad NAf -1.248.931. Deze sub-post bevat een onzekerheid die wij niet kunnen kwantificeren.

Consolidatiestatuten

1. De post "Beloning van personeel" NAf 454.106.948 en de daarmee samenhangende sub-post op de balans "Beloningen & Sociale Lasten" bevatten een onzekerheid van materieel belang die wij niet kunnen kwantificeren door het volgende:
 - Het Ministerie van BPD beschikt niet over alle aanstellings- en ontslagbesluiten. 44% van de aanstellingsbesluiten ontbreken.
 - De volledigheid van het personeelsbestand kan niet vastgesteld worden daar er geen administratieve procedure opgebouwd is ter waarborging van de volledigheid van de registratie van de raadsbeslissingen, aanstellingsbesluiten en ministeriële beschikkingen die ten grondslag liggen aan de inzet van het overheidspersoneel dat thans werkzaam is bij de verschillende ministeries van het Land.
 - In het sociaal statuut is bepaald dat alle ambtenaren van het voormalig Eilandgebied Curaçao en voormalig Land de Nederlandse Antillen overgaan naar het Land Curaçao. Vóór 10 oktober 2010 zijn naar alle ambtenaren aanbodbrieven verstuurd met daarin het aanbod om een dienstverband aan te gaan met het nieuwe Land Curaçao. Deze aanbodbrieven vinden hun wettelijke basis in de aanstellingsbesluiten van het voormalig Eilandgebied Curaçao en het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Er is intern geen inzicht dat de aanbodbrieven en de salarisadministratie conform de aanstellingsbesluiten van het voormalig Eilandgebied Curaçao en van het voormalig Land de Nederlandse Antillen zijn.

2. De post "Beloning van personeel" is voor het bedrag van NAf 1.045.145 hoger verantwoord in de jaarrekening van het Land Curaçao per 31 december 2013 dan in de salarisadministratie "Paytime". Wij hebben geen onderbouwing ontvangen van dit controleverschil en kunnen hierdoor geen oordeel geven.
3. De post "Verbruik van goederen en diensten" bevat een onzekerheid van materieel belang en van diepgaande invloed door de geconstateerde tekortkomingen in de AO/IB rondom het proces "Verbruik van goederen en diensten" en doordat wij niet over voldoende controle-informatie beschikken. Er is geen actuele parafenlijst beschikbaar met de handtekeningen en parafen van de functionarissen en hun desbetreffende bevoegdheden binnen de Ministeries. Hierdoor is het intern binnen het apparaat maar ook voor externen (bijv. accountants en banken) niet mogelijk om de authenticiteit van de diverse autorisaties te beoordelen. Het bedrag aan onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.
4. De post "Subsidies" is voor het totaalbedrag van NAf 59.690.376 onzeker omdat wij tot heden geen dan wel ontoereikende onderliggende documentatie (subsidiebeschikkingen, machtigingsverzoeken, machtiging OB, bestelbonnen, afrekeningen) hebben ontvangen.
5. De post "Overdrachten" is voor het totaalbedrag van NAf 96.655.739 onzeker omdat wij tot heden geen dan wel ontoereikende onderliggende documentatie subsidiebeschikkingen, machtigingsverzoeken, machtiging OB, bestelbonnen, afrekeningen) hebben ontvangen.
6. Een bedrag van NAf 9.712.756 is onder de exploitatierekening 4405 "Verzorging Ouden van Dagen" als subsidie verantwoord. Wij hebben geen onderliggende documentatie van het Ministerie van SOAW ontvangen ter onderbouwing hiervan. Derhalve wordt dit bedrag als onzeker beschouwd.
7. De post "Sociale Zekerheid" bevat een onzekerheid daar wij in onvoldoende mate kunnen steunen op de interne beheersingsmaatregelen rondom de procedure inzake 'sociale zekerheid' en niet over voldoende controle-informatie beschikken. Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.
8. Door het Land Curaçao worden geen controles gedaan om vast te stellen of de verrichte betalingen door Nederland ad NAf 16.164.093 overeenkomen met de salarissen die door het Land Curaçao zijn uitbetaald ten behoeve van Nederland. We kunnen deze bedragen ook niet aansluiten met de naamlijsten uitgedraaid vanuit de salarisapplicatie Pay Time omdat deze lijsten niet getrouw zijn.
9. Van de opbrengsten inzake dividenduitkeringen ad NAf 35.274.356 die in 2013 zijn verantwoord kunnen we geen oordeel geven. Dit vanwege het ontbreken van de formele beslissing van de algemene vergadering van de aandeelhouders (AVA) van de betreffende vennootschappen waarin deze uitkeringen worden vastgesteld. In de meeste gevallen is er sprake van een beslissing van de Raad van Ministers, echter is dit geen formele beslissing van de AVA.
10. We kunnen geen oordeel geven over de pachtopbrengsten ad NAf 17.821.228. Omdat we de betrouwbaarheid van de sub-administratie waarin de debiteuren inzake erfpachtcanon worden geregistreerd niet kunnen vaststellen.
11. In 2013 werd een totaal van NAf 15.147.220 verantwoord aan opbrengsten inzake terugvordering onderwijs. Vanwege het ontbreken van een betrouwbare administratie van de debiteuren uit hoofde van studieleningen, kunnen wij geen oordeel vormen inzake de deze opbrengsten.
12. De opbrengsten inzake Vergunningen & Registratierecht ad NAf 10.872.550 is onzeker. Omdat deze ministeries hun verantwoordingstaten niet inleveren bij het Ministerie van Financiën. Hierdoor kunnen we geen aansluitingen verrichten tussen de verantwoorde opbrengsten door het Ministerie van Financiën en de gegenereerde opbrengsten geregistreerd door de ministeries.
13. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid van de opbrengsten inzake Andere diensten & werkzaamheden ad NAf 6.344.169.

14. De opbrengsten “Andere verkopen” ad NAf 79.067.646 hebben grotendeels betrekking op de vergoeding die een deviezenbank, ingevolge artikel 12, derde lid, van het Centrale Bank-Statuut 1985 aan de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) verschuldigd is. Deze opbrengsten zijn onzeker omdat de CBCS geen specificaties van deze opbrengsten inlevert bij het Ministerie van Financiën.
15. Onder de post “Andere verkopen (5453)” is ook een opbrengst van 19 miljoen opgenomen met betrekking tot een project van Bureau Telecommunicatie & Post. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid van deze opbrengsten, omdat we de onderliggende documentatie niet hebben ontvangen.
16. De vrijval van de voorzieningen ad NAf 6.688.341 is voor ons onzeker, daar wij geen onderliggende stukken hiervoor hebben ontvangen.

6. Oordeel rechtmatigheid

Onderbouwing van het afkeurend oordeel betreffende de rechtmatigheid

Naar ons oordeel voldoen de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties, vanwege het belang van de aangelegenheden die worden beschreven in de paragraaf “Onderbouwing van het afkeurend oordeel betreffende de rechtmatigheid”, niet aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt onder andere in dat de bedragen niet in overeenstemming zijn met de begroting, met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, de daarop betrekking hebbende Landsverordening comptabiliteit 2010 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Rechtmatigheidsfouten (totaal NAf 93.298.853, 5% van de totale kosten)

Balans

1. De post “Bouwstructuren” is voor het bedrag van NAf 539.269 te hoog gewaardeerd daar er investeringen met factuurdatum ná 1 maart 2014 en oplevering (cf. prestatieverklaring) ná 1 maart 2014 ten laste van het dienstjaar 2013 zijn verantwoord. Volgens de Landsverordening comptabiliteit 2010 dienen deze facturen in het lopend dienstjaar 2014 te worden verantwoord.

Consolidatiestatuten

1. Er zijn begrotingsoverschrijdingen voor diverse ministeries ten opzichte van de Begroting (BA) voor een totaalbedrag van NAf 37.995.832. Wij beschouwen de begrotingsoverschrijdingen als onrechtmatig daar in artikel 6 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat ministeries en staatsorganen alleen binnen de door de Staten geautoriseerde economische categorieën, met budgetten kunnen schuiven. Verschuivingen tussen economische categorieën en/of tussen ministeries en staatsorganen in het lopende begrotingsjaar, behoeven autorisatie van de Staten en moeten daarom via suppletoire begroting worden voorgelegd.
2. De post “Subsidies” is voor een totaalbedrag van NAf 9.846.595 onrechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013. Een subsidie is verstrekt op basis van een niet getekende concept-beheersovereenkomst. Een andere subsidie is verstrekt zonder dat er hiervoor sprake is van een wettelijke grondslag.
3. De post “Overdrachten” is voor het totaalbedrag van NAf 28.716.530, verantwoord in de jaarrekening van het Land Curaçao per 31 december 2013, onrechtmatig omdat de onderliggende documenten op basis waarvan deze zijn overgedragen niet rechtmatig zijn.

4. Tijdens onze controlewerkzaamheden hebben we ook geconstateerd dat de declaraties voor een totaal bedrag van NAf 54.666 niet ondertekend waren door de secretaris-generaal (SG) voor akkoord om te betalen. Op basis hiervan zijn we van oordeel dat het bedrag van NAf 54.666 onrechtmatig is.

Inrichtingsfouten

De jaarrekening voldoet op de volgende punten niet aan de inrichtingsvereisten:

1. Het saldo van NAf 1.025.873 op de ING 20025 LO (bankrekening op naam van het Land Curaçao) is niet in de jaarrekening van het Land Curaçao verantwoord daar het bedrag van vóór 10 oktober 2010 is en tot het voormalig Land Nederlandse Antillen behoort. Het bedrag kan nog niet overgemaakt worden naar de Vereffeningsscommissie omdat er geen juiste tekenbevoegdheid is. Het saldo van NAf 1.025.873 op de ING 20025 LO (EUR) en de aard van de post dienen te worden vermeld in de toelichting.
2. De intrinsieke waarde 2013 van de deelnemingen is voor een totaal bedrag van NAf 15.120.088 te laag opgenomen in de jaarrekening, omdat deze niet berekend is op basis van de jaarrekeningen van de deelnemingen van 2013 die we hebben ontvangen.
3. In 2013 is een jaarverslag conform artikel 33 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 opgesteld. Het jaarverslag is ten opzichte van 2012 sterk verbeterd. Bij de meeste ministeries is er sprake van een uiteenzetting of en in hoeverre beleidsvoornemens voor het betreffende dienstjaar gerealiseerd zijn. Echter voor sommige ministeries ontbreekt deze of is er sprake van een te summiere uiteenzetting in hoeverre hun beleidsvoornemens zijn gerealiseerd.
4. De baten en lasten van de collectieve sector dienen conform artikel 4, lid 1 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 te worden verantwoord in de consolidatiestatistiek. Deze verantwoording heeft niet plaatsgevonden.
5. Onder Model J van de jaarrekening is een staat inzake "Opgelegde Belastingaanslagen" opgenomen. Wij hebben geen toereikende onderbouwing ontvangen van de kolommen "Saldo 2002 t/m 2013" en "Vermoedelijke Toekomstige Ontvangsten".

Rechtmatigheidsonzekerheden (totaal NAf 2.559.535.458, 145% van de totale kosten)

Balans

1. We kunnen geen oordeel vormen over de volledigheid van de "Gronden en ondergrondse activa", "Bouwstructuren" en "Machines & Equipment". Het voormalig Eilandgebied Curaçao heeft geen specificatie per 9 oktober 2010 van de "Gronden en ondergrondse activa" alsmede van de "Bouwstructuren" voor het totaalbedrag van NAf 411.957.225. Hierdoor hebben wij de volledigheid van de per 10 oktober 2010 ingebrachte "Gronden en ondergrondse activa" en "Bouwstructuren in het Land Curaçao tot heden niet kunnen vaststellen.
2. De posten "Gronden en ondergrondse activa", "Bouwstructuren" en "Machines & Equipment" bevatten een onzekerheid van materieel belang en van diepgaande invloed die wij niet kunnen kwantificeren door het volgende:
 - a. De erfpachtgronden van het voormalig Eilandgebied Curaçao zijn niet volledig gewaardeerd.
 - b. Er zijn geen duidelijke richtlijnen / criteria voor het activeren van kapitaaluitgaven.
 - c. Bij de berekening van de afschrijvingsbedragen wordt de laatste grootboekdatum die door de desbetreffende ministeries zijn verantwoord in de financiële administratie Enterprise One als start afschrijvingsdatum gehanteerd. Dit is niet correct daar de opleveringsdatum als start afschrijvingsdatum cf. comptabiliteit gehanteerd dient te worden.
 - d. Diverse ministeries beschikken niet over een (bijgehouden) activelijst.
 - e. Er is geen sprake van inventarisatie bij diverse ministeries.

3. Wij constateren dat verantwoorde kapitaaluitgaven met factuurdatum ná 1 maart als investeringen in 2013 voor het totaalbedrag van NAf 12.336.444 zijn verantwoord. Wij beschikken niet over de prestatieverklaringen om vast te kunnen stellen dat de levering van de prestatie voor deze facturen uiterlijk 1 maart 2014 heeft plaatsgevonden en terecht geactiveerd zijn in het dienstjaar 2013. Dit bedrag is onzeker.
4. De post “Onderhanden werken” is voor het totaalbedrag van NAf 42.348.588 onzeker daar wij niet over de Memorandum of Understanding (MOU), het bouwcontract tussen USONA en Ballast, de facturen van Ballast en overige onderliggende documentatie ter vaststelling van de volledigheid van de vooruitbetaling beschikken.
5. Wij hebben de rechtmatigheid van 11 leningen van totaal ad NAf 150.168.504 niet kunnen vaststellen wegens het ontbreken van de ondertekende leningsovereenkomsten en saldobestemmingen ultimo 2013.
6. Er kan geen zekerheid worden geven over de verantwoorde rentebijdragen ad NAf 7.987.569 in 2013 op de voorziening “Voorziening Dubieuze Debiteuren voor uitgegeven Langlopende Geldleningen”.
7. In het Model C1 opgenomen in de jaarrekening 2013 (pagina 68) komen de LL geldleningen u/g Setel N.V. (U14 t/m U16) voor een totaalbedrag van NAf 4.236.060 niet meer voor. Het risico bestaat dat dit totaalbedrag van NAf 4.236.060 onrechtmatig is afgeboekt, omdat deze schulden niet door Nederland zijn gesaneerd en de Staten ook geen accordering heeft gegeven voor het afboeken van deze mogelijk oninbare langlopende leningen. We kunnen geen oordeel hierover geven omdat we dit aan de hand van de jaarrekeningen van UTS niet kunnen vaststellen.
8. De sub-administratie van de studieleningen van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport (OWCS) per 31 december 2013 ad NAf 45.006.742 sluit niet aan met de sub-administratie van de studieleningen van het Ministerie van Financiën ad NAf 42.900.000. Het controleverschil ad NAf 2.106.742 is onzeker.
9. We kunnen geen oordeel geven over de rechtmatigheid van de kapitaalinjectie van NAf 34.000.000. Omdat we niet over de jaarrekening van Aqualectra van 2013 beschikken.
10. De aandeelhouders hebben nog geen formele beslissing genomen over het in de jaarrekening 2011 verwerkte voorstel van UTS inzake onderverdeling en overwaarde van haar aandelen. Wij onderkennen derhalve een onzekerheid in de rechtmatigheid van deze deelneming ultimo 2013 op de balans ad NAf 223.821.275.
11. Er is nog geen overeenstemming bereikt tussen C-Post N.V. en de beide overheden van Curaçao en Sint Maarten, terwijl er tevens sprake is van een onzekerheid in hoeverre de duurtetoeslageregeling voor overheidsdienaren van toepassing is op NPNA in de gegeven omstandigheden. Dit impliceert dat ultimo 2013 sprake is van een onzekerheid is die we niet kunnen kwantificeren inzake de waardering van de deelneming C-Post N.V. in de jaarrekening van het Land Curaçao.
12. De post “Debiteuren algemeen” is voor het totaalbedrag NAf 39.380.392 onzeker daar wij tot op heden geen voldoende en toereikende controle-informatie (inningsopdrachten, facturen, vergunningen met bijbehorende tarieven, erfpachtaktes, huurcontracten en overige onderliggende documentatie) hebben ontvangen.
13. De post “Debiteuren overheden” is voor het totaalbedrag NAf 35.266.809 onzeker daar in de jaarrekening Land Curaçao 2013 uitgegaan is van een voorlopige verdeling van de boedelbalans van het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Er is nog geen definitieve boedelbalans op het moment van afgeven van onze controleverklaring.

14. De rekening-courant vordering op Curaçao Ports Authority N.V. is voor het bedrag van NAf 4.600.000 onzeker daar in de jaarrekening van Curaçao Ports Authority N.V. per eind december 2012 niet vermeld wordt dat Curaçao Ports Authority N.V. een kortlopend bedrag verschuldigd is aan het Land Curaçao. Bij de jaarrekening 2012 van Curaçao Ports Authority N.V. werd op 14 juni 2014 een goedkeurende controleverklaring afgegeven door de betreffende externe accountant van deze vennootschap. We hebben de jaarrekening van 2012 gebruikt omdat we de jaarrekening van 2013 niet hebben ontvangen.
15. De rekening-courant vordering op Curoil N.V. is voor het bedrag van NAf 10.400.000 onzeker daar wij niet over het besluit met de goedkeuring van de dividenduitkering door de aandeelhouder beschikken.
16. De rekening-courant vordering op Ontwikkelingsbank N.A. N.V. is voor het bedrag van NAf 1.800.000 onzeker. Dit bedrag betreft het verschil tussen de beginstand per 1 januari 2013 en de eindstand per 31 december 2013. Wij beschikken niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van Ontwikkelingsbank N.A., noch over een saldobestemming in dit kader.
17. De rekening-courant vordering op Refeneria di Kòrsou N.V. is voor het bedrag van NAf 10.000.000 onzeker daar wij niet over het besluit met de goedkeuring van de dividenduitkering door de aandeelhouders beschikken.
18. De rekening-courant vordering op Stichting Wegenfonds is onzeker daar in de controleverklaring van de jaarrekening van de Stichting Wegenfonds per 31 december 2013 vermeld wordt dat er geen zekerheid op rationele wijze kan worden verkregen over de juistheid en volledigheid van de in de jaarrekening opgenomen schuld van NAf 26.200.000.
19. De rekening-courant vordering op Fundashon Kas Popular ad NAf 7.700.000 is verantwoord op basis van de gecontroleerde jaarrekening 2011 van Fundashon Kas Popular. Het bedrag van NAf 7.700.000 betreft de eindstand van 2010. Bij de jaarrekening 2011 van Fundashon Kas Popular werd op 20 december 2013 een controleverklaring van oordeelonthouding afgegeven door de betreffende externe accountant van deze stichting.
20. Het Eigen Vermogen is voor ons onzeker omdat wij getrouwheidsfouten, rechtmatigheidsfouten, en onzekerheden in andere balansposten en recapitulatieposten hebben vastgesteld en ook rechtstreeks in het Eigen Vermogen zijn verantwoord waarvan de juistheid onzeker is. Tot slot zijn de verantwoorde saldi van de "Gewone Dienst" over de periode 10 oktober tot en met 31 december 2010 en over 2011 en 2012 gebaseerd op jaarrekeningen met een afkeurende controleverklaring. Het bedrag kunnen wij niet kwantificeren.
21. Er is een voorziening verantwoord van NAf 3.000.000 met betrekking tot het nieuwe ziekenhuis. We beschikken niet over de onderliggende documentaties om een oordeel te kunnen vormen of het verantwoorde bedrag ad NAf 3.000.000 een voorziening moet zijn.
22. De post "Gelden in bewaring" is voor het totaalbedrag van NAf 76.685.496 onzeker daar er geen afstemming heeft plaats gevonden van de financiële administratie van het kern Ministerie van Financiën met de financiële administratie van onder andere de Ontvanger en Douane. Daarnaast beschikken wij niet over de onderliggende documentatie ter onderbouwing van het bestaan en juistheid van de "Borgsommen Verzekeringsmaatschappijen" en "Gelden in Consignatie IUH borgsommen Aqualectra".
23. De post "Crediteuren algemeen" is voor het bedrag van NAf 12.642.985 onzeker daar er facturen met factuurdatum ná 1 maart 2014 in de eindstand van de post "Verzamelrekening Crediteuren" per 31 december 2013 zijn opgenomen. Wij kunnen niet vaststellen of alsook in hoeverre de levering van de prestatie uiterlijk 1 maart 2014 heeft plaats gevonden.
24. De post "Anticipatieposten" is voor het totaalbedrag van NAf 21.143.320 onzeker daar wij niet over de onderliggende facturen en prestatieverklaringen beschikken.
25. De rekening-courant schuld aan IUH (Aqualectra) N.V. is voor het bedrag van NAf 14.500.000 onzeker daar wij niet over een gecontroleerde jaarrekening, noch een saldobestemming beschikken over de eindstanden 2012 en 2013.

26. De schuld aan APC pensioenfondsen is voor het totaalbedrag van NAf 36.200.000 onzeker daar wij niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van het APC pensioenfonds beschikken, noch van Gouvernementswerklieden Pensioen 2013, in combinatie met de ontoereikende administratieve organisatie en interne beheersing (AO/ IB) rondom het personeelsproces bij het Land Curaçao.
27. Door de tekortkomingen in de AO/IC rondom de in- en uitstroom van het overheidspersoneel kunnen wij geen oordeel vormen over de getrouwheid van de sub-post "Beloningen & Sociale Lasten" ad NAf -1.248.931. Deze sub-post bevat een onzekerheid die wij niet kunnen kwantificeren.

Consolidatiestatistieken

1. De post "Beloning van personeel" NAf 454.106.948 en de daarmee samenhangende sub-post op de balans "Beloningen & Sociale Lasten" bevatten een onzekerheid van materieel belang die wij niet kunnen kwantificeren door het volgende:
 - Het Ministerie van BPD beschikt niet over alle aanstellings- en ontslagbesluiten. 44% van de aanstellingsbesluiten ontbreken.
 - De volledigheid van het personeelsbestand kan niet vastgesteld worden daar er geen administratieve procedure opgebouwd is ter waarborging van de volledigheid van de registratie van de raadsbeslissingen, aanstellingsbesluiten en ministeriële beschikkingen die ten grondslag liggen aan de inzet van het overheidspersoneel dat thans werkzaam is bij de verschillende ministeries van het Land.
 - In het sociaal statuut is bepaald dat alle ambtenaren van het voormalig Eilandgebied Curaçao en voormalig Land de Nederlandse Antillen overgaan naar het Land Curaçao. Vóór 10 oktober 2010 zijn naar alle ambtenaren aanbodbrieven verstuurd met daarin het aanbod om een dienstverband aan te gaan met het nieuwe Land Curaçao. Deze aanbodbrieven vinden hun wettelijke basis in de aanstellingsbesluiten van het voormalig Eilandgebied Curaçao en het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Er is intern geen inzicht dat de aanbodbrieven en de salarisadministratie conform de aanstellingsbesluiten van het voormalig Eilandgebied Curaçao en van het voormalig Land de Nederlandse Antillen zijn.
2. De post "Beloning van personeel" is voor het bedrag van NAf 1.045.145 hoger verantwoord in de jaarrekening van het Land Curaçao per 31 december 2013 dan in de salarisadministratie "Paytime". Wij hebben geen onderbouwing ontvangen van dit controleverschil en kunnen hierdoor geen oordeel geven.
3. De post "Verbruik van goederen en diensten" bevat een onzekerheid van materieel belang en van diepgaande invloed door de geconstateerde tekortkomingen in de AO/IB rondom het proces "Verbruik van goederen en diensten" en doordat wij niet over voldoende controle-informatie beschikken. Er is geen actuele parafenlijst beschikbaar met de handtekeningen en parafen van de functionarissen en hun desbetreffende bevoegdheden binnen de Ministeries. Hierdoor is het intern binnen het apparaat maar ook voor externen (bijv. accountants en banken) niet mogelijk om de authenticiteit van de diverse autorisaties te beoordelen. Het bedrag aan onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.
4. De post "Subsidies" is voor het totaalbedrag van NAf 59.690.376 onzeker omdat wij tot heden geen dan wel ontoereikende onderliggende documentatie (subsidiebeschikkingen, machtigingsverzoeken, machtiging OB, bestelbonnen, afrekeningen) hebben ontvangen.
5. De post "Overdrachten" is voor het totaalbedrag van NAf 96.655.739 onzeker omdat wij tot heden geen dan wel ontoereikende onderliggende documentatie subsidiebeschikkingen, machtigingsverzoeken, machtiging OB, bestelbonnen, afrekeningen) hebben ontvangen.

6. Een bedrag van NAf 9.712.756 is onder de exploitatierekening 4405 "Verzorging Ouden van Dagen" als subsidie verantwoord. Wij hebben geen onderliggende documentatie van het Ministerie van SOAW ontvangen ter onderbouwing hiervan. Derhalve wordt dit bedrag als onzeker beschouwd.
7. De post "Sociale Zekerheid" bevat een onzekerheid daar wij in onvoldoende mate kunnen steunen op de interne beheersingsmaatregelen rondom de procedure inzake 'sociale zekerheid' en wij niet over voldoende controle-informatie beschikken. Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.
8. Het in de jaarrekening 2013 verantwoorde bedrag ad NAf 998.478 voor Meteofaciliteiten aan de BES eilanden is NAf 714.128 hoger dan het in de overeenkomst aangegeven bedrag ad NAf 284.350 (121.000 euro). Hierdoor kunnen we ook geen oordeel geven over de rechtmatigheid van het bedrag ad NAf 714.128.
9. Door het Land Curaçao worden geen controles gedaan om vast te stellen of de verrichte betalingen door Nederland ad NAf 16.164.093 overeenkomen met de salarissen die door het Land Curaçao zijn uitbetaald. We kunnen deze bedragen ook niet aansluiten met de naamlijsten uitgedraaid vanuit de salarisapplicatie Pay Time omdat deze lijsten niet getrouw zijn.
10. Van de opbrengsten inzake dividenduitkeringen ad NAf 35.274.356 die in 2013 zijn verantwoord kunnen we geen oordeel geven. Dit vanwege het ontbreken van de formele beslissing van de algemene vergadering van de aandeelhouders (AVA) van de betreffende vennootschappen waarin dit wordt vastgesteld. In de meeste gevallen is er sprake van een beslissing van de Raad van Ministers, echter is dit geen formele beslissing van de AVA.
11. We kunnen geen oordeel geven over de pachtopbrengsten ad NAf 17.821.228. Omdat we de betrouwbaarheid van de sub-administratie waarin de debiteuren inzake erfpachtcanon worden geregistreerd niet kunnen vaststellen.
12. In 2013 werd een totaal van NAf 15.147.220 verantwoord aan opbrengsten inzake terugvordering onderwijs. Vanwege het ontbreken van een betrouwbare administratie van de debiteuren uit hoofde van studieleningen, kunnen wij geen oordeel vormen inzake de deze opbrengsten.
13. De opbrengsten inzake Vergunningen & Registratierecht ad NAf 10.872.550 is onzeker. Omdat deze ministeries hun verantwoordingstaten niet inleveren bij het Ministerie van Financiën. Hierdoor kunnen we geen aansluitingen verrichten tussen de verantwoorde opbrengsten door het Ministerie van Financiën en de gegenereerde opbrengsten geregistreerd door de ministeries.
14. We kunnen geen oordeel geven over de rechtmatigheid van de opbrengsten inzake Andere diensten & werkzaamheden ad NAf 6.344.169.
15. De opbrengsten "Andere verkopen" ad NAf 79.067.646 hebben grotendeels betrekking op de vergoeding die een deviezenbank, ingevolge artikel 12, derde lid, van het Centrale Bank-Statuut 1985 aan de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) verschuldigd is. Deze opbrengsten zijn onzeker omdat de CBCS geen specificaties van deze opbrengsten inlevert bij het Ministerie van Financiën.
16. Onder de post "Andere verkopen (5453)" is ook een opbrengst van NAf 19.000.000 opgenomen met betrekking tot een project van Bureau Telecommunicatie & Post. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid van deze opbrengsten, omdat we de onderliggende documentatie niet hebben ontvangen.
17. De vrijval van de voorzieningen ad NAf 6.688.341 is voor ons onzeker, daar wij geen onderliggende stukken hiervoor hebben ontvangen.

Inrichtingsonzekerheden

Tijdens onze controle hebben we niet alle jaarrekeningen 2013 van de deelnemingen ontvangen. Hierdoor is de intrinsieke waarde van deze deelnemingen zoals opgenomen in de jaarrekening 2013 voor het totaalbedrag van NAf 996.856.302 voor ons onzeker.

Curaçao, 18 december 2014

Stichting Overheidsaccountantsbureau,

Namens deze

drs. R.E. Faneyte RA CFE CICA
Associate director

drs. G.A.G. Martes RA CFE
Managing Director

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Rapport

uitgebracht aan
de minister van Financiën,
de heer dr. J.M.N. Jardim

Accountantsverslag naar aanleiding van de controle
van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao

Uitgebracht in 1-voud

Inhoudsopgave

Blz.

1.	Inleiding.....	1
2.	Algemene bevindingen.....	2
3.	Bevindingen inzake inrichting van de jaarrekening.....	3
4.	Bevindingen inzake inrichting van de begroting	4
5.	Bevindingen inzake aansluiting van de jaarrekening met E1	4
6.	Bevindingen inzake de balansposten	5
7.	Bevindingen inzake de exploitatierekening	40
8.	Slot.....	59

Bijlage(n): 1

Aan de minister van Financiën,
de heer dr. J.M.N. Jardim
Pietermaai 17
Curaçao

Willemstad, 18 december 2014

Kenmerk : 14/1457R/JH
Referentie : J.M. Felicia-Fransina MSc / drs. L.V.A. Margaretha-Dania
Onderwerp : Accountantsverslag naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2013
van het Land Curaçao

1. Inleiding

Hierbij doen wij u ons accountantsverslag toekomen welk voortvloeit uit de door ons verrichte controlewerkzaamheden ten aanzien van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Curaçaose recht, de algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten zoals vastgesteld in de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden en met de bepalingen van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants en de verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

Het doel van de controle is het verstrekken van een oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2013.

In dit accountantsverslag brengen wij u verslag uit van de geconstateerde onjuist- en onzekerheden in de verantwoorde standen en stromen van de jaarrekening per 31 december 2013 alsook de geconstateerde leemten in de rechtmatigheidsaspecten. In de bijlage bij dit accountantsverslag hebben wij tevens een samenvatting opgenomen van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze controle op de diverse balansposten en recapitulatiestaten voor het boekjaar 2013.

2. Algemene bevindingen

Wij hebben een controleverklaring van oordeelonthouding afgegeven bij de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. De bevindingen met betrekking tot getrouwheid, rechtmatigheid en inrichting van de jaarrekening, die hebben geleid tot ons oordeel, lichten wij in dit rapport toe. Dit rapport is kritisch van aard. De processen die correct en adequaat verlopen worden niet vermeld. Ook zijn er na 31 december 2013 diverse correcties gemaakt en zijn er verdere verbeteringen in de financiële processen doorgevoerd.

De jaarrekeningcontrole bestaat uit twee gedeeltes. Het eerste deel van de onderzoeken betreft de opzet, bestaan en werking van de beheersingsmaatregelen die de juistheid en rechtmatigheid van de kosten en de juistheid, rechtmatigheid en volledigheid van de opbrengsten moeten waarborgen. Voor het boekjaar 2013 hebben wij een uitgebreid onderzoek naar de opzet, bestaan en werking van de beheersingsmaatregelen uitgevoerd. Wij zullen onze bevindingen uit dit onderzoek in één centrale managementletter uitbrengen aan het Ministerie van Financiën, met daarnaast specifieke management letters welk gericht zijn aan de overige ministeries van het Land Curaçao.

De minister van Financiën heeft op 27 augustus 2014 de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao aangeboden aan SOAB. Hierbij heeft SOAB deze jaarrekening op 28 augustus 2014 ontvangen. SOAB heeft de wettelijke doorlooptijd voor haar controle van de jaarrekening 2013 van één en een halve maand na ontvangst van de jaarrekening, conform artikel 50, lid 2 van de Landsverordening comptabiliteit 2010, niet kunnen realiseren. Wij hebben in dit kader extra detailwerkzaamheden en onderzoekwerk verricht daar de financiële processen, controls en beheersmaatregelen bij de ministeries van het Land Curaçao nog niet adequaat zijn. Door de langere doorlooptijd van onze controle komen er bevindingen uit onze controle naar voren gebaseerd op informatie die op het moment van opstellen van de jaarrekening nog niet bekend was. Het Ministerie van Financiën heeft aangegeven dat zij de baten en lasten hebben verantwoord conform artikel 3, lid 5 van de Landsverordening comptabiliteit (baten en lasten waarvan het bestaan blijkt nadat de administratie voor de opmaak van de jaarrekening is afgesloten behoren tot het dienstjaar waarin van het bestaan is gebleken).

De uitgangspunten op basis waarvan de jaarrekening 2013 is opgesteld

Op 10 oktober 2010 is het nieuwe Land Curaçao ontstaan. Met het ontstaan van het nieuwe Land is een nieuw tijdperk aangebroken. Een tijdperk waarin we afscheid nemen van een overheid met twee bestuurslagen op het gebied van beleid en verantwoording. We zijn een tijdperk ingeslagen waarin deze twee lagen samen een eenheid gaan vormen. Dit houdt in dat er sprake is van één bestuur en één verantwoording. Dit gaat niet zonder slag of stoot.

Voor de jaarrekening 2013 gelden nog grotendeels dezelfde omstandigheden als bij de jaarrekening 2012. Het Ministerie van Financiën heeft aangegeven dat de inbreng van het voormalig Eilandgebied Curaçao in de vorm van onder andere de materiële vaste activa, debiteuren en crediteuren tot veel onderzoekwerk heeft geleid.

Naast het inrichten van veranderende processen en het samengaan van twee overheidsorganisaties is de jaarrekening opgesteld. De overheid heeft er voor gekozen om verbetermaatregelen toekomstgericht in te zetten. Het is bekend dat de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao diverse hiaten en onvolkomenheden bevat. In 2012 werden er belangrijke stappen in de reeds ingezette verbetertrajecten, zoals de opschoning en sanering van de posten debiteuren en crediteuren, gezet.

In de jaarrekening 2013 zijn de laatste correcties van deze verbetertrajecten doorgevoerd. Maandelijks wordt de financiële maandrapportage en per kwartaal de uitvoeringsrapportage opgesteld. De maandrapportage geeft onder andere inzicht in de financiële situatie en de uitvoeringsrapportage in de voortgang van de voorgenomen maatregelen en in de (ingezette) verbeteringen van het financieel beheer.

Andere verbetertrajecten zijn het vormgeven aan de functie van Financial Controller, het ondersteunen van de Financial Controllers en het invulling geven aan de (gedecentraliseerde) interne controle functie. Het Land Curaçao heeft voor de versnelling van de verbetering van het financieel beheer additionele middelen binnen de begroting vrijgemaakt.

Al deze verbeteracties zijn er uiteindelijk op gericht dat de administratieve organisatie en interne controle van de overheid verbetert. Wij staan volledig achter deze verbetertrajecten en hebben waardering voor het enthousiasme en de volharding waarmee deze trajecten worden uitgevoerd. De effecten van deze ingezette verbetertrajecten zullen naar verwachting bij toekomstige jaarrekeningcontroles blijken.

In artikel 20, lid 1 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat de jaarrekening over een dienstjaar wordt opgemaakt met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum tot en met de 30^e april van het jaar volgende op dat dienstjaar is gebleken. Het Ministerie van Financiën heeft ook ontvangen informatie ná 30 april 2014 meegenomen in de jaarrekening voor zover deze informatie betrekking heeft op 2013. Deze handelwijze van het Ministerie van Financiën is naar onze mening terecht. In dit kader dient de minister van Financiën evenwel -conform artikel 20, lid 2 van de Landsverordening comptabiliteit 2010- aan de Staten, de Algemene Rekenkamer en SOAB een schriftelijke mededeling te doen toekomen waaruit blijkt dat deze nieuwe feiten onontbeerlijk zijn voor een goed inzicht van de gebruiker in de jaarrekening van het Land. Tevens dient de eventuele niet-naleving hiervan in de toelichting bij de jaarrekening te worden opgenomen. Veel informatie is of kan pas beschikbaar zijn ná 30 april 2014 waardoor het niet meenemen van deze informatie in de jaarrekening 2013 het beeld van de jaarrekening negatief zou beïnvloeden. Verder geeft het Ministerie van Financiën aan dat er een voorstel tot aanpassing van de Landsverordening comptabiliteit 2010 voor advies aan de afdeling Wetgeving en Juridische Zaken is aangeboden. Zodra consensus is bereikt, zal het Ministerie van Financiën het voorstel officieel aanbieden.

3. Bevindingen inzake inrichting van de jaarrekening

Wij zijn nagegaan of de jaarrekening ingericht is conform de wettelijke vereisten zoals opgenomen in de Landsverordening comptabiliteit 2010, hoofdstuk 3 “De jaarrekening”. Wij hebben geconstateerd dat de jaarrekening van het Land Curaçao 2013 voor een groot gedeelte aan deze wettelijke vereisten voldoet. Er zijn nog een aantal wettelijke vereisten die nog in de jaarrekening dienen te worden opgenomen/ uitgebreid, zodat de jaarrekening volledig aan de wettelijke vereisten kan voldoen. Hieronder geven we aan welke algemene wettelijke vereisten dit zijn. Indien een wettelijke vereiste dat betrekking heeft op een specifieke post niet is opgenomen in de jaarrekening, wordt dit in het rapport apart vermeld bij de betreffende post onder het kopje inrichting.

1. Er is een staat van “Subsidies en bijdragen e.a. inkomensoverdrachten” (Model G) opgenomen. Echter een overzicht van de in het dienstjaar afgerekende subsidies, bijdragen en andere inkomensoverdrachten ontbreekt in deze staat.

2. Er is een staat van “Schenken en subsidies” (Model I) opgenomen. Echter een overzicht van de in het dienstjaar afgerekende subsidies, bijdragen en andere inkomensoverdrachten ontbreekt in deze staat.
3. In 2013 is een jaarverslag conform artikel 33 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 opgesteld. Het jaarverslag is ten opzichte van 2012 sterk verbeterd. Bij de meeste ministeries is er sprake van een uiteenzetting of en in hoeverre beleidsvoornemens voor het betreffende dienstjaar gerealiseerd zijn. Echter voor sommige ministeries ontbreekt deze of is er sprake van een te summiere uiteenzetting in hoeverre hun beleidsvoornemens zijn gerealiseerd. Het jaarverslag bevindt zich nog in een groeiproces.

4. Bevindingen inzake inrichting van de begroting

Wij zijn nagegaan of de begroting ingericht is conform de wettelijke vereisten zoals opgenomen in de Landsverordening comptabiliteit 2010, hoofdstuk 2 “De begroting”. Wij hebben geconstateerd dat de begroting van het Land Curaçao 2013 voor een groot gedeelte aan deze wettelijke vereisten voldoet. Er zijn nog een aantal wettelijke vereisten die nog in de begroting dienen te worden opgenomen/uitgebreid, zodat de begroting volledig aan de wettelijke vereisten kan voldoen. Hieronder geven we aan welke algemene wettelijke vereisten dit zijn.

1. De begroting dient een raming van alle aan te gane verplichtingen te omvatten die noodzakelijk zijn voor het doen van investeringen en andere kapitaaluitgaven op de kapitaaldienst conform artikel 12, lid 3a.
2. Er is een overzicht van opgenomen (langlopende) geldleningen opgenomen. Echter de nieuwe aangegane lening in 2013 komt niet voor in het overzicht.
3. De toelichting op de kapitaaldienst is te beperkt. Conform artikel 14, lid 4 dient de kapitaaldienst als volgt te worden toegelicht:
 - Een raming van het totaalbedrag daarvan alsmede van het dienstjaar dan wel de dienstjaren waarin naar verwachting uit hoofde van de investering verplichtingen zullen worden aangegaan en de verplichtingen die reeds zijn aangegaan.
 - De te verwachten levensduur van datgene waarin zal worden geïnvesteerd.
 - De vermelding van het dienstjaar waarop de lasten wegens rente en afschrijving voor het eerst op de begroting zullen worden opgenomen, en de omvang daarvan.
4. Bij de voorbereiding van de begroting voor een bepaald dienstjaar is de inspanning erop gericht dat de begroting door de Staten kan worden vastgesteld in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient. De begroting 2013 werd vastgesteld op 14 februari 2014.

5. Bevindingen inzake aansluiting van de jaarrekening met Enterprise One (E1)

Wij hebben de volgende aansluitingen gedaan:

1. Aansluiten van de balansposten per 31 december 2013 in de jaarrekening van het Land Curaçao met het totaal van de saldibalans.
2. Aansluiten van de recapitulatiestaat naar Economische Categorie over 2013 met het totaal van de Winst- en verliesrekening van de saldibalans.

Ad 1.

Wij hebben enige presentatiewijzigingen geconstateerd maar die hebben geen invloed op de strekking van de af te geven controleverklaring. We concluderen dat de saldibalans aansluit op de jaarrekening 2013.

Ad 2.

Wij hebben geconstateerd dat de recapitulatiestaten naar Economische Categorie over 2013 aansluiten met de winst- en verliesrekening van de saldibalans.

6. Bevindingen inzake de balansposten

Hieronder worden de van belang zijnde bevindingen voortvloeiende uit de jaarrekeningcontrole 2013 per balanspost weergegeven.

Begin Balans

In de beginbalans is de Voorlopige Boedelbalans van het voormalig Land de Nederlandse Antillen., deel Curaçao plus Schuldovername plus Toerekening "Restant schuld" (verder inbreng voormalige Land N.A.) verwerkt.

Er is een voorlopige Boedelbalans. De voorlopige cijfers zijn ook in de jaarrekeningen 2011 en 2012 opgenomen en derhalve ook in de beginbalans 2013 verwerkt. Nadat de definitieve Boedelbalans wordt uitgebracht zullen de definitieve cijfers in de financiële administratie van het Land Curaçao worden verwerkt. De cijfers ingebracht door het voormalig Land N.A. zijn dus voorlopig en kunnen wijzigen bij het vaststellen van de definitieve Boedelbalans. Zie ook bladzijde 29 van de jaarrekening 2013 voor een uitgebreide toelichting.

Voorlopige Boedelbalans

De Commissie inventarisatie en waardering boedel Nederlandse Antillen (Commissie Boedelscheiding) is belast met het opstellen van de boedel van het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Op het moment van opmaken van de jaarrekening 2010 van Curaçao was alleen het derde concept rapport van de Commissie per 2008 bekend. De Directie Financiën heeft vooruitlopend op de rapportages haar eigen "Voorlopige Boedelbalans" opgesteld en de gegevens daarvan in de jaarrekening 2010 verwerkt. In deze Voorlopige Boedelbalans is de laatste jaarrekening van het voormalig Land de Nederlandse Antillen. 2010 verdeeld onder de entiteiten Curaçao, BES-eilanden en Sint Maarten. De verdeelsleutel en het model Boedelbalans die zijn gehanteerd zijn conform het derde concept rapport van de Commissie Inventarisatie en Waardering Boedel van de Nederlandse Antillen (per 2008) d.d. 6 oktober 2010. De verdeelsleutel is vastgelegd in de "Onderlinge regeling inzake de verdeling over de landen Curaçao, Sint Maarten en Nederland van de economische waarde van de rechten en verplichtingen die van het Land de Nederlandse Antillen overgaan op Curaçao, Sint Maarten of Nederland".(Onderlinge regeling vereffening boedel Nederlandse Antillen). In artikel 3 hiervan is het volgende vastgelegd:

1. Bij de vereffening van de boedel wordt de volgende verdeelsleutel gehanteerd: Curaçao (CUR) 73,3%; BES-eilanden (BES) 7,95%; en Sint Maarten (SXM) 18,75%.
2. De landen kunnen in onderlinge overeenstemming besluiten voor onderdelen van de boedel uit te gaan van een andere verdeelsleutel.

De criteria die bij het opstellen van de voorlopige Boedelbalans zijn gebruikt en ook zijn verwerkt in de jaarrekening 2013, zijn als volgt:

1. Balansposten die eenvoudig toe te rekenen zijn aan een rechtsopvolgende entiteit, zijn voorlopig aan deze entiteiten toegerekend. De entiteiten die een balanspost krijgen toegerekend, dienen met de andere entiteiten de schuld / vordering te verrekenen. De toerekeningen en verrekeningen worden opgenomen op de Vereffeningssrekening.
2. De kortlopende schulden zijn naar de Vereffenaar gegaan om te worden afgewikkeld. Hiertoe zijn de liquide middelen van het voormalig Land de Nederlandse Antillen aan de Vereffenaar ter beschikking gesteld.

Ad 1.

De Vastgestelde Middelen (Immateriële Vaste Activa, Materiële Vaste Activa en Financiële Vaste Activa) en de Voorraden zijn voorlopig toegerekend aan een rechtsopvolgende entiteit. Een uitzondering hierop zijn de deelnemingen. De waarde van deelnemingen is vooralsnog verdeeld op basis van de algemene verdeelsleutel.

De waarde van de voorzieningen (met uitzondering van “Andere Voorzieningen”), Depositogelden, Vreemdelingen en Zekerheidstellingen zijn vooralsnog verdeeld op basis van de algemene verdeelsleutel. “Andere voorzieningen” van NAf 6.235.933 en “Gelden in Consignatie” van NAf 655.188 zijn voor 100% toegerekend aan Curaçao.

Ad 2.

De schuldovername door Nederland en de toerekening van de restschuld zijn om praktische redenen opgenomen in de Voorlopige Boedelbalans. Zie ook onderdeel Begin Balans in dit rapport.

Het Eigen Vermogen is als een sluitpost bepaald en ingebracht in de beginbalans. We hebben geconstateerd dat de Voorlopige Boedelbalans in overeenstemming met de bovengenoemde criteria is bepaald. Hieruit resulteert een vordering op de andere landen die bij de start van het Land Curaçao is opgenomen onder de Overlopende Activa. In deze vordering is nog geen rekening gehouden met de onderlinge vorderingen of schulden, die voortvloeien uit de verdeling van de economische waarde van de zogenaamde: “Instellingen voortvloeiend uit de wetgeving”. Voor deze instellingen zijn separate boedelbalansen opgesteld die in oktober 2014 definitief zijn uitgebracht.

In november 2014 werd het definitieve verslag van de Boedelbalans uitgebracht aan de Vereffeningsscommissie. De Vereffeningsscommissie heeft het recht om deze rapportage ter beschikking te stellen aan de landen. Deze rapportage is nog niet aan de landen ter beschikking gesteld.

6.1. Materiële vaste activa

In NAf

	31 december 2013
Materiële Vaste Activa (MVA)	831.400.139
Gronden en ondergrondse activa	85.207.333
Bouwstructuren	638.799.515
Onderhanden werken	61.995.144
Machines & Equipment	30.192.803
Andere vaste activa	15.205.344
Kostbaarheden	0

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben we voor wat betreft de materiële vaste activa de sub-posten “Gronden en ondergrondse activa” ad NAf 85.207.333, “Bouwstructuren” ad NAf 638.799.515, “Onderhanden werken” ad NAf 61.995.144, “Machines & Equipment” ad NAf 30.192.803 en “Andere vaste activa” ad NAf 15.205.344 geselecteerd voor onze controle. Dit bedraagt in totaal NAf 831.400.139. Onze selectie betreft hierdoor 100% van de totale omvang van de materiële vaste activa en op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de post “Materiële Vaste Activa”.

Controle Eind Balans

Waarderingsgrondslag

De “Gronden en ondergrondse activa”, “Bouwstructuren”, “Onderhanden werken”, “Machines & Equipment” en “Andere vaste activa” zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. Dit komt overeen met de Landsverordening comptabiliteit 2010, art. 27, lid 2 waarin wordt aangegeven dat “Activa en passiva in beginsel worden gewaardeerd op basis van de historische kostprijs en nominale waarde”.

Waardering

We kunnen geen oordeel vormen over de volledigheid van de “Gronden en ondergrondse activa”, “Bouwstructuren” en “Machines & Equipment” omdat we geen oordeel hebben over de volledigheid van de beginstand per 10 oktober 2010 voor het totaalbedrag van NAf 411.957.225 (deel inbreng voormalig Eilandgebied Curaçao). Daarnaast geldt dat de definitieve toedeling van bezittingen en schulden in het kader van de boedelscheiding als gevolg van de ontmanteling van het voormalig Land de Nederlandse Antillen per 10 oktober 2010 nog niet is afgerond. De gevolgen van deze toedeling per 10 oktober 2010 voor de bezittingen en schulden van het Land Curaçao is nog onzeker.

We hebben ook geconstateerd dat de erfpachtgronden die door het voormalig Eilandgebied Curaçao zijn ingebracht niet op de balans staan opgenomen van het Land Curaçao. Omdat wij niet alle betreffende taxatierapporten hebben ontvangen van Domeinbeheer, hebben wij niet kunnen nagaan of de taxatierapporten betrekking hebben op één of meerdere van deze erfpachtgronden. Hierdoor bestaat het risico dat een erfpachtgrond straks dubbel kan worden opgenomen op de balans van het Land.

Daarnaast constateren wij dat de investeringen voor het totaalbedrag van NAf 161.316.804 en de afschrijvingen voor het totaalbedrag van NAf 44.624.003 per eind december 2013 een onzekerheid bevatten door het volgende:

1. Bij het kritisch doornemen van de exploitatierekeningen onder de economische categorie 4400 "Verbruik van goederen en diensten" om na te gaan of er investeringen als kosten zijn verantwoord, hebben wij geconstateerd dat er geen duidelijke richtlijnen / criteria zijn in de Landsverordening comptabiliteit 2010 noch in de "Handleiding Rekeningschema" -welk gehanteerd wordt voor het samenstellen van de jaarrekening van het Land- voor het verantwoorden van een uitgave betrekking hebbend op "Machines & Equipment" op de kapitaaldienst (KD) dan wel op de gewone dienst (GD). Er wordt hierdoor niet duidelijk aangegeven wanneer een uitgave geactiveerd moet worden. Wij constateren dat de aanschaf van kantoorinrichting, kantoorapparatuur, inventaris, machines en andere werktuigen voor dezelfde omschrijving zowel op de kapitaaldienst als op de gewone dienst worden verantwoord. Het risico bestaat hierdoor dat een uitgave onterecht als activa dan wel als een kostenpost wordt verantwoord. Tevens ontbreekt ook een drempel welk als norm geldt voor het activeren van uitgaven. Daarnaast constateren wij dat in de "Handleiding Rekeningschema" sprake is van regulier onderhoud en groot onderhoud. Regulier onderhoud wordt verantwoord onder de uitgavencategorie gewone dienst "4350 Huisvesting" en groot onderhoud onder de uitgavencategorie kapitaaldienst "4911 Bouwstructuren". Er is geen richtlijn waaruit afgeleid kan worden wanneer er sprake is van een groot onderhoud. Tevens ontbreekt ook een drempel welk als norm geldt voor het activeren van de onderhoudsuitgaven.
2. Bij de controle of de investeringen in de juiste periode zijn verantwoord hebben wij geconstateerd dat verantwoorde kapitaaluitgaven met factuurdatum ná 1 maart 2014 voor een totaalbedrag van NAf 12.336.444 als investeringen in 2013 zijn verantwoord. In artikel 3, lid 4 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat de oplevering van goederen en diensten uiterlijk 1 maart plaats vindt ten laste van het voorgaande dienstjaar. Wij beschikken niet over de prestatieverklaringen om vast te kunnen stellen dat de levering van de prestatie voor deze facturen uiterlijk 1 maart 2014 heeft plaats gevonden waardoor deze investeringen ad NAf 12.336.444 terecht zijn geactiveerd in het dienstjaar 2013. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 12.336.444 als onzeker.
3. Bij de controle van de juistheid van de verantwoorde afschrijvingsbedragen in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao blijkt dat de start afschrijvingsdatum die het Ministerie van Financiën hanteert voor de berekening van de afschrijvingsbedragen, de laatste grootboekdatum is die door de desbetreffende ministeries binnen een gevormd object wordt verantwoord in de financiële administratie Enterprise One. De grootboekdatum is de boekingsperiode waarin de mutaties worden geboekt in de financiële administratie Enterprise One. In Artikel 28, lid a van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat bij het berekenen van de afschrijvingsbedragen een tijdsevenredig bedrag tussen het moment van oplevering of levering enerzijds en de balansdatum anderzijds wordt opgenomen -voor zover het investeringen van honderdduizend gulden of hoger betreft- ten laste van de rekening van baten en lasten van de gewone dienst van het dienstjaar. Het feit dat de boekingsdatum gehanteerd wordt bij de berekening van de afschrijvingsbedragen is niet correct. Hierdoor bestaat het risico dat minder wordt afgeschreven op de activa waardoor de eindstand van de activa te hoog wordt weergegeven. Daarnaast bestaat ook het risico dat een activum geactiveerd wordt op basis van de grootboekdatum in het lopend dienstjaar terwijl de factuurdatum en de opleveringsdatum betrekking kunnen hebben op het volgend dienstjaar.

Door bovengenoemde feiten is er sprake van een onzekerheid aangaande de getrouwheid en rechtmatigheid van de gedurende 2013 als materiële vaste activa verwerkte mutaties in de financiële administratie, en dus ook in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao.

Wij adviseren u om:

1. *Richtlijnen te ontwerpen die duidelijk aangeven wanneer een uitgave betrekking hebbend op "Machines & Equipment" op de kapitaaldienst (KD) of de gewone dienst (GD) verantwoord moet worden. Tevens dient hierbij ook duidelijk te worden aangegeven wanneer een investering geactiveerd moet worden. Hierbij dient ook een drempel te worden vastgesteld welk als norm moet gelden voor het activeren van uitgaven.*
2. *Specifiek te vermelden wanneer er sprake is van groot en klein onderhoud, inclusief een drempel welk als norm geldt voor het activeren van uitgaven.*
3. *De opleveringsdatum van de activa te laten opnemen in de financiële administratie Enterprise One door de bevoegde financial controllers/financiële medewerkers van de desbetreffende ministeries. Hierbij dient de laatst verantwoorde opleveringsdatum per object te worden gehanteerd voor de start afschrijvingsdatum ter berekening van de afschrijvingsbedragen.*

Bij de controle of de investeringen in de juiste periode zijn verantwoord hebben wij bij drie gevallen geconstateerd dat er investeringen met factuurdatum ná 1 maart 2014 en oplevering (cf. prestatieverklaring) ná 1 maart 2014 ten laste van het dienstjaar 2013 zijn verantwoord. We verwijzen hierbij naar onderstaand tabel met de gegevens voor deze drie gevallen.

Kosten plaats	Hoofd-rekening	GB-datum	Object nummer	Project	Bedrag	Factuur datum	Datum aanvang project	Datum oplevering cf. prestatie verklaring
142102	4914	31-12-2013	1927	Het aanbrengen van funderings-constructie te west Groot Sint Joris	263.264	16 mei 2014	31 maart 2014	16 mei 2014
142102	4914	31-12-2013	1927	Het aanbrengen van funderings-constructie te Seru Grandi	127.270	22 mei 2014	15 mei 2014	22 mei 2014
142102	4914	31-12-2013	1927	Aanbrengen van funderings-constructie te Salinja	148.735	14 mei 2014	15 april 2014	2 mei 2014
	Totaal				539.269			

Volgens de Landsverordening comptabiliteit 2010 dienen deze facturen in het lopend dienstjaar 2014 te worden verantwoord. Derhalve beschouwen wij het totaal geactiveerde bedrag van NAf 539.269 als een fout.

Fysiek bestaan materiële vaste activa

Ter vaststelling van het fysieke bestaan van de verantwoorde materiële vaste activa in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao hebben wij nagegaan in hoeverre er sprake is van een registratie en inventarisatie van de materiële vaste activa bij de desbetreffende ministeries. Dit rekening houdend met de risico's van diefstal, breuk, kapotgaan, slijtage, buitengebruikstelling en dergelijke. Uit ons onderzoek hebben wij het volgende geconstateerd:

- De ministeries, met uitzondering van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschappen, Cultuur & Sport (OWCS) en het Ministerie van Justitie, beschikken niet over activelijsten die bijgehouden worden voor alle onder hun vallende uitvoeringsorganisaties. Het Ministerie van OWCS beschikt wel over de activelijsten per uitvoeringsorganisatie. Echter staan op de activelijsten geen terreinen of gebouwen vermeld. Het Ministerie van Justitie beschikt over 6 van de 10 activelijsten die jaarlijks ingediend moeten worden.
- Er vindt geen inventarisatie van de materiële vaste activa plaats bij de ministeries, uitgezonderd de Ministeries van OWCS en Justitie, voor alle onder hun vallende uitvoeringsorganisaties. Het Ministerie van OWCS heeft aangegeven wel een inventarisatie te hebben uitgevoerd ter opstelling van de desbetreffende vaste activelijst ten behoeve van haar begroting. Echter hebben wij geen proces-verbaal hiervan ontvangen. Volgens het Ministerie van Justitie vinden er inventarisaties plaats, echter hebben wij ook hiervan geen proces-verbaal ontvangen.

Op basis van bovengenoemde feiten kunnen wij geen oordeel vormen over het fysieke bestaan van de verantwoorde materiële vaste activa in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. Derhalve bevat de post materiële vaste activa hierdoor ook een onzekerheid.

Verzekering materiële vaste activa

Wij zijn ook nagegaan in hoeverre de materiële vaste activa van het Land Curaçao verzekerd zijn en of de verzekeringen toereikend zijn. Uit ons onderzoek blijkt dat:

- Er geen zekerheid is dat alle vaste activa van het Land Curaçao verzekerd zijn daar er geen zekerheid is over de volledigheid van de beginstand van de materiële vaste activa per 10 oktober 2010. Daarnaast is er geen beleid m.b.t. het verzekeren van de materiële vaste activa van het Land Curaçao. Er is een scheiding gemaakt tussen het voormalig Eilandgebied Curaçao en het Land de Nederlandse Antillen bij het betalen van de verzekeringskosten. Voor het voormalige Land de Nederlandse Antillen zijn de gebouwen en de auto's verzekerd. Voor het voormalig Eilandgebied zijn de gebouwen, inventaris, kantoorapparatuur, machines, werktuigen en dergelijke verzekerd. Echter is er intern geen inzicht in wat er allemaal verzekerd moet worden door het Land Curaçao;
- Er een opschoning plaatsvindt door het Ministerie van Financiën van de gebouwen die niet meer worden gebruikt of verkocht zijn;
- er facturen van verzekeringsmaatschappijen worden ontvangen voor activa waarvan het niet zeker is of deze eigendom zijn van het Land Curaçao;
- er verzekeringsnota's betaald worden voor inventaris die al afgeschreven is.

Op basis van bovengenoemde constatering kunnen wij geen oordeel vormen over de toereikendheid van de verzekeringen.

Op basis van de bevindingen met betrekking tot inventarisatie en verzekeringen adviseren wij u om zorg te dragen dat:

- *een inventarisatie plaats vindt bij elke ministerie afzonderlijk. Hiervoor dient een activalijs opgesteld te worden en ingevuld door elke ministerie per uitvoeringsorganisatie. Deze dient dan bijgehouden te worden met elke nieuwe aanschaf van activa door het desbetreffende ministerie. Tevens dient op onaangekondigde tijdstippen inventarisaties plaats te vinden bij de desbetreffende ministeries. Hiervan dient een proces-verbaal opgesteld te worden en getekend door de bevoegde functionarissen;*
- *o.a. de volgende gegevens dienen te worden vermeld op de activalijs:*
 - *Activalocatie.*
 - *Activacode (uniek).*
 - *Activabenoaming.*
 - *Getelde hoeveelheid.*
 - *Objectnummer toegekend door Financiën.*
 - *Polisnummer.*
 - *Bedrag activa.*
 - *Bedrag verzekeringspremie.*
- *unieke identificatiecode te laten plaatsen op de activa die onder de post “Machines en Equipment” (kantoorinrichting, kantoorapparatuur, transportmiddelen en machines & andere werktuigen) vallen. Dit om de activa achteraf te kunnen identificeren en bij buitengebruikstelling de verzekering die hiervoor is aangesloten aan te passen;*
- *aansluiting plaats vindt tussen de activalijsen per ministerie met de Rekeningstaat C en Objectenadministratie ter waarborging van de volledigheid en betrouwbaarheid van de gegevens in de Rekeningstaat C en de Objectenadministratie;*
- *een beleid m.b.t. het verzekeren van de materiële vaste activa van het Land Curaçao opgesteld wordt.*
- *integrale aansluiting verricht wordt tussen de betaalde verzekeringen, de Rekeningstaat C en de Objectenadministratie (per object/per activum) om vast te stellen of er activa zijn die niet verzekerd zijn en die tevens niet opgenomen zijn in de materiële vaste activa van het Land Curaçao.*

Tot slot constateren wij dat o.a. uitgaven inzake het volgende onder de balanspost “Andere vaste activa” (ad Naf 15.205.344 ultimo 2013) worden verantwoord:

- Advieskosten.
- Cursus / Opleiding.
- Ontwikkelingskosten.
- Overige immateriële vaste activa.
- Schoolboeken.
- Enseñansa liber.

Wij hebben de uitgaven met betrekking tot schoolboeken en Enseñansa Liber (gratis onderwijs) voor het totaalbedrag van Naf 10.810.767 gecontroleerd en akkoord bevonden. Echter het restantbedrag van Naf 4.394.577 betreft voornamelijk uitgaven in verband met advies, ontwikkeling, cursus / opleiding en overige immateriële vaste activa. Tevens betreft dit bedrag voornamelijk de beginstand van 2013. Wij hebben geen zekerheid over de volledigheid van de beginstand 2013. Verder wordt in artikel 25, lid 2 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 aangegeven dat onder de vaste activa afzonderlijk de immateriële, materiële en de financiële vaste activa opgenomen dienen te worden.

Ook worden er geen criteria vermeld voor de activering van advieskosten, ontwikkelingskosten, cursussen en overige immateriële vaste activa. Op basis hiervan beschouwen wij het restantbedrag van NAf 4.394.577 als een rubriceringsonzekerheid.

Wij adviseren u om na te gaan onder welke balans- c.q. exploitatierekeningen de uitgaven in verband met advies, ontwikkeling, cursus en overige immateriële vaste activa verantwoord moeten worden, inclusief het her rubriceren van deze transacties naar de juiste posten.

Onderhanden werken

De post “Onderhanden werken” betreft vooruitbetalingen op basis van besluiten van de Raad van Ministers in verband met:

- Vooruitbetalingen aan USONA over het jaar 2013 in het kader van Hospitaal NOBO Otrabanda.
- Aankoop van het winkelcentrum Colon.

Wij hebben de vooruitbetalingen in verband met de aankoop van het winkelcentrum Colon aangesloten met de conceptafrekening “Notariskantoor” ad NAf 18.000.000 en akkoord bevonden. Daarnaast hebben wij de vooruitbetalingen aan USONA over het jaar 2013 in het kader van Hospitaal NOBO Otrabanda aangesloten met de achterliggende bankafschriften en akkoord bevonden. Echter beschikken wij niet over het bouwcontract tussen USONA en Ballast, facturen van Ballast en overige onderliggende documentatie ter onderbouwing van de juistheid van het vooruitbetaalde bedrag van NAf 42.348.588 door het Land Curaçao. Op basis hiervan kunnen wij geen oordeel vormen over de juistheid en aanvaardbaarheid van het vooruitbetaalde bedrag van NAf 42.348.588. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 42.348.588 als onzeker.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de balanspost “Materiële vaste activa” ad NAf 831.400.139 per 31 december 2013 daar wij voor het totaalbedrag van NAf 471.036.834 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken. Daarnaast bevat de post “Materiële vaste activa” een onzekerheid die wij niet kunnen kwantificeren daar de ontmanteling van het voormalig Land de Nederlandse Antillen per 10 oktober 2010 nog niet is afgerond, geen duidelijke richtlijnen zijn voor het activeren van kapitaaluitgaven en geen inventarisatie plaats vindt.

6.2. Financiële vaste activa

In NAf

	31 december 2013
Financiële Vaste Activa	1.324.554.712
Kapitaalverstrekkingen	410.350
Verstrekte langlopende geldleningen U/G	94.257.870
Niet-Vrij beschikbare Liquide middelen	1.307.493
Deelnemingen	1.228.578.999

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben we de post financiële vaste activa volledig gecontroleerd. Onze selectie is 100% van de omvang van de totale financiële vaste activa van NAf 1.324.554.712. Hierdoor kunnen we aan de hand van de resultaten van onze controle, een oordeel geven over de totale post financiële vaste activa.

Kapitaalverstrekingen

Bij de oprichting van SOAB heeft de stichting, zowel door het voormalig Eilandgebied Curaçao als door het voormalig Land de Nederlandse Antillen, per entiteit een bedrag van NAf 410.350 (dus in totaal NAf 820.700) ontvangen als kapitaalsbijdrage. Betreffende het gedeelte van het voormalig Land de Nederlandse Antillen van NAf 410.350 werd door de Vereffeningscommissie bij brief d.d. 16 november 2011 aangegeven, dat deze rechtens toekomt aan SOAB. Dit gedeelte is ook afgewikkeld. Resteert echter een formele afwikkeling van het gedeelte aangaande het voormalig Eilandgebied Curaçao van ook NAf 410.350. In de jaarrekening 2012 van SOAB is ook dit gedeelte reeds als vrijval verwerkt daar wordt aangegeven, dat het Eilandgebied Curaçao niet meer bestaat. De vraag is echter of deze vordering niet is overgegaan op 10 oktober 2010 van het voormalig Eilandgebied Curaçao naar het nieuwe Land Curaçao, op basis van artikel 4 van de algemene overgangsregeling wetgeving en bestuur Land Curaçao, waardoor er dus mogelijkere wijs alsnog een verhaalsmogelijkheid is van het Land Curaçao op SOAB. Het is hierdoor voor ons onzeker of dit kapitaal het eigendom is van het Land Curaçao of van SOAB.

Verstrekte langlopende geldleningen U/G

Leningsovereenkomsten

In het kader van onze controlewerkzaamheden beschikken wij alleen over 5 volledig ondertekende leningsovereenkomsten (dus ondertekend door zowel het voormalig Eilandgebied Curaçao als schuldeiser en de betreffende entiteit als schuldenaar) voor de in totaal 16 uitgegeven (langlopende) geldleningen (in het vervolg "LL geldleningen u/g") zoals opgenomen in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. Deze 5 leningen zijn opgenomen in model C1 (op pagina 68) van de jaarrekening 2013 als de LL geldleningen u/g UO2, UO3, UO5 (Leningen OBNA), U19 (Lening Aqualectra N.V.) en U23 (Lening SEHOS).

Voor de andere 11 LL geldleningen u/g ultimo 2013 ad NAf 150.168.504 geldt hetzij dat er geen leningsovereenkomst aanwezig is dan wel dat de aanwezige leningsovereenkomst niet door beide partijen (schuldeiser en schuldenaar) is ondertekend. Uit de 5 ondertekende leningsovereenkomsten blijkt dat deze leningen door het voormalig Eilandgebied Curaçao (thans het Land Curaçao) zijn uitgegeven waardoor het eigendom alsook het bestaan van deze financiële vaste activa ultimo 2013 is vastgesteld. Voor de andere 11 LL geldleningen u/g hebben we de eigendom en het bestaan ultimo 2013 niet kunnen vaststellen. Dit omdat we niet over de betreffende ondertekende leningsovereenkomsten beschikken. Conform het Ministerie van Financiën heeft het voormalig Eilandgebied Curaçao weinig leningsovereenkomsten overgedragen aan het Land Curaçao. Hierdoor gebruikt het Ministerie van Financiën de ontvangen aflossingsschema's om de eindstand per balansdatum van de leningen te berekenen. Het Ministerie van Financiën heeft voor deze oplossing gekozen omdat deze niet over de benodigde documentatie beschikte.

In model C1 staat verwerkt, dat het Land Curaçao gedurende 2013 in totaal NAf 6.901.828 had moeten ontvangen aan rente en aflossingen. Het Land Curaçao heeft in 2013 conform haar bankstatements alleen een bedrag van NAf 648.792 ontvangen aan aflossing en rente op de LL geldleningen u/g. Dit ontvangen bedrag betreft de aflossing en rente op lening U 22 (lening aan UNA). Het resterende bedrag van NAf 6.253.036 heeft de overheid dus niet ontvangen. Het is voor ons niet zeker, mede gezien het ontbreken van de achterliggende leningsovereenkomsten, of het Land Curaçao deze bedragen nog kan invorderen. Als gevolg hiervan dient dit bedrag alsnog aan de voorziening “Dubieuze debiteuren voor uitgegeven langlopende geldleningen” te worden toegevoegd. Omdat dit in 2013 niet heeft plaatsgevonden, is deze voorziening mogelijk voor NAf 6.253.036 te laag verantwoord. Het Ministerie van Financiën heeft aangegeven de niet ontvangen rentebetalingen en aflossingen niet te zullen voorzien. Dit aangezien het Ministerie van Financiën voornemens is de achterstallige betalingen van rente en aflossing middels een schuldvergelijking met de betreffende entiteiten te verrekenen.

We bevelen u aan om:

- 1. Het totaal bedrag aan verschuldigde annuïteiten te bepalen.*
- 2. De betreffende instellingen aan te manen voor betaling van de verschuldigde annuïteiten. Zodat u in de toekomst geen problemen zal krijgen met het verjaren van deze vorderingen.*
- 3. Vast te stellen dat het totaal bedrag aan verschuldigde annuïteiten, volledig als vordering staat opgenomen in de balans.*
- 4. De informatie voortvloeiend uit bovengenoemde aanbevelingen op te nemen in de toelichting van model C1.*

In model C1 staan de aflossingen en rentebetalingen opgenomen in de respectievelijke kolommen “aflossingen u/g” voor een totaal bedrag van NAf 4.690.150 en “rente u/g” voor een totaal bedrag van NAf 2.211.678. Het bedrag van NAf 4.690.150 staat ook opgenomen in het kasstroomoverzicht op pagina 11 als een kasstroommutatie van de financiële vaste activa. Dit kan de indruk wekken dat deze mutatie een geldontvangst betreft, terwijl dit alleen een mutatie van de balanspost is. In de toelichting van het kasstroomoverzicht wordt aangegeven dat dit overzicht door middel van een onderscheiding van soorten ingaande en uitgaande kasstromen een volledige en gespecificeerde verklaring van de gerubriceerde mutaties van de liquide middelen gedurende het betreffende dienstjaar weergeeft. Dit is ook wat artikel 31 van de Comptabiliteitsvoorschriften voorschrijft. Maar in het overzicht worden alle balansmutaties opgenomen, zoals in de traditionele Staat van Herkomst en Bestedingen. In deze traditionele staat hoeven de mutaties geen ingaande of uitgaande geldstromen te zijn. Het hanteren van deze methode voor de invulling van het kasstroomoverzicht kan het inzicht van de gebruiker van de jaarrekening verstoren.

We bevelen de overheid aan om het kasstroomoverzicht op te stellen conform de vereisten van artikel 31 van de Landsverordening Comptabiliteit.

Rechten op zekerheden

Uit de leningsovereenkomsten van de leningen U02 en U03 (leningen OBNA) en de lening U19 (Aquallectra N.V.) blijkt dat het Land Curaçao geen rechten heeft gekregen op zekerheden bij het uitgeven van deze leningen. In de leningsovereenkomsten U05 (lening OBNA Hotel resort) en U23 (lening SEHOS) staan vermeld dat het Land Curaçao hypotheekrechten heeft ingeval van verkoop van deze panden. Dit zijn rechten op zekerheden voor het Land Curaçao. Deze rechten worden niet vermeld in de jaarrekening omdat dit geen vereiste is conform de Landsverordening Comptabiliteit.

Hoewel dit geen wettelijke vereiste is, kan deze informatie bijdragen aan het inzicht van de gebruiker. Ook bij dreigende oninbaarheid van de LL geldleningen u/g draagt dit bij aan het inzicht van het Land Curaçao en de gebruiker van de jaarrekening.

Hoewel het opnemen van de rechten op zekerheden niet in de Landsverordening Comptabiliteit wordt aangegeven, bevelen wij u aan om dit in het kader van het inzicht van de gebruiker alsnog op te nemen in de toelichting bij model C1.

We hebben de eindstanden van de leningen voor de 5 bovengenoemde LL geldleningen u/g berekend aan de hand van de ondertekende leningsovereenkomsten. De eindstanden die we hebben berekend vertonen een verschil van in totaal NAf 10.744.062 met de eindstanden die zijn verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. Hierdoor is de eindstand ultimo 2013 van deze 5 LL geldleningen u/g voor ons niet getrouw.

Lening U02 en U03 OBNA

Deze leningen zijn conform de getekende leningsovereenkomst aangevangen op 1 januari 1990 waarbij er sprake is van een aflossingsvrije periode van 8 jaar en waarbij de eerste aflossing pas aan het begin van het tiende jaar dient plaats te vinden. Op grond hiervan moesten de aflossingen in aanmerking genomen worden pas in het jaar 2000 (tiende jaar). Echter in de aflossingsschema's van het Land worden de aflossingen vanaf begin 1998 verwerkt. Met als gevolg dat de jaarlijkse aflossingen, de rentebetalingen en de eindstanden van deze leningen onjuist zijn berekend. In dit kader geldt dat lening U02 in de jaarrekening 2013 is verantwoord met een eindstand van NAf 2.181.389 -omdat de aflossing al 2 jaar daarvoor is verantwoord (in 1998 i.p.v. 2000)-terwijl ultimo 2013 de eindstand NAf 3.574.018 dient te zijn. Als gevolg van dit verschil is lening U02 ultimo 2013 voor NAf 1.392.629 te laag verantwoord op de balans. Voor lening U03 geldt eenzelfde situatie waarbij deze lening ultimo 2013 voor NAf 1.366.395 te laag is verantwoord op de balans. Ook geldt dat er voor de leningen U02 en U03 ultimo 2013 geen saldobestorting is ontvangen. Het voorgaande leidt ertoe dat het bestaan, de juistheid en eigendom van deze leningen onzeker is.

Lening U05 Holiday

De datum waarop deze leningsovereenkomst is aangegaan is onzeker daar er geen datum op leningsovereenkomst is opgenomen. Conform het aflossingsschema welk als basis dient voor de verantwoording van deze lening in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao, wordt uitgegaan van een looptijd van 20 jaar ingaande het jaar 2000 en eindigend in het jaar 2020. Dit terwijl op de ongedateerde leningsovereenkomst wordt aangegeven "ingekomen 23 september 1992". Tevens wordt in het aflossingsschema uitgegaan van een hoofdsom van NAf 2.375.000 terwijl de ongedateerde leningsovereenkomst uitgaat van een hoofdsom van NAf 2.500.000. Er is derhalve een verschil van NAf 125.000 tussen beide hoofdsommen. Ook geldt dat voor de lening U05 ultimo 2013 geen saldobestorting is ontvangen. Het voorgaande leidt ertoe dat het bestaan, de juistheid en eigendom van deze lening onzeker is.

Lening U19 Aqualectra

Wij hebben geconstateerd dat het voormalig Eilandgebied Curaçao in juni 2010 het verschuldigd bedrag door Aqualectra per eind december 2009 van NAf 22.509.593 heeft verrekend met een aantal openstaande schulden van het voormalig Eilandgebied aan Aqualectra voor een totaal bedrag van NAf 15.021.435, waardoor er per saldo een vordering van het Eilandgebied op Aqualectra resteerde van NAf 7.488.158. Dit is conform de brief van het voormalig Afdeling Financiën gericht aan Aqualectra, (nummer 2010/37233, d.d. 21 juni 2010) met als onderwerp "Verrekening Aqualectra vs EGC".

In deze brief staat opgenomen dat het voormalig Eilandgebied een vordering heeft op Aqualectra van NAf 23.606.685. Dit bestaat uit het restant bedrag bij bovenvermelde verrekening van NAf 7.488.158 en het saldo van de MJP-lening 2010 t/m 2021 van NAf 16.118.527. Echter in de aflossingsstaat van lening U19 wordt de restschuld van deze lening verantwoord op NAf 16.118.527 in plaats van NAf 23.606.685. Ook hebben we geconstateerd dat in de aflossingsstaat een bedrag van NAf 38.628.120 wordt gehanteerd als hoofdsom die terugbetaald dient te worden door Aqualectra. Dit komt niet overeen met de hoofdsom van NAf 39.000.000 dat oorspronkelijk werd uitgeleend en terugbetaald dient te worden conform de leningsovereenkomst uit 1991. Er is hierdoor dus een verschil van NAf 371.880 in het voor deze lening gehanteerde hoofdsom. Het is niet duidelijk of Aqualectra akkoord is gegaan met de door het voormalig Eilandgebied voorgestelde verrekening en de hieruit voortvloeiende restschuld. Ook geldt dat voor de lening U19 ultimo 2013 geen saldobevestiging is ontvangen. Het voorgaande leidt ertoe dat het bestaan, de juistheid en eigendom van deze lening onzeker is.

Voor de andere LL geldleningen u/g ad NAf 150.168.504 hebben we de voorgaande berekening van de eindstand ultimo 2013 niet kunnen doen omdat we niet over de ondertekende leningsovereenkomsten beschikken. Het Land Curaçao heeft als schuldeiser ultimo 2013 ook geen saldobevestigingen voor deze LL geldleningen u/g uitgestuurd en tevens heeft het Land Curaçao geen saldobevestigingen ontvangen van de betreffende entiteiten in hun hoedanigheid van schuldenaar. Hierdoor kunnen wij de juistheid van de eindstanden ultimo 2013 van deze langlopende leningen niet bepalen. Als gevolg van het voorgaande kunnen we tevens geen oordeel geven over de rechtmatigheid en de getrouwheid ultimo 2013 van deze langlopende leningen.

Voorziening Dubieuze Debiteuren voor uitgegeven Langlopende Geldleningen

Er is in 2012 voor het eerst een voorziening voor rentebetalingen en aflossingen van NAf 80.258.333 gevormd voor de uitgesproken garantie van het Hotelresort. Dit bedrag betreft het totale bedrag van de leningen minus de minimale verkoopwaarde van het Hotelresort. Ultimo 2013 is de eindstand van deze voorziening NAf 125.625.902. De toename gedurende 2013 van NAf 45.367.569 wordt veroorzaakt door de rentebijgeschrijvingen van NAf 7.987.569 en de minimale verkoopwaarde van het Hotelresort van NAf 37.380.000. Voorzichtigheidshalve is het Ministerie van Financiën ervan uitgegaan dat de verkoopopbrengst minimaal zal zijn en bijgevolg de uitstaande lening voor 100% voorzien. Het voorzien van het bedrag van de uitstaande lening is voor ons aanvaardbaar. We kunnen echter geen oordeel geven over de toevoeging van de rentebijgeschrijvingen van NAf 7.987.569 aan deze voorziening, omdat we niet over de onderliggende stukken beschikken.

Zoals we eerder hebben aangegeven dient aan deze voorziening ook een bedrag van NAf 6.253.036 te worden toegevoegd in verband met de niet-ontvangen aflossingen en rentebetalingen over 2013. Het is voor ons niet bekend sinds welk jaar er geen aflossingen en rentebetalingen meer door het Land Curaçao worden ontvangen voor de LL geldleningen u/g. Hierdoor kunnen we niet bepalen of de getroffen voorziening ultimo 2013 toereikend is.

Wij bevelen u aan om:

- 1. Per LL geldlening u/g met de betreffende tegenpartij afspraken te maken over de eindstand 2014, het aflossingsschema, het invorderen van de aflossingen u/g en de rente u/g van voorgaande jaren.*
- 2. Deze afspraken door de tegenpartij als schuldenaar te laten ondertekenen.*

3. *Elk dienstjaar saldobestittingen van de tegenpartij op te vragen. In deze brief verzoekt u aan de klant om de eindstand van de lening en eindstand van de aflossingen u/g en de rente u/g van voorgaande jaren te bevestigen.*
4. *Jaarlijks na te gaan of de aflossingen u/g en de rente u/g zoals opgenomen op de aflossingsschema's daadwerkelijk zijn ontvangen.*
5. *Aan de hand van het voorgaande de toereikendheid van de getroffen voorziening "Dubieuze Debiteuren voor uitgegeven Langlopende Geldleningen" te bepalen.*

Schuldsanering

In de jaarrekening 2013 op pagina 68 komen de LL geldleningen u/g U10 t/m U13 Curinde N.V. voor een totaalbedrag van NAf 1.583.147 en U14 t/m U16 Leningen Setel N.V. voor een totaalbedrag van NAf 4.236.060 niet meer voor. Deze zijn volgens het Ministerie van Financiën afgeboekt in verband met schuldsanering en oninbaarheid. De LL geldleningen u/g U10 t/m U13 Curinde N.V. zijn afgestemd met de goedgekeurde jaarrekening 2011 van Curinde N.V. Uit deze jaarrekening blijkt dat deze leningen zijn vrijgevallen. De vrijval van deze leningen is voor ons aanvaardbaar. Voor de geldleningen u/g U14 t/m U16 Setel N.V. kunnen we geen oordeel geven omdat we dit aan de hand van de jaarrekeningen van UTS niet kunnen vaststellen. Het risico bestaat dat dit totaalbedrag van NAf 4.236.060 onrechtmatig is afgeboekt, omdat deze schulden niet door Nederland zijn gesaneerd en de Staten ook geen accordering heeft gegeven voor het afboeken van deze mogelijk oninbare langlopende leningen. De volledigheid van de LL geldleningen u/g ultimo 2013 is mede hierdoor voor ons onzeker waarbij het tevens onzeker is of de afboekingen van de geldleningen u/g U14 t/m U16 rechtmatig zijn.

550 Studieleningen U/G

De post "Studieleningen U/G" betreft studieschulden van:

- Oudejaarsstudenten van de periode 1987 tot en met 1991. Deze studenten werden gefinancierd door de overheid;
- UNA-studenten van de cohorten 2004 - 2006. Deze studenten werden gefinancierd door de Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC) en de overheid. Vanwege de slechte financiële situatie van SSC had de overheid een prestatiebeurs aan deze studenten verstrekt;
- Studenten van de cohorten 2007-2013 die de lerarenopleiding (LOFO) bij de UNA hadden gevolgd. Deze studenten werden gefinancierd door de overheid.

Wij hebben de sub-administratie van de studieleningen van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport (OWCS) per 31 december 2013 ad NAf 45.006.742 aangesloten met de sub-administratie van de studieleningen bij het Ministerie van Financiën ad NAf 42.900.000. Wij hebben in dit kader een controleverschil van NAf 2.106.742 geconstateerd. Het Ministerie van OWCS kon dit controleverschil niet verklaren. Derhalve beschouwen wij het verschil van NAf 2.106.742 als onzeker.

Wij adviseren u om het verschil ad NAf 2.106.742 samen met het Ministerie van OWCS uit te zoeken en te corrigeren.

Inrichting

Tot slot constateren wij dat het saldo van NAf 1.025.873 op de ING 20025 LO (EUR) (bankrekening op naam van het Land Curaçao conform het bankafschrift van de ING Bank per 31 december 2013) niet in de jaarrekening van het Land Curaçao is verantwoord daar het bedrag betrekking heeft op de periode vóór 10 oktober 2010 en tot het voormalig Land de Nederlandse Antillen behoort. Het bedrag kan nog niet overgemaakt worden naar de Vereffeningcommissie omdat de tekenbevoegdheid ten aanzien van deze bankrekening nog niet is geregeld. Hierbij geldt dat de ING Bank de tekenbevoegdheid van de directeur van de Ontvanger niet erkent.

Wij bevelen u aan om zowel het saldo van NAf 1.025.873 op de ING 20025 LO (EUR) als de aard van deze post te vermelden in de toelichting.

Deelnemingen

In ons accountantsverslag bij de jaarrekening 2010 hebben wij aanbevolen om de intrinsieke waarde van de deelnemingen per 10 oktober 2010, voor zover deze beschikbaar is, als kostprijs deelnemingen per 10 oktober 2010 aan te houden. Voor de overige deelnemingen kan de intrinsieke waarde per 31 december 2010 als de kostprijs per 10 oktober 2010 worden aangehouden. In 2013 zijn de meeste historische kostprijzen van de deelnemingen berekend en verantwoord.

Voor de deelnemingen van het voormalig Land de Nederlandse Antillen zijn er nog geen formele besluiten beschikbaar over de verdeling van de aandelen over de nieuwe landen Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden. We zijn bij onze controle uitgegaan van de voorlopige Boedelbalans zoals deze aan het begin van hoofdstuk 6 is vermeld. Dit kan bij de vaststelling van de definitieve verdelingen wijzigingen veroorzaken in de historische kostprijzen die zijn berekend.

Volledigheid van de deelnemingen

Stadsherstel N.V.

Stadsherstel N.V. staat als een deelneming van het Land Curaçao opgenomen op de lijst van deelnemingen van Stichting Bureau Toezicht en Normering Overheidsentiteiten (SBTNO), maar niet in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. Aan de hand van het aandeelhouderregister van Stadsherstel N.V. blijkt dat deze vennootschap een deelneming is van de overheid. De Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen N.V. (OBNA) beheert de aandelen hiervan voor het Land Curaçao. Dit is geregeld in de beheersovereenkomst d.d. 25 september 1992 welk werd afgesloten tussen OBNA en het voormalig Eilandgebied Curaçao. Het Land Curaçao, als zijnde de rechtsopvolger van het voormalig Eilandgebied, heeft een belang van 64.9% in Stadsherstel N.V. Conform het aandeelhoudersregister van Stadsherstel N.V. beschikte het Eilandgebied Curaçao over 113.773 aandelen van de in totaal 175.200 geplaatste aandelenkapitaal van Stadsherstel N.V. Hieruit concluderen we dat Stadsherstel N.V. een deelneming is van het Land Curaçao. Op basis hiervan kunnen we concluderen dat de deelnemingen zoals opgenomen in de jaarrekening 2013 van het Land niet volledig zijn, waarbij de deelnemingen op basis van het voorgaande voor NAf 13.259.565 te laag zijn verantwoord. Dit bedrag is de historische kostprijs van Stadsherstel N.V. Deze kostprijs is berekend door 64.9% te nemen van NAf 20.430.763, zijnde de intrinsieke waarde van Stadsherstel N.V. conform haar jaarrekening 2010.

De beheersovereenkomst regelt ook onderstaande afspraken, die belangrijk zijn voor de jaarrekening van het land Curaçao:

- De OBNA zal de ontvangen dividenden aan het Eilandgebied Curaçao (thans het Land Curaçao) uitkeren, die deze ten goede laat komen aan de vernieuwing van de Binnenstad (Artikel 3).
- Het Eilandgebied Curaçao (thans het Land Curaçao) verbindt zich jaarlijks ultimo december aan de OBNA een beheersvergoeding te betalen ad. 1/6% van het alsdan gestorte bedrag van deze participatie (Artikel 4).
- De OBNA verbindt zich jaarlijks schriftelijk aan het Eilandgebied Curaçao (thans het Land Curaçao) verslag uit te brengen omtrent het beheer van de participatie (Artikel 6).

Het Ministerie van Financiën heeft aangegeven, dat deze informatie inmiddels is verwerkt in het boekjaar 2014 in de financiële administratie van het Land Curaçao.

Historische kostprijzen

De deelnemingen zijn per 31 december 2013 gewaardeerd tegen de historische kostprijs, zoals de Landsverordening comptabiliteit 2010 artikel 27, lid 2 voorschrijft. Deze waarden zijn gebaseerd op de jaarrekeningen van de deelnemingen over de periode van 2007 - 2010. Deze jaarrekeningen zijn gebruikt omdat de jaarrekeningen 2010 van de deelnemingen niet allemaal beschikbaar zijn.

We hebben de historische kostprijzen van de deelnemingen berekend op basis van de goedgekeurde jaarrekeningen per eind december 2010. Dit hebben we gedaan omdat het Land Curaçao niet over de gecontroleerde cijfers van de deelnemingen op 10 oktober 2010 beschikt. Indien we over aanvullende controle informatie beschikken, nemen we deze ook mee bij het bepalen van ons oordeel. Hierna volgen in dit kader onze belangrijkste bevindingen.

Integrated Utility Holding N.V.

De historische kostprijs van Integrated Utility Holding N.V. (Aqualectra) is voor ons onzeker. Omdat we geen oordeel kunnen geven over de historische kostprijs van Aqualectra in 2010 en ook geen oordeel kunnen geven over de kapitaalinjectie van NAf 34 miljoen. Bij de jaarrekeningen 2010 en 2011 werd een controleverklaring met beperking afgegeven. Wij beschikken niet over aanvullende informatie om een eigen oordeel te kunnen vormen over deze beperkingen. Hierdoor steunen we op het oordeel van de controlerende accountant van Aqualectra. In de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao staat verantwoord dat in 2013 een kapitaalinjectie van NAf 34 miljoen is gedaan in Aqualectra. Aqualectra heeft nog geen jaarrekening van 2013 opgeleverd waardoor we geen oordeel hierover kunnen geven.

United Telecommunications Services N.V.

In de goedgekeurde jaarrekening 2011 van de deelneming United Telecommunications Services N.V. (UTS) zijn de vergelijkende cijfers van het eigen vermogen van 2010 aangepast. De aanpassing is gedaan op basis van een voorstel die aan de aandeelhouders is voorgelegd in verband met de onderverdeling en overwaarde van de aandelen van UTS. In dit kader heeft UTS, door het uitblijven van een reactie van haar aandeelhouders, de financiële gevolgen van het voorgelegde voorstel in haar jaarrekening verwerkt. Het Ministerie van Financiën heeft de aangepaste intrinsieke waarde van 2010 van UTS gebruikt voor het herrekenen van de historische kostprijs van UTS ten behoeve van de administratie van het Land. Bij deze berekening heeft het Ministerie van Financiën het verdelingspercentage van de voorlopige boedelscheiding gehanteerd, om consistent te blijven met de andere deelnemingen die ook onder de boedelscheiding vallen.

Echter het voorstel van UTS heeft ook gevolgen voor het te hanteren aandeel van het Land in UTS alsook voor de historische kostprijs van deze deelneming. De vaststelling van de jaarrekening 2011 van UTS door de verantwoordelijke minister -in zijn hoedanigheid van aandeelhouder-vertegenwoordiger van Curaçao- is nog geen formele beslissing over het aangegeven voorstel inzake de onderverdeling en overwaarde van de aandelen van UTS. Omdat deze vaststelling betrekking heeft op het af te leggen verantwoording middels de jaarrekening door de directie en raad van commissarissen van UTS aan de aandeelhouder in verband met het beheer van de vennootschap respectievelijk het toezicht op dit beheer. Deze vaststelling kan dus niet gebruikt worden voor een wijziging in de aandelenverhoudingen binnen de vennootschap. Hiervoor is een formele beslissing van alle aandeelhouders vereist. De aandeelhouders hebben nog geen formele beslissing genomen over het in de jaarrekening 2011 verwerkte voorstel van UTS inzake onderverdeling en overwaarde van haar aandelen. Wij onderkennen derhalve een onzekerheid in de rechtmatigheid en getrouwheid van deze deelneming ultimo 2013 op de balans van het Land.

Curaçao Ports Authority N.V.

In model C2 van de jaarrekening 2013 van het Land (bladzijde 67) wordt aangegeven dat Curaçao Ports Authority N.V. (CPA) een 100%-deelneming is van het Land Curaçao. Echter uit het aandeelhoudersregister van CPA blijkt dat CPA een 94,2%-deelneming is van het Land Curaçao. Voor de overige 5,8% is Korpodeko de aandeelhouder. Wij onderkennen dat CPA hierdoor in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao foutief is verantwoord. De historische kostprijs is NAf 4.678.008 te hoog verantwoord (voor een bedrag van NAf 80.655.302 in plaats van NAf 75.977.294).

Het Ministerie van financiën heeft aangegeven, dat deze informatie in het boekjaar 2014 van het Land Curaçao inmiddels is verwerkt.

Overige deelnemingen

De historische kostprijzen van de deelnemingen Analytisch Diagnostisch Centrum N.V. (ADC) en Windward Islands Airways International N.V. zijn voor ons onzeker, omdat bij de jaarrekeningen 2010 geen goedkeurende controleverklaring werd afgegeven.

De jaarrekeningen 2010 die nog ontbreken, betreffen de twee deelnemingen Curaçao Eisenmetall N.V. (CUREIS) en Curaçao Eisenmetall Shipbreaking Yard N.V. (CUREM) die sinds jaren inactief zijn en inmiddels in liquidatie zijn. De jaarrekeningen van beide deelnemingen werden sinds 2007 samengesteld door SOAB en uitgebracht aan de vereffenaar van deze organisaties.

We bevelen de overheid aan om de liquidatie van deze deelnemingen af te ronden.

Negatieve eigen vermogen

De deelnemingen die een negatieve eigen vermogen hebben dienen op nihil te worden gewaardeerd in de balans, voor zover het Land Curaçao niet garant staat voor bepaalde verplichtingen bij deze deelnemingen. De deelneming C-Post (voormalig NPNA) N.V. heeft in 2013 een negatief eigen vermogen van NAf 17.477.189. In de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao wordt deze deelneming op nihil gewaardeerd. Bij de jaarrekening 2013 van C-Post N.V. werd een controleverklaring met beperking afgegeven. De onderbouwing van dit oordeel heeft onder andere betrekking op het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie inzake de vrijval van de voorziening voor duurtetoeslag.

In dit kader geldt dat NPNA -als zijnde de voorganger van C-Post N.V.- in 2003 werd opgericht als een dochtermaatschappij van Canada Post International Limited ('CPIL'). In dit kader geldt dat CPIL in 2001 een concessieovereenkomst was aangegaan met de overheid van de voormalige Nederlandse Antillen voor het kunnen verrichten van post- en bancaire activiteiten. Deze concessieovereenkomst werd voorheen aangegaan met de voorganger van NPNA, de Post N.A. N.V. ('PNA'). Als onderdeel van de concessieovereenkomst met CPIL zijn het merendeel van de PNA-werknemers overgegaan naar NPNA. Op basis van deze concessieovereenkomst met CPIL heeft de overheid van de voormalige Nederlandse Antillen zowel NPNA als CPIL gevrijwaard van alle schulden en mogelijke overige verplichtingen van de overheid dan wel PNA voortvloeiend uit de post- en bancaire activiteiten tot aan de overgangsdatum.

Niettegenstaande de vrijwaring verleend aan NPNA door de overheid van de voormalige Nederlandse Antillen, geldt op basis van de duurtetoeslagregeling voor overheidsdienaren dat de verplichtingen inzake duurtetoeslag van de voormalige NPA-werknemers voor rekening zijn van NPNA en dus ook voor diens opvolger C-Post. Echter is het management van C-Post, mede op basis van een in 2012 verkregen juridisch advies, van mening dat deze verplichtingen inzake duurtetoeslag voor rekening zijn van het voormalig Land de Nederlandse Antillen.

Rekening houdende met de bepalingen van de duurtetoeslagregeling voor overheidsdienaren, alsook de door de voormalige Nederlandse Antillen verleende vrijwaring aan NPNA, zijn er gesprekken gaande tussen het management van C-Post enerzijds en de overheden van Curaçao en Sint Maarten anderzijds ter afwikkeling van deze problematiek. Hoewel er nog geen overeenstemming is bereikt met beide overheden inzake de duurtetoeslagverplichtingen van de voormalige NPA-medewerkers, heeft het management van C-Post N.V. in 2012 besloten om de voorziening voor duurtetoeslag van NAf 30,7 miljoen te laten vrijvallen.

Als gevolg van het feit dat er nog geen overeenstemming is bereikt door C-Post met de beide overheden van Curaçao en Sint Maarten, terwijl er tevens sprake is van een onzekerheid in hoeverre de duurtetoeslagregeling voor overheidsdienaren van toepassing is op NPNA in de gegeven omstandigheden, was het voor de externe accountant van C-Post niet mogelijk om voldoende en geschikte controle informatie te verkrijgen om een oordeel te kunnen geven inzake de vrijval van de voorziening voor duurtetoeslag en de gevolgen hiervan voor de financiële positie van C-Post per 31 december 2013.

Het voorgaande impliceert dat ultimo 2013 sprake is van een onzekerheid inzake de waardering van de deelneming C-Post N.V. in de jaarrekening van het Land.

Blijvende waardevermindering

Artikel 27, lid 7 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 schrijft voor om rekening te houden met een vermindering van de waarde van de activa indien deze vermindering naar verwachting blijvend is.

Wij zijn nagegaan of de intrinsieke waarde van de deelnemingen per 31 december 2013 lager is dan de door ons berekende historische kostprijzen. Omdat we niet over alle goedgekeurde jaarrekeningen van de periode 2010-2013 van de deelnemingen beschikken, kan een mogelijke blijvende waardevermindering (vermindering van waarde indien dit blijkt uit de jaarrekeningen van 3 aaneengesloten boekjaren) niet voor alle deelnemingen worden vastgesteld. Wij hebben geconstateerd dat bij Saba Bank Resources N.V. sprake is van een blijvende waardevermindering. In de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao is deze waardevermindering op een juiste manier verwerkt.

De deelnemingen zijn conform bovenstaande bevindingen voor een totaal bedrag van NAf 8.581.558 te laag verantwoord in de jaarrekening. De deelnemingen waarover we geen oordeel kunnen geven over hun historische kostprijzen bedragen in totaal NAf 482.406.261. We verwijzen hierbij naar de volgende tabel:

Deelnemingen	Historische kostprijs conform Jaarrekening Land 2013
Analystisch Diagnostisch Centrum N.V. (ADC)	0
Curaçao Eisenmetall NV (CUREIS)	429.790
Curaçao Eisenmetall Shipbreaking Yard N.V. (CUREM)	36.196
Integrated Utility Holding N.V. (Aqualectra)	258.119.000
United Islands Airways International N.V. (UTS)	223.821.275
Windward Island Airways International N.V. (WINAIR)	0
Totaal in NAf	482.406.261

Dividendbeleid

Conform SBTNO hebben de meeste deelnemingen geen eigen dividendbeleid, zoals door de verordening Corporate Governance wordt vereist. Door dit beleid kan het Land Curaçao een adequaat inzicht verkrijgen over de redelijke vergoeding die aan haar geboden kan worden voor haar geïnvesteerd vermogen. De minimumafdracht dat van de deelnemingen verwacht wordt kan hierdoor betrouwbaarder worden bepaald. Dan is er ook inzicht in de deelnemingen waarvoor een uitzondering voor de minimumafdracht dient te worden gemaakt in verband met continuïteitsaspecten. Het Land Curaçao kan hierdoor meer inzicht verkrijgen in de opbrengsten die het kan verwachten bij het opstellen van haar begroting en kan als aandeelhouder ook beter inzicht verkrijgen in het financieel beheer van haar deelnemingen. We bevelen het Land Curaçao aan om zorg te dragen dat de deelnemingen hun eigen dividendbeleid opstellen welk specifiek is afgestemd op de betreffende bedrijfsvoering van de vennootschap.

Inrichting

In de jaarrekening 2013 op bladzijde 69 is het overzicht van deelnemingen van het Land (conform artikel 30, lid f van de Landsverordening comptabiliteit 2010) opgenomen. In dit overzicht komt de historische kostprijs van de deelnemingen, met uitzondering van zeven deelnemingen, overeen met de kostprijzen per 10 oktober 2010 (of per 31 december 2010 indien de kostprijzen per 10 oktober 2010 niet te bepalen zijn) zoals deze uit de betreffende jaarrekeningen van de deelnemingen blijken.

De intrinsieke waarde 2013 van de deelnemingen is voor een totaal bedrag van NAf 15.120.088 te laag opgenomen in de jaarrekening, omdat deze niet berekend is op basis van de jaarrekeningen van de deelnemingen van 2013 die we hebben ontvangen. Hierbij geldt dat het Ministerie van Financiën, ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao, nog niet over de gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van alle deelnemingen beschikte. Tijdens onze controle hebben we niet alle jaarrekeningen 2013 van de deelnemingen ontvangen. Hierdoor is de intrinsieke waarde van deze deelnemingen zoals opgenomen in de jaarrekening 2013 voor het totaal bedrag van NAf 996.856.302 voor ons onzeker. In de toelichting bij de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao wordt aangegeven, dat de intrinsieke waarde bepaald wordt aan de hand van de laatst beschikbare jaarrekening.

Tevens wordt in model C2 per deelneming het boekjaar van de laatst beschikbare jaarrekening aangegeven. Doordat de deelnemingen hun jaarrekeningen niet tijdig opleveren, hanteert het Land Curaçao een praktische oplossing door de laatst beschikbare jaarrekeningen van de deelnemingen te gebruiken.

We bevelen u aan om deze pragmatisch gekozen oplossing uitgebreider op te nemen in uw toelichting, om mogelijke misverstanden bij de gebruikers van de jaarrekening te voorkomen. De gebruikers kunnen namelijk –zonder deze aanvullende informatie– de veronderstelling hebben dat de jaarrekening ten aanzien van de intrinsieke waarde van de deelnemingen de financiële positie van het Land Curaçao per balansdatum weergeeft. Dit terwijl de intrinsieke waarde vaak gebaseerd is op jaarrekeningen van voorgaande boekjaren.

In het Landsbesluit Code Corporate Governance Curaçao, staat in punt 3.5 “Financieel beleid” vermeld dat het bestuur van de vennootschap jaarlijks binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar -behoudens verlenging van deze termijn met ten hoogste zes maanden door de algemene vergadering van aandeelhouders op grond van bijzondere omstandigheden- haar jaarrekening dient op te maken op basis van de verslaggevingsgrondslagen zoals opgenomen in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Het bestuur bespreekt deze stukken binnen deze termijn met de raad van commissarissen, teneinde de raad van commissarissen in staat te stellen daarover een preadvies op te stellen. De overheid heeft diverse inspanningen gedaan zodat de betreffende deelnemingen hun gecontroleerde jaarrekeningen jaarlijks op tijd indienen. Maar dit heeft nog niet het beoogd resultaat opgeleverd.

We bevelen u aan om over te gaan tot het nemen van strikte maatregelen of om te kiezen voor een pragmatische oplossing en dit in uw jaarrekening toe te lichten.

Conclusie

Getrouwheid

De post financiële vaste activa van NAf 1.324.554.712 ultimo 2013 is voor een totaalbedrag van NAf 13.072.583 niet getrouw en voor een totaalbedrag van NAf 646.905.136 onzeker.

Rechtmatigheid

Er is een totale onzekerheid in de rechtmatigheid van NAf 378.225.839.

Inrichting

De intrinsieke waarde van de deelnemingen is voor een totaalbedrag van NAf 16.145.961 te laag opgenomen in model C2 en de deelnemingen waarvan we de intrinsieke waarde ultimo 2013 niet kunnen bepalen, zijn in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao voor een totaalbedrag van NAf 996.856.302 opgenomen.

Het saldo van NAf 1.025.873 op de ING 20025 LO (bankrekening op naam van het Land Curaçao) is niet in de jaarrekening van het Land Curaçao verantwoord daar het bedrag van vóór 10 oktober 2010 is en tot het voormalig Land Nederlandse Antillen behoort. Het bedrag kan nog niet overgemaakt worden naar de vereffeningscommissie omdat er geen juiste tekenbevoegdheid is. Het saldo van NAf 1.025.873 424 op de ING 20025 LO (EUR) en de aard van de post dienen te worden vermeld in de toelichting.

6.3. Vorderingen

In NAf

	31 december 2013
Vorderingen	216.123.290
Debiteuren algemeen	101.228.734
Debiteuren overheden	34.618.852
Debiteuren deelnemingen	32.818.760
Debiteuren overheidsentiteiten	47.187.366
Te verrekenen voorschotten e.a.	269.578

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben wij voor de post “Vorderingen” de sub-posten “Debiteuren algemeen”, “Debiteuren overheden”, “Debiteuren deelnemingen” en “Debiteuren overheidsentiteiten” voor een totaalbedrag van NAf 215.853.712 geselecteerd voor onze controle. Dit is 99.9% van de omvang van de totale post “Vorderingen” ad NAf 216.123.290. Op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de totale omvang van de post “Vorderingen”.

Controle Eind Balans

Waarderingsgrondslag

De gehanteerde waarderingsgrondslag is de nominale waarde en dit is conform de Landsverordening comptabiliteit 2010.

Waardering

1110 Debiteuren algemeen

In de “Verzamelrekening” (debiteurenbestand) zit een totaalbedrag van NAf 2.463.652 betrekking hebbend op gefactureerde salariskosten van landsambtenaren (burgerpersoneel) werkzaam bij de Koninklijke Marine en de Kustwacht. Deze salariskosten zijn door het Land Curaçao betaald en worden maandelijks bij Nederland in rekening gebracht. De aard van deze vorderingen komt niet overeen met de aard van het debiteurenbestand. Conform algemene richtlijnen voor de jaarverslaggeving dienen deze gefactureerde salariskosten afzonderlijk gepresenteerd te worden onder de vorderingen als “Overige vorderingen”.

Voor een beter inzicht in de vorderingen adviseren wij u om de gefactureerde salariskosten en sociale premies aan de Koninklijke Marine en de Kustwacht afzonderlijk te presenteren onder de vorderingen als " Overige vorderingen of Debiteuren overheden".

Verder hebben wij een afloopcontrole uitgevoerd op de openstaande debiteuren per 31 december 2013 ad NAf 95.900.000 (Verzamelrekening NAf 204.000.000 minus voorziening NAf 65.200.000 en studielening NAf 42.900.000). Uit onze controle blijkt dat een bedrag van NAf 13.187.865 afloopt. Op het resterende deel van NAf 82.712.135 hebben wij een ontstaanscontrole uitgevoerd. Uit deze controle blijkt dat wij voor een totaalbedrag van NAf 43.331.743 het bestaan, juistheid, en rechtmatigheid van deze debiteuren hebben vastgesteld.

Echter voor een totaalbedrag van NAf 39.380.392 kunnen wij geen oordeel vormen over het bestaan, juistheid, en rechtmatigheid van deze debiteuren daar wij tot op heden geen voldoende en toereikende controle-informatie (inningsopdrachten, facturen, vergunningen met bijbehorende tarieven, erfpachtaktes, huurcontracten en overige onderliggende documentatie) hebben ontvangen. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 39.380.392 als onzeker.

Bij de aansluiting van de post "Vorderingen" met de saldibalans en het grootboek hebben wij een verschil van NAf 42.900.000 geconstateerd. Het verschil betreft de post 550 "Studieleningen U/G" NAf 42.900.000 die in de jaarrekening geherrubriceerd is vanuit de post 1111 "Verzamelrekening" (debiteurenbestand) naar de "Verstreckte langlopende geldleningen U/G" maar die nog in de financiële administratie Enterprise One in de "Verzamelrekening" zit. Het bedrag van NAf 42.900.000 bestaat uit een langlopend deel en een kortlopend deel. In de jaarrekening 2013 wordt geen uitsplitsing gemaakt van dit bedrag in een langlopend en kortlopend deel. Derhalve bevat de post 1110 "Debiteuren algemeen" mogelijkwerwijs een fout vanwege het ontbreken van deze uitsplitsing in een langlopend en kortlopend deel. Deze mogelijke fout kunnen wij echter niet kwantificeren daar wij niet over de studieovereenkomsten, schuldberekeningen en aflossingsschema's beschikken om een uitsplitsing te kunnen maken van het totaalbedrag van NAf 42.900.000 in een kortlopend en langlopend deel.

Wij bevelen u aan om het kortlopend deel van de verstreckte langlopende geldleningen U/G te bepalen en over te boeken vanuit de verstreckte langlopende geldleningen U/G in de jaarrekening naar de post 1111 "Verzamelrekening". Daarnaast bevelen wij u aan om het langlopend deel van de studieleningen die in de "Verzamelrekening" in de financiële administratie Enterprise One zit over te boeken naar de verstreckte langlopende geldleningen U/G in de financiële administratie Enterprise One. In de debiteurenadministratie dienen alleen de debiteuren die naar verwachting een looptijd van maximaal 12 maanden hebben opgenomen te worden.

Daarnaast constateren wij dat de openstaande debiteuren met een factureringsdatum van vijf jaar en ouder als dubieus zijn aangemerkt in de toelichting op de vorderingen en per 31 december 2013 volledig zijn voorzien voor een totaalbedrag van NAf 65,2 miljoen.

Wij adviseren u om de openstaande debiteuren die ouder zijn dan 1 jaar maar niet ouder dan vijf jaar gedeeltelijk te voorzien op basis van ouderdom en de openstaande debiteuren met een factureringsdatum van vijf jaar en ouder waarvoor geen aanmaningen zijn verstuurd aan te bieden aan de Staten ter afboeking hiervan. Conform artikel 307, 308 en 317 van het Burgerlijk Wetboek van Curaçao is er sprake van verjaring van de rechtsvordering na vijf jaar indien er geen sprake is van een schriftelijke aanmaning of een schriftelijke mededeling.

Tot slot constateren wij dat de post 1115 "Anticipatieposten" ad NAf 5.300.000 als een sub-post van de post "Debiteuren Algemeen" is opgenomen. Onder de "Anticipatieposten" worden overige debiteuren, ramingen en dergelijke opgenomen. De aard van de post komt hierdoor dus niet overeen met die van de "Verzamelrekening" (debiteurenbestand). Conform algemene richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden overige debiteuren afzonderlijk gepresenteerd onder de vorderingen.

Voor een beter inzicht in de vorderingen adviseren wij u om de post 1115 "Anticipatieposten" afzonderlijk te presenteren op de balans onder de "Vorderingen" en niet als onderdeel van de post 1110 "Debiteuren Algemeen".

1150 Debiteuren Overheden

Van de Debiteuren Overheden per 31 december 2013 hebben we de “Vereffeningssrekening Boedel RNA” van NAf 35.266.809 gecontroleerd. Deze vordering is voorlopig. Deze kan wijzigen op basis van de definitieve Boedelbalans. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 35.266.809 als onzeker daar het niet duidelijk is wat de gevolgen van de boedelscheiding zullen zijn voor de activa en passiva van het Land alsook de in dit kader opgenomen vordering op de balans per 31 december 2013 van het Land.

1170 Debiteuren deelnemingen

De post “Debiteuren deelnemingen” staat voor een totaalbedrag van NAf 32.818.760 opgenomen op de balans per 31 december 2013 van het Land Curaçao. Deze post heeft betrekking op de vorderingen van het Land op haar overheidsvennootschappen. Ten tijde van de samenstelling van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao beschikte het Ministerie van Financiën nog niet over alle gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van de desbetreffende overheidsvennootschappen.

Wij hebben de rekening-courant vorderingen per eind december 2013 voor de debiteuren deelnemingen zoals opgenomen op de balans van het Land voor zover mogelijk aangesloten met de gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van de betreffende overheidsvennootschappen. Voor de debiteuren deelnemingen waarvan wij niet over de gecontroleerde jaarrekeningen per eind december 2013 beschikken, hebben wij de beginstand van de verantwoorde vorderingen per eind december 2013 aangesloten met de desbetreffende gecontroleerde jaarrekeningen per eind december 2012. Het verschil tussen de beginstand per 1 januari 2013 en de eindstand per 31 december 2013 hebben wij als onzeker opgenomen. Uit onze analyse hebben wij het volgende geconstateerd:

- De rekening-courant vordering op ABC Busbedrijf N.V. ad NAf 3.400.000 sluit aan met de desbetreffende gecontroleerde jaarrekening per eind december 2013. Bij de jaarrekening 2013 van ABC Busbedrijf N.V. werd op 21 augustus 2014 een goedkeurende controleverklaring afgegeven door de betreffende externe accountant van deze vennootschap.
- De rekening-courant vordering op Curaçao Ports Authority N.V. van NAf 4.600.000 is onzeker daar in de jaarrekening van Curaçao Ports Authority N.V. per eind december 2012 niet vermeld wordt dat Curaçao Ports Authority N.V. een kortlopend bedrag verschuldigd is aan het Land Curaçao. Bij de jaarrekening 2012 van Curaçao Ports Authority N.V. werd op 14 juni 2014 een goedkeurende controleverklaring afgegeven door de betreffende externe accountant van deze vennootschap. Verder beschikken wij niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van Curaçao Ports Authority N.V.
- De rekening-courant vordering op Curoil N.V. is voor het bedrag van NAf 10.400.000 onzeker daar wij niet over het besluit met de goedkeuring van de dividenduitkering door de aandeelhouder beschikken.
- De rekening-courant vordering op Ontwikkelingsbank N.A. N.V. is voor het bedrag van NAf 1.800.000 onzeker. Dit bedrag betreft het verschil tussen de beginstand per 1 januari 2013 en de eindstand per 31 december 2013. Wij beschikken niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van Ontwikkelingsbank N.A., noch over een saldobevestiging in dit kader.
- De rekening-courant vordering op Refeneria di Korsou N.V. is voor het bedrag van NAf 10.000.000 onzeker daar wij niet over het besluit met de goedkeuring van de dividenduitkering door de aandeelhouder beschikken. Tevens is de gecontroleerde jaarrekening 2013 van Refeneria di Korsou N.V. nog niet beschikbaar.

1190 Debiteuren Overheidsentiteiten

De post “Debiteuren overheidsentiteiten” staat voor een totaalbedrag van NAf 47.187.366 opgenomen op de balans per 31 december 2013 van het Land Curaçao. Deze post heeft betrekking op de vorderingen van het Land op haar overheidsstichtingen en overige entiteiten, waaronder de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten en de Universiteit van Curaçao. Ten tijde van de samenstelling van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao beschikte het Ministerie van Financiën nog niet over alle gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van de desbetreffende stichtingen en overheidsentiteiten.

Wij hebben de rekening-courant vorderingen voor de overheidsentiteiten zoals opgenomen op de balans per eind december 2013 van het Land voor zover mogelijk aangesloten met de gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van de betreffende overheidsentiteiten. Voor de overheidsentiteiten waarvan wij niet over de gecontroleerde jaarrekeningen 2013 beschikken, hebben wij de beginbalans van de verantwoorde vorderingen per eind december 2013 aangesloten met de desbetreffende gecontroleerde jaarrekeningen per eind december 2012. Het verschil tussen de beginstand per 1 januari 2013 en de eindstand per 31 december 2013 hebben wij als onzeker opgenomen. Uit onze analyse hebben wij het volgende geconstateerd:

- De rekening-courant vordering op de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) betreft NAf 5.329.092 licentierecht en NAf 7.286.309 winstuitkering. Wij hebben het bedrag van het licentierecht aangesloten met de ontvangen gelden in januari 2014 (conform bankafschrijving) en akkoord bevonden. Verder hebben wij de statutair bepaalde winstuitkering aangesloten met de gecontroleerde jaarrekening van CBCS en ook akkoord bevonden.
- De rekening-courant vordering op Stichting Wegenfonds is onzeker daar in de controleverklaring van de jaarrekening van de Stichting Wegenfonds per 31 december 2013 vermeld wordt dat er geen zekerheid op rationele wijze kan worden verkregen over de juistheid en volledigheid van de in de jaarrekening opgenomen schuld van NAf 26.200.000. Er is sprake van een controleverklaring met oordeelonthouding bij de jaarrekening 2013 van de Stichting Wegenfonds.
- De rekening-courant vordering op Fundashon Kas Popular ad NAf 7.700.000 is verantwoord op basis van de gecontroleerde jaarrekening 2011 van Fundashon Kas Popular. Het bedrag van NAf 7.700.000 betreft de eindstand van 2010. Bij de jaarrekening 2011 van Fundashon Kas Popular werd op 20 december 2013 een controleverklaring van oordeelonthouding afgegeven door de betreffende externe accountant van deze stichting. Derhalve beschouwen wij het opgenomen bedrag van NAf 7.700.000 als onzeker.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de balanspost “Vorderingen” ad NAf 216.123.290 per 31 december 2013 daar wij voor het totaalbedrag van NAf 135.347.201 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

6.4. Liquide Middelen

In NAf

	31 december 2013
Liquide Middelen (LM)	194.711.652
Kassen	492.299
Centrale Bank van Curaçao & Sint Maarten	100.238.967
Giro Bank	67.561.258
Banco di Caribe	539.017
First Caribbean International Bank	30.632
ING Bank (Nederland)	1.466.060
ING Bank 20025 LO (EUR)	(1.307.493)
Maduro & Curiels Bank	10.794.112
ORCO Bank	176.534
RBC Royal Bank	4.400.418
SFT Bank	218.028
Kruisposten	10.101.820

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben we voor de post Liquide Middelen alle bankrekeningen en de kruisposten geselecteerd voor onze controle.

Controle Eind Balans

Waardering van de Liquide Middelen

Wij hebben de saldi van de bankrekeningen voor het totaalbedrag van NAf 184.609.866 die opgenomen staan op de balans per 31 december 2013 aangesloten met de standaardbankverklaringen per 31 december 2013, de betreffende bankafschriften per 31 december 2013 en de eerste bankstatements van 2014 en akkoord bevonden.

Verder hebben wij de “Kruisposten” ad NAf 10.101.820 aangesloten met de betreffende specificaties alsook de afloop hiervan in 2014 nagegaan. Uit onze controle blijkt dat de kruisposten ultimo 2013 bestaan alsook in 2014 aflopen.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

De balanspost “Liquide middelen” ad NAf 194.711.652 per 31 december 2013 is getrouw en rechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao.

6.5. Eigen vermogen

In NAf

	31 december 2013
Eigen vermogen	418.572.700
Algemene reserve	297.686.187
Saldo gewone dienst	120.886.513
Bestemmingsreserves	0

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben we voor de post “Eigen vermogen” de toevoegingen voor een totaalbedrag van NAf 58.800.000 (100% van de toevoegingen) en de onttrekkingen voor een totaalbedrag van NAf 37.400.000 (100% van de onttrekkingen) geselecteerd voor onze controle. Op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de totale omvang van de post “Eigen Vermogen”.

De specificatie van de mutaties in de algemene reserve en de stand per 31 december 2012 en per 31 december 2013 van de algemene reserve zijn als volgt:

Algemene Reserve	31 december 2012	Mutatie	31 december 2013
(NAf * 1 miljoen)			
Inbrengbalans Vermogensbestanddelen ea.	-464,2	0,0	-464,2
Inbrengbalans Sanering Vlottende Activa & Passiva	-14,3	-10,8	-25,1
Leningen u/g Voorziening Oninbare Debiteuren -/- Rentebijschrijving	53,2	37,4	90,6
Herwaardering van MVA	-5,2	0,0	-5,2
Herwaardering van deelnemingen naar historische kostprijs	61,7	-17,4	44,3
Mutatie Voorziening Dubieuze Debiteuren Algemeen	0,0	-8,7	-8,7
Vervallen Voorziening Schadeclaim vd.V	0,0	-5,4	-5,4
Gerealiseerde koersverschillen	7,5	0,0	7,5
Overboeking v. Bestemmingsreserve (geen Raadsbesluit vm. EGC)	0,0	-16,5	-16,5
Sub-totaal Algemene Reserve (exclusief saldi GD en dekking)	-361,3	-21,4	-382,7
BRK-ontvangsten best. wijziging dekking tekorten	-205,6	0,0	-205,6
Cumulatief Saldo van de Gewone Dienst vorige jaren	217,5	73,1	290,6
Sub-totaal Dekking tekorten GD 2010-2012	11,9	73,1	85,0
Saldo Gewone Dienst lopend Dienstjaar [vide art. 22 LvC]	73,1	-194,0	-120,9
Totaal incl. saldo van de Gewone Dienst	-276,3	-142,3	-418,6

Onder de post “Inbrengbalans Sanering Vlottende Activa & Passiva” is een toevoeging verantwoord van NAf 10.800.000. Deze toevoeging is het gevolg van de opschoning van diverse vorderingen en schulden betrekking hebbend op de inbrengbalans van het voormalig Eilandgebied Curaçao. Op basis van onze controle concluderen wij dat de toevoeging correct is.

De totale onttrekking van NAf 37.380.000 inzake "Leningen u/g voorziening oninbare debiteuren/- rentebijschrijving" betreft de getroffen voorziening voor de minimale verkoopwaarde van het Hotelresort van NAf 37.380.000 en de rentebijschrijving van NAf 7.987.569 per 31 december 2013. In het rapport van bevindingen van PWC d.d. 18 oktober 2012 inzake "Hoe schulden af te lossen" wordt vermeld dat het Hotelresort bij een eventuele verkoop zelf de renovatie-investeringen ad NAf 35.600.000 voor haar rekening zal nemen. Gezien de slechte financiële situatie van het Hotelresort, schat het Land Curaçao het risico dat het Hotelresort deze renovatie-investeringen niet voor haar rekening kan nemen op hoog. Hierdoor heeft het Ministerie van Financiën de hele verkoopwaarde van NAf 37.380.000 in 2013 voorzien ten laste van het eigen vermogen. Deze onttrekking is derhalve correct verantwoord. Voor de rentebijschrijving van NAf 7.987.569 hebben wij geen toereikende onderliggende documentatie ontvangen. Hiervoor hebben wij alleen een boekingsdocument ontvangen. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 7.987.569 als onzeker.

Verder is er geen voorziening getroffen voor de andere verstrekte langlopende geldleningen U/G. Wij kunnen geen oordeel vormen over de toereikendheid van de onttrekking van NAf 37.380.000 daar de beschikbare vijf leningsovereenkomsten U/G niet voldoende zijn om de toereikendheid van deze voorziening te kunnen bepalen (in dit kader wordt ook verwezen naar de bevindingen bij het onderdeel financiële vaste activa). Daarnaast beschikken wij ook niet over de bewijzen van de ontvangen rentebetalingen en aflossingen. Op basis hiervan kunnen wij de toereikendheid van deze onttrekking niet vaststellen. Derhalve is er sprake van een onzekerheid inzake de toereikendheid van deze onttrekking. Het bedrag kunnen wij niet kwantificeren.

De toevoeging van NAf 17.400.000 inzake "Herwaardering deelnemingen o.a. naar historische kostprijs" betreft de correctie van de waarderingsgrondslagen van de deelnemingen, die voorheen tegen de nettovermogenswaarde/actuele intrinsieke waarde waren gewaardeerd, naar historische kostprijs. Omdat de historische kostprijzen nog niet voor alle deelnemingen correct zijn berekend, is de toevoeging per eind december 2013 ad NAf 845.635 te laag gewaardeerd. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 845.635 als een fout. We verwijzen hierbij naar de volgende tabel voor de onderbouwing van het controleverschil van NAf 845.635.

Correctie verschillen per eind 2013 (op basis van berekening van SOAB):

	NAf
Correctie verschillen 2012:	
Postspaarbank N.V. te laag gewaardeerd voor:	(20.900.037)
Curaçao Dokmaatschappij Holding N.V. te hoog gewaardeerd voor	2.654.402 +/+
Toevoeging in verband met herwaardering	(18.245.635)
Correctie verschillen 2013:	
CPA N.V. te hoog gewaardeerd:	4.678.008
Stadsherstel N.V. te laag gewaardeerd voor:	(13.259.565) +/+
Toevoeging in verband met herwaardering	(8.581.558)

Totaal correctie per eind december 2013 moet zijn NAf 26.827.193.

Op basis van de berekening van de historische kostprijs door SOAB voor de twee bovengenoemde deelnemingen dient een bedrag van ad NAf 26.827.193 toegevoegd te worden aan het eigen vermogen van het Land Curaçao per 31 december 2013. Echter de totaal verantwoorde toevoeging in de jaarrekening van het Land Curaçao inzake de "Herwaardering naar historische kostprijs" per eind december 2013 bedraagt NAf 17.400.000. Deze correctie is hierdoor voor NAf 9.427.193 (NAf 26.827.193 – NAf 17.400.000) niet doorgevoerd. Dit verschil bestaat uit NAf 8.581.558 die betrekking heeft op de geconstateerde fouten in 2013 en NAf 845.635 correctie die het Ministerie van Financiën heeft doorgevoerd voor de deelneming ADC N.V. Deze correctie is voor ons onzeker omdat bij de gecontroleerde jaarrekening van ADC N.V een controleverklaring van oordeelonthouding werd afgegeven (zie ook paragraaf Financiële vaste activa).

De post "Mutatie voorziening dubieuze debiteuren algemeen" NAf 8.700.000 betreft een correctie op de gevormde voorziening voor dubieuze debiteuren aan de hand van ontvangen betalingen. Het verschil is gecorrigeerd ten gunste van het eigen vermogen. De toevoeging is juist.

Onder de post "Vervallen voorziening schadeclaim v.d. Valk" is een toevoeging van NAf 5.400.000 verantwoord. Deze toevoeging is het gevolg van de overboeking van het bedrag van NAf 5.400.000 inzake claim v/d Valk vanuit de post "Voorzieningen" naar "Buiten de balans belangrijke financiële verplichtingen en risico's". Deze overboeking is terecht daar er geen onderbouwing is voor het aangegeven bedrag als een voorziening.

Onder de post "Overboeking van bestemmingsreserve" is een toevoeging van NAf 16.500.000 verantwoord. Deze toevoeging is het gevolg van de overboeking van het bedrag van NAf 16.500.000 vanuit de post "Bestemmingsreserve" naar de "Algemene reserve". Deze overboeking is terecht daar er geen raadsbesluit aanwezig is ter onderbouwing van de vorming van een bestemmingsreserve.

Het voordelig saldo op de post "Saldo Gewone Dienst lopend Dienstjaar" (art. 22 LvC) van NAf 194.000.000 blijft voor ons onzeker omdat wij bij de jaarrekening over de periode van 10 oktober 2010 tot en met 31 december 2010 alsook bij de jaarrekeningen 2011 en 2012 een afkeurende controleverklaring hebben afgegeven. Wij hebben ook getrouwheidsfouten en onzekerheden in andere exploitatierekeningen vastgesteld. Deze getrouwheidsfouten en onzekerheden zijn toegelicht bij de desbetreffende exploitatierekeningen.

Conclusie

Getrouwheid

Het eigen vermogen ad NAf 418.572.700 op de balans van het Land per eind december 2013 is voor ons onzeker omdat wij getrouwheidsfouten, rechtmatigheidsfouten en onzekerheden in andere balansposten en exploitatierekeningen hebben vastgesteld waarbij ook rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen zijn verantwoord waarvan de juistheid onzeker is. Tot slot zijn de verantwoorde saldi van de "Gewone Dienst" over de periode van 10 oktober tot en met 31 december 2010 alsook over de boekjaren 2011 en 2012 gebaseerd op jaarrekeningen waarbij een afkeurende controleverklaring werd afgegeven.

6.6. Voorzieningen

In NAf

	31 december 2013
Voorzieningen	65.699.181
Onderhoud en Renovatie	0
Andere voorzieningen	65.699.181

We hebben deze post volledig gecontroleerd.

De getroffen voorzieningen per 31 december 2013 zijn beoordeeld aan de hand van artikel 29 van de Landsverordening comptabiliteit 2010. Hierbij is nagegaan of de getroffen voorzieningen voldoen aan de criteria zoals opgenomen in de comptabiliteitsvoorschriften. Wij stellen vast dat bij de vorming van een voorziening niet altijd de comptabiliteitsvoorschriften in acht zijn genomen.

Volgens de comptabiliteitsvoorschriften, artikel 29 dient een voorziening gevormd te worden voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang met een redelijke mate van waarschijnlijkheid geschat kan worden;
- Uitgaven die in een volgend dienstjaar zullen worden gemaakt, mits die uitgaven hun oorsprong mede vinden in het lopend dienstjaar of in een voorafgaand dienstjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal dienstjaren.

Ultimo 2013 is een voorziening verantwoord van NAf 17.800.000 voor de schadeclaim van e.M. In dit kader geldt dat het voormalig Eilandgebied Curaçao een vaststellingsovereenkomst met diverse scenario's en boetebedragen, die afhankelijk zijn van die scenario's, op 8 augustus 2010 heeft getekend. We beschikken niet over de onderliggende documentatie om een oordeel te kunnen vormen inzake de aanvaardbaarheid en omvang van deze voorziening ultimo 2013.

In 2013 is de voorziening schadeclaim van v/d V van NAf 5.371.653 vrijgevallen ten gunste van de Algemene Reserve. Dit is aanvaardbaar. In de toelichting in de jaarrekening staat opgenomen dat de precieze omvang van deze claim niet kan worden bepaald. Als gevolg hiervan wordt dit bedrag ultimo 2013 opgenomen onder de "Buiten de balans: belangrijke (latente) financiële verplichtingen en risico's" als een onderkend risico, waarvan de omvang niet altijd kan worden gekwantificeerd. Echter vanwege het ontbreken van enig documentatie ter onderbouwing van het opgenomen bedrag van NAf 5.371.653, kunnen wij ook niet beoordelen of dit bedrag terecht is opgenomen onder de risico's en latente verplichtingen. Als gevolg hiervan kunnen wij geen oordeel vormen aangaande de getrouwheid en rechtmatigheid van dit bedrag welk nu wordt opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening 2013 als een risico dan wel latente verplichting.

Er is een voorziening verantwoord van NAf 3.000.000 met betrekking tot het nieuwe ziekenhuis. We kunnen geen oordeel geven of dit een voorziening moet zijn omdat we de onderliggende documentatie voor het vormen van een voorziening in dit kader niet hebben ontvangen.

Ultimo 2013 is op de balans van het Land een voorziening opgenomen inzake Restitutie BRK-gelden ad NAf 44.858.975. Deze voorziening heeft betrekking op dividendbelasting die door Nederland werd ingehouden over dividenduitkeringen vanuit Nederland naar het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Als gevolg hiervan bestaat kennelijk een betalingsverplichting van het voormalig Land de Nederlandse Antillen aan Nederland. We beschikken niet over de onderliggende documentatie om een oordeel te kunnen vormen inzake de aanvaardbaarheid en omvang van deze voorziening ultimo 2013.

Inrichting

We kunnen geen oordeel geven over de gehanteerde waarderingsgrondslagen aangaande de voorzieningen ultimo 2013 omdat we niet over de onderliggende documenten beschikken om een oordeel hieromtrent te kunnen formuleren.

In de toelichting wordt geen specificatie opgenomen van welk deel van de voorzieningen binnen een jaar zal worden aangewend (comptabiliteitsvoorschriften, artikel 26). We bevelen u aan om dit op te nemen in de jaarrekening van het Land. Ook bevelen we u aan om conform de comptabiliteitsvoorschriften, artikel 24 een uitgebreidere toelichting voor de post voorzieningen op te nemen in de jaarrekening van het Land door onder andere voor alle getroffen voorzieningen aan te geven:

- Waarvoor deze specifiek getroffen zijn (aard). Zoals voor de BRK is vermeld in de jaarrekening op pag. 33.
- Belangrijkste gehanteerde veronderstellingen.

Conclusie

Getrouwheid

Wij kunnen voor de posten opgenomen als voorziening voor een totaalbedrag van NAf 65.699.181 geen oordeel formuleren inzake de juistheid en toereikendheid hiervan vanwege het ontbreken van documentatie ter onderbouwing van deze voorzieningen. Daarnaast geldt dat een bedrag van NAf 5.371.653 inzake claim v/d V, welk voorheen als voorziening op de balans stond opgenomen, ultimo 2013 wordt overgeheveld van voorzieningen naar “Buiten de balans: belangrijke (latente) financiële verplichtingen en risico’s”. Dit is terecht daar er geen onderbouwing is voor het aangegeven bedrag. Echter ontbreekt ook een onderbouwing voor het in dit kader als risico aangegeven bedrag inzake claim v/d V van in totaal NAf 5.371.653. Het bedrag van NAf 5.371.653 opgenomen in de “Buiten de balans: belangrijke (latente) financiële verplichtingen en risico’s” is dus ook onzeker.

Rechtmatigheid

Wij kunnen voor de posten opgenomen als voorziening voor een totaalbedrag van NAf 65.699.181 geen oordeel formuleren inzake de rechtmatigheid hiervan vanwege het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie ter onderbouwing van deze voorzieningen.

6.7. Langlopende schulden

Algemeen

In NAf

	31 december 2013
Langlopende schulden (LLS)	1.729.995.000
Binnenlandse Langlopende Leningen O/G	1.729.995.000

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben we voor de post Langlopende schulden de “Binnenlandse Langlopende Leningen O/G” ad NAf 1.729.995.000 geselecteerd voor onze controle.

Controle Eind Balans

Waarderingsgrondslag

De waarderingsgrondslag is de nominale waarde. Dit is ook wettelijk voorgeschreven.

Waardering en rechtmatigheid

We hebben de Langlopende schulden aangesloten met de onderliggende documentatie van de obligatieleningen. De waarde van deze leningen sluiten aan met de onderliggende documentatie. De waarde van deze leningen is ten opzichte van 2012 met NAf 62.604.000 toegenomen. Deze obligatielening is in september 2013 afgesloten, nadat het College Financieel Toezicht haar goedkeuring heeft gegeven.

Conclusie

Getrouwheid

De post langlopende schulden is op een getrouwe wijze verantwoord op de balans van het Land per eind december 2013.

Rechtmatigheid

Uit onze jaarrekeningcontrole blijkt dat de post langlopende schulden aan de rechtmatigheids-criteria voldoet.

6.8. Kortlopende schulden

In NAf

	31 december 2013
Kortlopende Schulden	325.783.743
Gelden in Bewaring	76.685.496
Crediteuren Algemeen	193.079.236
Crediteuren Deelnemingen	34.108.083
Crediteuren Overheidsentiteiten	3.188.664
Crediteuren Overheidsfondsen	18.475.709
Betaalopdrachten Onderweg	246.555

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben wij voor de post “Kortlopende Schulden” de sub-posten “Gelden in Bewaring”, “Crediteuren Algemeen”, “Crediteuren Deelnemingen”, “Crediteuren Overheidsentiteiten” en “Crediteuren Overheidsfondsen” voor totaal NAf 325.537.188 geselecteerd voor onze controle. Dit is 99.9% van de omvang van de post “Kortlopende Schulden” ad NAf 325.783.743. Op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de totale post “Kortlopende Schulden”.

Controle Eind Balans

Waarderingsgrondslag

De “Kortlopende Schulden” worden conform de Landsverordening comptabiliteit 2010 tegen nominale waarde gewaardeerd.

Waardering

2530 Gelden in bewaring

Op de balans per 31 december 2013 staan onder de post “Gelden in Bewaring” de sub-posten “Depositogelden Vreemdelingen Ontvanger”, “Zekerheidsstellingen Ontvanger en Douane ” en “Borgsommen Verzekeringsmaatschappijen” voor een totaalbedrag van NAf76.685.496. Wij beschouwen dit totaalbedrag als onzeker vanwege het volgende:

- Er heeft nog geen afstemming per 31 december 2013 plaatsgevonden van de financiële administratie in Enterprise One van het Ministerie van Financiën met de financiële administratie van onder andere de Ontvanger en de Douane.
- In de jaarrekening staat dat borgsommen worden geheven indien bij de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) een vergunning wordt aangevraagd voor uitoefening van het verzekeringsbedrijf. Zolang niet definitief is beschikt, wordt de borgsom aangehouden tot zekerheid. Aan verzekeraars die in het bezit zijn van de nodige vergunningen, kan de borgsom worden terugbetaald. In dit kader heeft het Ministerie van financiën aangegeven dat deze borgsommen van de periode vóór 1994 dateren. Wij konden niet over de onderliggende documentatie beschikken ter onderbouwing van het bestaan en juistheid van deze kortlopende verplichtingen.
- Wij beschikken niet over de onderbouwing van de omvang van het waarborgkapitaal van Aqualetra als concessiehouder ad NAf 34.000.000. Het bedrag is op basis van een besluit van de Raad van Ministers in de financiële administratie in Enterprise One verwerkt. Tevens beschikken wij niet over een gecontroleerde jaarrekening van Aqualetra per eind december 2013, noch over een saldobestemming ter onderbouwing van het bestaan en de juistheid van deze kortlopende verplichting.

2540 Crediteuren Algemeen

Uit de voortgezette controle blijkt dat een bedrag van NAf 12.642.985 betrekking hebbend op facturen met factuurdatum ná 1 maart 2014 in de eindstand van de post 2541 "Verzamelrekening Crediteuren" per 31 december 2013 zijn opgenomen. In artikel 3, lid 4 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat oplevering van goederen en diensten uiterlijk 1 maart plaats vindt ten laste van het voorgaande dienstjaar.

Wij constateren dat al deze facturen betrekking hebben op 2013 echter kunnen wij niet vaststellen of alsook in hoeverre de levering van de betreffende prestaties uiterlijk 1 maart 2014 heeft plaatsgevonden. Tevens blijkt uit onze interim controle 2013 dat wij niet kunnen steunen op het proces inzake “Aangaan van verplichtingen”, daar er geen sprake is van een toereikende administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) rondom dit proces welke de minimaal noodzakelijke waarborgen geeft ten aanzien van het bestaan alsook de juistheid en volledigheid van de crediteuren ultimo 2013 op de balans van het Land. Tevens is de interne beheersing rondom het archiveren van de financiële bescheiden niet toereikend. De richtlijnen en procedures met betrekking tot het archiveren van financiële bescheiden worden niet nageleefd. Onderliggende documenten worden niet of niet samen bewaard. Het risico dat onderliggende bescheiden niet aanwezig zijn bij de ministeries wordt hierdoor als hoog beschouwd. Op basis van het voorgaande beschouwen wij het bedrag van NAf 12.642.985 inzake de crediteuren algemeen per ultimo 2013 als onzeker.

In de toelichting op de kortlopende schulden is een specificatie van de post 2541 “Verzamelrekening” (Crediteurenbestand) opgenomen. Conform deze specificatie zitten onder andere de volgende kortlopende schulden in de “Verzamelrekening”:

- Sociale premies (Af te dragen premies) voor NAf 3.400.000.
- Crediteuren deelnemingen (Afvalstoffenbelasting) voor NAf 1.100.000.
- Overige schulden (Af te dragen Motorrijtuigenbelasting, Bijdrage Kustwacht, Sociale vormingsplicht en Premie ziektekosten) voor NAf 21.400.000 In dit kader geldt tevens dat de post “Premie ziektekosten” foutief is omschreven als premie ziektekosten daar deze post de volgende schulden betreft: gratificaties, overgenomen boeken, leermiddel Romerschool, kilometervergoeding, herinrichtingskosten, buitenlandse keuring etc.
- Pensioenverplichtingen e.a. December 2012 en 2013 ad NAf 18.500.000.

Conform algemeen aanvaarde richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden overige schulden en te betalen sociale premies afzonderlijk gepresenteerd onder de kortlopende schulden of onder de overlopende passiva. Voor een beter inzicht in de kortlopende schulden adviseren wij u om:

- *De sociale premies voor NAf 3.400.000 te presenteren onder de post “2600 Overlopende Passiva”.*
- *De crediteuren deelnemingen voor NAf 1.100.000 te presenteren onder de post “1170 Crediteuren Deelnemingen”.*
- *De overige schulden voor NAf 21.400.000 afzonderlijk op te nemen onder de kortlopende schulden als overige schulden.*
- *De pensioenverplichtingen te presenteren onder de post 2571 “APC pensioenfonds Ambtenaren/ pf. Werklieden”*

Daarnaast constateren wij dat de post 2543 “Anticipatieposten” ad NAf 38.200.000 als een sub-post van de post “Crediteuren Algemeen” is opgenomen. Onder deze “Anticipatieposten” worden de verplichtingen, overige schulden en dergelijke opgenomen. De aard van deze post komt hierdoor dus niet overeen met die van de “Verzamelrekening” (crediteurenbestand). Conform algemeen aanvaarde richtlijnen voor de jaarverslaggeving worden overige schulden doorgaans afzonderlijk gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Voor een beter inzicht in de kortlopende schulden adviseren wij u om de post 2543 "Anticipatieposten" afzonderlijk te presenteren onder de kortlopende schulden en niet als onderdeel van de post 2540 "Crediteuren Algemeen".

Tevens constateren wij dat verplichtingen aan Domeinbeheer in verband met de financiering van het project Montagne Abou voor een bedrag van NAf 2.843.320 alsook de verplichtingen aan Openbare Werken in verband met het onderhoud van diverse wegen voor een bedrag van NAf 18.300.000 op basis van bestelbonnen en geaccordeerde machtigingen zijn opgenomen. Echter konden wij niet over de onderliggende facturen beschikken ter vaststelling van het bestaan alsook de juistheid van deze kortlopende verplichtingen ultimo 2013. Tevens kunnen wij niet vaststellen dat de betreffende prestaties zijn geleverd. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 21.143.320 als onzeker.

1170 Crediteuren Deelnemingen

De post "Crediteuren deelnemingen" is voor een totaalbedrag van NAf 34.108.083 opgenomen op de balans van het Land per 31 december 2013. Deze post heeft betrekking op de schulden van het Land aan haar overheidsvennootschappen. Ten tijde van de samenstelling van de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao beschikte het Ministerie van Financiën nog niet over alle gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van de desbetreffende overheidsvennootschappen.

Wij hebben de rekening-courant schulden per eind december 2013 voor de crediteuren deelnemingen voor zover mogelijk aangesloten met de gecontroleerde jaarrekeningen 2013 van de betreffende overheidsentiteiten. Voor de crediteuren deelnemingen waarvan wij niet over de gecontroleerde jaarrekeningen 2013 beschikken, hebben wij de beginstand van de verantwoorde schulden per eind december 2013 op de balans van het Land aangesloten met de gecontroleerde jaarrekeningen per eind december 2012 van de betreffende overheidsvennootschappen. Het verschil tussen de beginstand per 1 januari 2013 en de eindstand per 31 december 2013 hebben wij in deze gevallen als onzekerheid opgenomen. Uit onze controlewerkzaamheden blijkt het volgende:

- De rekening-courant schuld aan IUH (Aqualectra) N.V. is voor het totaalbedrag van NAf 14.500.000 onzeker daar wij niet over een gecontroleerde jaarrekening, noch over een saldobestemming beschikken over de eindstanden per ultimo 2012 en 2013.
- De rekening-courant schuld aan Selikor N.V. is voor een bedrag van NAf 2.648.761 te laag gewaardeerd. De rekening-courant schuld aan Selikor N.V. is voor NAf 19.593.682 opgenomen op de balans van het Land Curaçao per eind december 2013, terwijl dezelfde rekening-courant voor NAf 22.242.443 is opgenomen in de gecontroleerde jaarrekening van Selikor N.V. per eind december 2013. Bij de jaarrekening 2013 van Selikor N.V. werd op 19 juni 2014 een goedkeurende controleverklaring afgegeven door de betreffende externe accountant van deze vennootschap. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 2.648.761 als een fout in de jaarrekening 2013 van het Land.

2570 Crediteuren Overheidsfondsen

Ten tijde van de samenstelling van de jaarrekening 2013 van het Land was de definitieve afrekening van het APC pensioenfonds niet beschikbaar. In de jaarrekening van het Land Curaçao per eind december 2013 zijn de gegevens opgenomen op basis van voorschotbrieven. Conform de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao is de verantwoorde schuld inzake APC pensioenfonds ambtenaren/werklieden NAf 36.200.000 (verantwoording van NAf 18.500.000 in het saldo van "Crediteuren Algemeen" en een bedrag van NAf 17.700.000 op overheidsfondsen).

De schuld inzake APC pensioenfondsen betreft Gouvernementswerklieden pensioen en Ambtenaren pensioen. Wij beschikken over de gecontroleerde jaarrekening van Gouvernements Werklieden Pensioenfondsen over 2010. Wij beschikken niet over de gecontroleerde jaarrekening van Algemeen Pensioenfondsen van Curaçao 2013, noch van Gouvernementswerklieden pensioenfondsen over 2013.

Als gevolg van het feit dat wij niet over de gecontroleerde jaarrekening 2013 van het APC pensioenfonds en Gouvernements Werklieden Pensioenfondsen beschikken, in combinatie met de ontoereikende administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) rondom het personeelsproces bij het Land Curaçao, beschouwen wij het totaalbedrag van NAf 36.200.000 per ultimo 2013 als onzeker.

Conclusie

Getrouwheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de balanspost “Kortlopende schulden” ad NAf 325.783.743 per 31 december 2013 daar wij voor het totaalbedrag van NAf 163.820.562 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

6.9. Overlopende Passiva

In NAf

	31 december 2013
Overlopende Passiva	27.837.070
Ontvangst & Afdracht Premies	24.947.852
Beloningen & Sociale Lasten	-1.248.931
Af te wikkelen ontvangsten	4.138.149

Bij de controle van de Eind Balans per 31 december 2013 hebben wij voor de post “Overlopende Passiva”, de sub-posten “Ontvangst & Afdracht Premies” en “Beloningen & Sociale Lasten” voor totaal NAf 23.698.921 geselecteerd voor onze controle. Dit is 85,1% van de omvang van de post “Overlopende Passiva” ad NAf 27.837.070. Op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de totale post “Overlopende Passiva”.

Controle Eind Balans

Waarderingsgrondslag

De gehanteerde waarderingsgrondslag is de nominale waarde en dit is conform de Landsverordening comptabiliteit 2010.

Waardering

2610 Ontvangst & Afdracht Premies en 2620 Beloningen & Sociale Lasten

De balanspost “Ontvangst & afdracht premies” betreft de door de Ontvanger ten behoeve van de SVB geïncasseerde premies voor onder meer ouderdoms- en weduwen- en wezenpensioen, basisverzekering ziektekosten en algemene verzekering bijzonder ziektekosten.

Wij hebben de post "Ontvangst & afdracht premies" NAf 24.947.852 aangesloten met de gecontroleerde jaarrekening van SVB en akkoord bevonden.

De balanspost "Beloningen & Sociale Lasten" betreft de af te dragen premies inzake AOV/AWW, AVBZ, ZOG, BVZ, Loonbelasting en dergelijke door de landsambtenaren.

De Afdeling AO/IC van het Ministerie van Financiën heeft samen met SOAB in november 2013 de controle op de juistheid, volledigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van de in- en uitstroom van het overheidspersoneel over de periode van juni 2012 tot en met december 2012 uitgevoerd. De controle van de beginstand van juni 2012 betrof de periode van 2010 tot en met mei 2012. Uit deze controlewerkzaamheden blijkt dat:

- het Ministerie van BPD niet over alle aanstellings- en ontslagbesluiten beschikt (uit de controlewerkzaamheden bleek dat 44% van de aanstellingsbesluiten ontbraken). Hierdoor konden wij de juistheid, volledigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van het personeelsbestand van het Land Curaçao niet vaststellen;
- er geen administratieve procedure aanwezig is ter waarborging van de volledigheid van de registratie van de raadsbeslissingen, aanstellingsbesluiten en ministeriële beschikkingen die ten grondslag liggen aan de inzet van het overheidspersoneel dat thans werkzaam is bij de verschillende ministeries van het Land;
- in het sociaal statuut bepaald is dat alle ambtenaren van het voormalig Eilandgebied Curaçao en voormalig Land de Nederlandse Antillen overgaan naar het Land Curaçao. Vóór 10 oktober 2010 zijn naar alle ambtenaren aanbodbrieven verstuurd met daarin het aanbod om een dienstverband aan te gaan met het nieuwe Land Curaçao. Deze aanbodbrieven vinden hun wettelijke basis in de aanstellingsbesluiten van respectievelijk het voormalig Eilandgebied Curaçao en het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Er is intern geen inzicht dat de aanbodbrieven en de salarisadministratie in overeenstemming zijn met de aanstellingsbesluiten van het voormalig Eilandgebied Curaçao en van het voormalig Land de Nederlandse Antillen.

Door de hier vermelde oorzaken kunnen wij geen oordeel vormen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Beloning van Personeel" en de daarmee samenhangende balanspost "Beloningen & Sociale Lasten" ad NAf -1.248.931. Deze post bevat hierdoor een onzekerheid die wij niet kunnen kwantificeren.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

De "Overlopende passiva" ad NAf 27.837.070 is voor het bedrag van NAf 24.947.852 getrouw en rechtmatig verantwoord in de jaarrekening van het Land Curaçao per 31 december 2013.

Voor het bedrag van NAf -1.248.931 kunnen wij geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid daar wij niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

7. Bevindingen inzake de Recapitulatiestaten naar Economische Categorie

Hieronder worden de van belang zijnde bevindingen voortvloeiende uit de jaarrekeningcontrole 2013 van het Land Curaçao per post van de Recapitulatiestaten naar Economische Categorie voor de Gewone Dienst en de Kapitaal Dienst weergegeven:

- Beloning van personeel.
- Verbruik van goederen en diensten.
- Afschrijving vaste activa.
- Interest.
- Subsidies.
- Overdrachten.
- Sociale zekerheid.
- Verwerving van non-financiële activa (Kapitaal Dienst).
- Financiering (Kapitaal Dienst).
- Belastingen.
- Schenkingen en subsidies.
- Andere inkomsten.
- Non-financiële activa (Kapitaal Dienst).
- Financiering (Kapitaal Dienst).

De baten en lasten van de collectieve sector dienen conform artikel 4, lid 1 van de Landsverordening comptabiliteitsvoorschriften te worden verantwoord in de consolidatiestaten. Deze verantwoording heeft niet plaatsgevonden in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. De inkomsten van de collectieve sector bepalen de hoogte van de rentelastnorm (artikel 7, lid 3 van de Landsverordening comptabiliteit 2010). Echter het consolideren van de baten en lasten van de collectieve sector in de jaarrekening van het Land is naar onze mening niet nodig om inzicht te geven in de wijze waarop de rentelastnorm wordt bepaald. Het opnemen van een bijlage bij de jaarrekening met een overzicht van de baten en lasten van de collectieve sector volstaat.

Het Ministerie van Financiën heeft een voorstel tot aanpassing van de Landsverordening comptabiliteit 2010 aangeboden aan de afdeling Wetgeving en Juridische Zaken voor een reactie. Zodra consensus is bereikt, zal het Ministerie van Financiën het voorstel officieel aanbieden.

7.1. Beloning van personeel

In NAf

	31 december 2013
Beloning van personeel	454.106.947
Salarissen lonen en bezoldiging	292.521.860
Overwerk	22.685.098
Kindertoelage	2.390.178
Vakantie toelage	17.883.398
Medische behandeling en keuringskosten	27.011.935
Overige uitgaven salarissen & lonen	14.073.252
Afdracht AOV/AWW	28.632.968
Afdracht AVBZ	1.609.552
APC Pensioen bijdragen	47.140.154
Pensioenvervangende premies	158.552

Wij hebben de totale post “Beloningen van Personeel” geselecteerd om te controleren. Op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de post “Beloningen van Personeel”.

De Afdeling AO/IC van het Ministerie van Financiën heeft samen met SOAB in november 2013 de controle op de juistheid, volledigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van de in- en uitstroom van het overheidspersoneel over de periode van juni 2012 tot en met december 2012 uitgevoerd. De controle van de beginstand van juni betrof de periode van 2010 tot en met mei 2012. Uit de controle blijkt dat:

- het Ministerie van BPD niet over alle aanstellings- en ontslagbesluiten beschikt (uit de controlewerkzaamheden bleek dat 44% van de aanstellingsbesluiten ontbraken). Hierdoor konden wij de juistheid, volledigheid, tijdigheid en rechtmatigheid van het personeelsbestand van het Land Curaçao niet vaststellen;
- er geen administratieve procedure aanwezig is ter waarborging van de volledigheid van de registratie van de raadsbeslissingen, aanstellingsbesluiten en ministeriële beschikkingen die ten grondslag liggen aan de inzet van het overheidspersoneel dat thans werkzaam is bij de verschillende ministeries van het Land;
- in het sociaal statuut bepaald is dat alle ambtenaren van het voormalig Eilandgebied Curaçao en voormalig Land de Nederlandse Antillen overgaan naar het Land Curaçao. Vóór 10 oktober 2010 zijn naar alle ambtenaren aanbodbrieven verstuurd met daarin het aanbod om een dienstverband aan te gaan met het nieuwe Land Curaçao. Deze aanbodbrieven vinden hun wettelijke basis in de aanstellingsbesluiten van respectievelijk het voormalig Eilandgebied Curaçao en het voormalig Land de Nederlandse Antillen. Er is intern geen inzicht dat de aanbodbrieven en de salarisadministratie in overeenstemming zijn met de aanstellingsbesluiten van het voormalig Eilandgebied Curaçao en van het voormalig Land de Nederlandse Antillen.

Door de hier vermelde oorzaken kunnen wij geen oordeel vormen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post “Beloning van Personeel” ad NAf 454.106.947. De post “Beloning van Personeel” bevat hierdoor een onzekerheid van materieel belang die wij niet kunnen kwantificeren.

Verder hebben wij het verantwoorde bedrag voor de post Salarissen, Lonen en Bezoldiging ad NAf 292.521.860 met de salarisadministratie "Paytime" ad NAf 291.476.715 aangesloten en een verschil van NAf 1.045.145 geconstateerd. De post "Salarissen, Lonen en Bezoldiging" is NAf 1.045.145 hoger verantwoord in de jaarrekening dan in de salarisadministratie "Paytime". Het Ministerie van Financiën heeft aangegeven dat dit aansluitingsverschil wordt veroorzaakt door de correctieboekingen die gemaakt worden (op de middels het salarispakket "Paytime" ingelezen salarisboekingen) vanuit de looncomponent salarissen en lonen naar andere looncomponenten vanwege een foutieve rubricering in Paytime. Tot op heden hebben wij geen onderbouwing ontvangen van dit controleverschil. Als gevolg hiervan, alsook rekening houdend met de eerder aangegeven significante tekortkomingen in de administratie organisatie en interne beheersing ten aanzien van het proces van salarissen en sociale lasten, wordt dit verschil van NAf 1.045.145 als onzeker beschouwd.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Beloning en Personeel" ad NAf 454.106.947 daar wij niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken. Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.

7.2. Verbruik van goederen en diensten

In NAf

	31 december 2013
Verbruik van goederen en diensten	203.900.000
Personeel van derden	27.800.000
Huisvesting	42.900.000
Kantooexploitatie	36.800.000
Onderwijs, Sport, Sociale Zekerheid & Volksgezondheid	19.200.000
Openbaar Vervoer	7.700.000
Openbare Werken, Faciliteiten & Diensten	23.700.000
Andere goederen & Diensten	35.200.000

Voor de bevindingen inzake het proces verbruik van goederen en diensten, verwijzen wij naar de centrale management letter (ons referentie nummer: 14/1212C/JH) dat op 17 oktober 2014 aan uw ministerie werd uitgebracht. Hierin worden onze bevindingen en aanbevelingen per proces weergegeven. Daarnaast worden deze bevindingen ook door middel van decentrale management letters gecommuniceerd met de betreffende ministeries. Onze belangrijkste bevindingen worden hieronder kort samengevat.

Bevindingen inzake de algemene administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB)

De Interne controle functie is over het algemeen niet ingevuld en waar deze functie wel is ingevuld wordt hieraan binnen de ministeries van het Land weinig tot geen aandacht gegeven. Daarnaast is de rol en verantwoordelijkheden van de afdeling AO/IB van het Ministerie van Financiën, naar de overige ministeries van het Land toe, nog niet duidelijk c.q. geformaliseerd en zijn tevens de uitgevoerde werkzaamheden en rapportages van deze afdeling zeer beperkt.

Door de grootte van het overheidsapparaat en het aantal medewerkers (8) van de afdeling AO/IB van het Ministerie van Financiën, is de afdeling beperkt in de uitgevoerde werkzaamheden en rapportages.

Volgens de afdeling Administratieve Organisatie en Interne Controle (AO/IC) heeft ze, rekeninghoudend met haar aantal medewerkers en de grootte van het overheidsapparaat, de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Processen beschrijven (6x);
- Controle op de te handhaven procedures (7x);
- Controle op overige financiële informatie (10x);
- Bijzondere onderzoeken (10x);
- Controle personeelsbestand (1x).

De resultaten van de controles/onderzoeken zijn vastgelegd in rapporten die opgestuurd zijn naar de verantwoordelijke functionarissen.

Er is geen sprake van een actuele parafenlijst bij de uitvoeringsorganisaties van de ministeries van het Land en tevens ontbreekt een volledig mandatenregister met de parafen van de bevoegde functionarissen.

Bevindingen inzake het begrotingsproces

- De meeste ministeries hebben geen formeel beleid waardoor de begroting opgesteld wordt op basis van de begroting van het voorgaande jaar en niet op basis van de beleidsdoelstellingen van het betreffende ministerie. Hierdoor ontbreekt een koppeling tussen het regeerprogramma (beleid) en de betreffende begroting van een ministerie.
- Er is geen inzicht in de begrotingsrisico's. Zo vindt er geen beleids (prioriteits en doelstellingen) aanpassing plaats na begrotingswijzigingen die zowel door het Ministerie van Financiën worden doorgevoerd als door de betreffende ministeries zelf.
- Diverse ministeries hebben bepaalde posten op hun begroting staan die door het Ministerie van Financiën op de begroting van de ministeries worden 'geplaatst'. De ministeries kunnen hierover geen invloed op uitoefenen, kunnen geen controlewerkzaamheden in dit kader verrichten en hebben geen inzicht in de transacties en realisatie van deze posten. Voorbeelden hiervan zijn de studie-inkomsten (OWCS), Arboconsult (BPD), Inkomsten BTP/BIE (EO), inkomsten (AZ) en Criminaliteitsfonds (JUS)

Bevindingen inzake de rechtmatigheid van verplichtingen

- Onderstaande procedures en richtlijnen worden niet nageleefd:
 - o Het aanvragen van offertes: offertes worden niet opgevraagd of niet gearchiveerd waardoor de overwegingen voor het kiezen van een leverancier niet zichtbaar beoordeeld kunnen worden.
 - o Consultancy beleid: voor het aangaan van verplichtingen inzake advieskosten wordt het 'reguliere' proces van aangaan van verplichtingen gevolgd.
 - o Archiveren van financiële bescheiden: aanvraagformulieren, offertes, bestelbonnen, machtigingsverzoeken en overige documenten worden niet of niet samen bewaard waardoor het niet mogelijk is om de onderliggende stukken bij transacties te beoordelen.
 - o Regeling voor dienstreizen is niet toereikend en wordt verder ook niet nageleefd:
 - Uit de regeling blijkt niet duidelijk of een beschikking noodzakelijk is voor dienstreizen.
 - Conform de AO procedure accorderen de ministers hun eigen dienstreizen.

- Uit de regeling en de AO procedure blijkt niet waar de verantwoordelijkheid ligt met betrekking tot de monitoring en follow up van de afrekeningen.
- Bij het aangaan van verplichtingen vindt er door de bevoegde medewerkers (vooraf) geen controle plaats op de toereikendheid van de bijbehorende begrotingsposten. Hierdoor wordt de aanvaardbaarheid van de kosten niet beoordeeld.
- Bestelbonnen en/of machtigingsverzoeken worden niet geautoriseerd of zijn niet aanwezig, waardoor de autorisatie van de verplichtingen niet zichtbaar is.

Bevindingen inzake de getrouwheid van verplichtingen

- Er vindt bij de ministeries van het Land geen adequate bewaking plaats van openstaande bestelbonnen, mede als gevolg van het niet (tijdig) ontvangen van facturen. Dit leidt tot een verhoogd risico voor de tijdigheid van de kosten en volledigheid van de schulden van het Land.
- De aansluiting tussen bestelbon en factuur ontbreekt waarmee een essentieel onderdeel voor het vaststellen van de getrouwheid van de verplichtingen ontbreekt. Zowel de oplevering van de goederen en diensten (rechtmatigheid) als de juistheid van de betalingen kunnen hierdoor niet worden beoordeeld.
- Er is bij de ministeries van het Land geen toereikende controle op facturen die betaalbaar worden gesteld alsook niet op de lijst 'te betalen facturen' die door de betreffende ministeries worden verstuurd naar het Ministerie van Financiën. Dit leidt tot een verhoogd risico inzake de juistheid en autorisatie van de kosten van het Land.
- Er is geen aandacht voor de tijdigheid en bewaking van het betalingsproces. Betalingen worden verricht door het Ministerie van Financiën maar hierbij is er geen monitoring of de betalingen juist zijn geboekt in de financiële administratie Enterprise One en of de crediteuren tijdig worden betaald.
- Er ontbreekt een contractenregister alsook een verplichtingenadministratie waardoor er geen totaalinzicht is in de rechten en verplichtingen van het Land.

Op basis van de hierboven vermelde tekortkomingen in de AO/IB rondom het proces "Verbruik van goederen en diensten" kunnen wij geen oordeel vormen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Verbruik van goederen en diensten" ad NAf 203.881.245. De post "Verbruik van goederen en diensten" bevat hierdoor een onzekerheid van diepgaande invloed die wij niet kunnen kwantificeren.

Wij adviseren u om zorg te dragen dat de IC-functie in overleg met het Ministerie van Financiën bij de diverse ministeries adequaat wordt ingevuld.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Verbruik van goederen en diensten" ad NAf 203.881.245 als gevolg van de geconstateerde tekortkomingen in de AO/IB rondom het proces "Verbruik van goederen en diensten" en doordat wij ook niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken. Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.

7.3. Afschrijving vaste activa

In NAf

	31 december 2013
Afschrijving vaste activa	44.624.003
Normale Afschrijvingen	44.624.003

Bij de controle van de juistheid van de verantwoorde afschrijvingsbedragen in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao blijkt dat de start afschrijvingsdatum die het Ministerie van Financiën hanteert voor de berekening van de afschrijvingsbedragen, de laatste grootboekdatum is die door de desbetreffende ministeries binnen een gevormd object wordt verantwoord in de financiële administratie Enterprise One. De grootboekdatum is de boekingsperiode waarin de mutaties worden geboekt in de financiële administratie Enterprise One. In Artikel 28, lid a van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat bij het berekenen van de afschrijvingsbedragen een tijdsevenredig bedrag tussen het moment van oplevering of levering enerzijds en de balansdatum anderzijds wordt opgenomen ten laste van de rekening van baten en lasten van de gewone dienst van het dienstjaar. Dit voor zover het investeringen van honderdduizend gulden of hoger betreft. Het feit dat de boekingsdatum gehanteerd wordt bij de berekening van de afschrijvingsbedragen is niet correct. Hierdoor bestaat het risico dat minder wordt afgeschreven op de activa waardoor de eindstand van de activa te hoog wordt weergegeven. Daarnaast bestaat ook het risico dat een activum geactiveerd wordt op basis van de grootboekdatum in het lopend dienstjaar terwijl de factuurdatum en de opleveringsdatum betrekking kunnen hebben op het volgend dienstjaar. Op basis hiervan bevat de post "Afschrijving vaste activa" een onzekerheid die wij niet kunnen kwantificeren.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Afschrijving vaste activa" ad NAf 44.624.003 in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao daar de post een onzekerheid bevat vanwege de berekening van de afschrijvingsbedragen aan de hand van de laatste grootboekdatum binnen een gevormd object in de financiële administratie Enterprise One, in plaats van een berekening op basis van de opleveringsdatum conform de Landsverordening comptabiliteit. Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.

7.4. Interest

In NAf

	31 december 2013
Interest	52.900.000
Rente Binnenlandse langlopende Geldleningen o/g	49.900.000
Disagio	2.600.000
Bankkosten Algemeen	400.000

In 2013 is een totaalbedrag van NAf 52.940.798 als rente verantwoord. Dit bedrag bestaat voor NAf 52.569.846 uit de verschuldigde rente over de langlopende leningen en het disagio over de nieuwe opgenomen obligatielening (Zie langlopende schulden).

We hebben de verschuldigde rente over de langlopende leningen en het disagio over de nieuwe opgenomen obligatielening van N Af 52.569.846 (99% van de post) volledig gecontroleerd en geconstateerd dat het bedrag getrouw en rechtmatig is.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

De post "Interest" ad N Af 52.940.798 bestaat voor N Af 52.569.846 uit de verschuldigde rente over de langlopende leningen en het disagio over de nieuwe opgenomen obligatielening. Het bedrag van N Af 52.569.846 is getrouw en rechtmatig.

7.5. Subsidies en Overdrachten

In N Af

	31 december 2013
Subsidies	71.974.852
Subsidies	71.974.852
Overdrachten	330.747.075
Overdrachten aan overheidsinstellingen	52.378.049
Bijdragen & Subsidies Bijzonder Onderwijs	153.714.594
Bijdragen en Subsidies aan non-profit instellingen	120.799.897
Overige Subsidies & Bijdragen	3.854.535

Wij hebben de posten "Subsidies" en "Overdrachten" als geheel geselecteerd om te controleren. Op basis van de resultaten van onze controle zullen wij een oordeel geven over de posten "Subsidies" en "Overdrachten".

Tijdens onze besprekingen met de begrotingsinspecteur van het Ministerie van Financiën is duidelijk geworden dat:

- Er uitgaven uit hoofde van de Subsidieverordening 2007, andere afspraken en/of landsverordeningen / protocollen onder de economische categorie 4600 "Subsidies" worden verantwoord;
- Er uitgaven uit hoofde van de Subsidieverordening 2007, andere afspraken en/of landsverordeningen / protocollen onder de economische categorie 4650 "Overdrachten" worden verantwoord.

Op basis hiervan concluderen wij dat binnen het Ministerie van Financiën geen eenduidige norm dan wel interne richtlijn aanwezig is op grond waarvan er een onderscheid kan worden gemaakt tussen subsidies en overdrachten.

Wij adviseren u om beleidsrichtlijnen te ontwerpen die duidelijk aangeven wanneer een uitgave als een subsidie of als een overdracht verantwoord dient te worden. Wij stellen u voor om de uitgaven uit hoofde van de Subsidieverordening 2007 te verantwoorden onder de economische categorie 4600 "Subsidies" en de uitgaven uit hoofde van andere afspraken en/of landsverordeningen / protocollen te verantwoorden onder de economische categorie 4650 "Overdrachten".

Bij de controle van de subsidies en overdrachten op getrouwheid en rechtmatigheid hebben wij op grond van bovengenoemde wettelijke grondslagen (met name de Subsidieverordening 2007) de onderliggende documentatie bij de diverse ministeries opgevraagd ter onderbouwing van de in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao verantwoorde subsidies en overdrachten. Uit onze controle blijkt het volgende:

- De post "Subsidies" is voor een totaalbedrag van NAf 1.235.790 getrouw en rechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land.
- De post "Subsidies" is voor een totaalbedrag van NAf 9.846.595 onrechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land op grond van het volgende:
 - Er wordt een bedrag van NAf 8.751.400 aan Autobusbedrijf Curaçao N.V. verstrekt op basis van een niet getekende concept-beheersovereenkomst.
 - Er wordt een bedrag van NAf 1.095.195 aan Veiligheidsdienst Curaçao verstrekt zonder dat er hiervoor sprake is van een wettelijke grondslag.
- De post "Subsidies" is voor het totaalbedrag van NAf 59.690.376 onzeker omdat wij tot heden geen dan wel ontoereikende onderliggende documentatie (subsidiebeschikkingen, machtigingsverzoeken, machtiging OB, bestelbonnen, afrekeningen) hebben ontvangen.
- De post "Overdrachten" is voor een totaalbedrag van NAf 122.725.258 getrouw en rechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao.
- De post "Overdrachten" is voor een totaalbedrag van NAf 28.716.530 onrechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land op grond van het volgende:
 - Er wordt een bedrag van NAf 1.470.000 aan Stichting Wegenfonds verstrekt zonder dat er sprake is van een wettelijke grondslag.
 - Er wordt een totaalbedrag van NAf 446.534 aan facturen betaald voor oprichting van de stichting Fundashon pa Deporte i Responsabilidat Sosial daar bij de aanvraag van de subsidie niet aan alle vereisten conform de subsidieverordening zijn voldaan.
 - Er wordt een totaalbedrag van NAf 26.799.996 aan de volgende stichtingen verstrekt zonder dat er sprake is van een getekende subsidiebeschikking:
 - Fide: NAf 1.749.996.
 - Fundashon Material Pa Skol: NAf 1.350.000.
 - Fundashon Sentro pa Guia Edukashonal: NAf 2.700.000.
 - Stichting Onderhoud Schoolgebouwen: NAf 2.000.004.
 - Stichting Studiefinanciering: NAf 18.999.996.
- De post "Overdrachten" is voor een totaalbedrag van NAf 96.665.739 onzeker omdat wij tot heden geen dan wel ontoereikende onderliggende documentatie (subsidiebeschikkingen, machtigingsverzoeken, machtiging OB, bestelbonnen, afrekeningen) hebben ontvangen.

Tot slot constateren wij dat een bedrag van NAf 9.712.756 als subsidie is verantwoord onder de exploitatierekening 4405 "Verzorging Ouden van Dagen". Wij hebben geen onderliggende documentatie van het Ministerie van SOAW ontvangen ter onderbouwing hiervan. Derhalve wordt dit bedrag als onzeker beschouwd.

Conclusie

Getrouwheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid van de post “Subsidies” ad NAf 71.974.852 daar wij voor het totaalbedrag van NAf 59.690.376 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid van de post “Overdrachten” ad NAf 330.747.075 daar wij voor het totaalbedrag van NAf 96.665.739 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

Rechtmatigheid

De post “Subsidies” ad NAf 71.974.852 is voor het totaalbedrag van NAf 9.846.595 onrechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao.

De post “Overdrachten” ad NAf 330.747.075 is voor het totaalbedrag van NAf 28.716.530 onrechtmatig verantwoord in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao.

7.6. Sociale Zekerheid

In NAf

	31 december 2013
Sociale Zekerheid	423.200.000
Pensioenuitkeringen	20.700.000
VUT uitkeringen	14.700.000
Wachtgelden	-
Studiefaciliteiten	800.000
Gezinshuisoudens	1.500.000
Onderstanden & Noodvoorzieningen	41.100.000
BVZ Basisverzekering Ziektekosten	215.400.000
SVB aanvulling tekort FZOG	3.700.000
SVB aanvulling tekort ZV	5.400.000
BZV Ziektekosten P.P	15.400.000
AVBZ Landsbijdrage	-
SVB premies Medeverzekering Gezinsleden	3.000.000
APC Duurtetoeslag Pensioenen	101.500.000

Beperking bij de uitvoering van controlewerkzaamheden bij het Ministerie van SOAW

Wij hebben onze interim-controle 2013 uitgevoerd gedurende de eerste helft van het jaar 2014. Gedurende deze maanden zijn wij niet in staat gesteld om de benodigde (minimale) werkzaamheden te verrichten met betrekking tot de diverse significante processen bij het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW).

Door deze (subjectieve) verhindering zijn wij niet in staat om voor dit ministerie een oordeel te geven over de opzet, bestaan en werking van de procedures rondom de administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) van dit ministerie. Dit heeft met name een significante impact voor ons uiteindelijk oordeel inzake de getrouwheid van de post 'sociale zekerheden' in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao, die grotendeels bij het Ministerie van SOAW wordt verantwoord.

Inmiddels hebben wij contact kunnen leggen met het management team van het Ministerie van SOAW en hebben we vooralsnog een aantal werkzaamheden kunnen uitvoeren voor de interne procedures welk gerelateerd zijn aan de post 'sociale zekerheden'. Uit de resultaten van deze werkzaamheden blijkt tevens dat we in onvoldoende mate kunnen steunen op de interne beheersingsmaatregelen rondom de procedures inzake 'sociale zekerheid'.

Op basis hiervan kunnen wij geen oordeel vormen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de het bedrag van NAf 41.100.000 (Gezinshuisoudens en Onderstand en Noodvoorzieningen) betrekking hebbend op SOAW. Hierdoor bevat de post "Sociale Zekerheid" een onzekerheid van materieel belang die wij niet kunnen kwantificeren.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Sociale Zekerheid" in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao ad NAf 423.267.305 daar wij in onvoldoende mate kunnen steunen op de interne beheersingsmaatregelen rondom de procedures inzake 'sociale zekerheid' en tevens voor het bedrag van NAf 41.100.000 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken. Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.

7.7 Verwerving van non-financiële activa (uitgaven Kapitaal Dienst)

In NAf

	31 december 2013
Verwerving van non-financiële activa	161.316.804
Gebouw	76.330.029
Ander Bouwstructuren	57.639.313
Kantoor inrichtingen	696.883
Kantoor Apparatuur	5.005.685
Transportmiddelen	1.464.496
Machines & ander werk	924.599
Immateriële vaste activa	12.297.840
Gronden & Terreinen	6.957.959

Bij de controle van de kapitaaluitgaven hebben wij een totaalbedrag van NAf 140.628.803 (circa 87%) van de totale kapitaaluitgaven ad NAf 161.316.804 zoals verantwoord onder de rekening "Verwerving van non-financiële activa" in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao geselecteerd voor onze controle. De selectie betreft dezelfde geselecteerde uitgaven bij de controle van de post "Materiële vaste activa". Dit omdat alle uitgaven zoals verantwoord onder de rekening "Verwerving van non-financiële activa" geactiveerd zijn op de balans bij de balanspost "Materiële vaste activa".

De geconstateerde bevindingen bij de post materiële vaste activa gelden ook voor de post "Verwerving van non-financiële activa". Hierbij geven wij een korte samenvatting van de bevindingen die ook voor de post "Non -financiële vaste activa" gelden.

Wij constateren dat de investeringen voor het totaalbedrag van NAf 161.316.804 een onzekerheid bevatten doordat er geen duidelijke richtlijnen/criteria zijn in de Landsverordening comptabiliteit 2010 noch in de "Handleiding Rekeningschema" welk gehanteerd wordt voor het samenstellen van de jaarrekening voor:

- Het verantwoorden van een uitgave betrekking hebbend op "Machines & Equipment" op de kapitaaldienst (KD) dan wel op de gewone dienst (GD);
- Het activeren van onderhoudskosten dan wel het verwerken hiervan ten laste van de exploitatierekening.
- Het activeren van advieskosten, ontwikkelingskosten, cursussen en overige immateriële vaste activa dan wel het verwerken hiervan ten laste van de exploitatierekening.

Het bedrag van de onzekerheid kunnen wij niet kwantificeren.

Bij de controle of de investeringen in de juiste periode zijn verantwoord hebben wij geconstateerd dat verantwoorde kapitaallasten (onder de posten 4914 "Andere bouwstructuur" en 4941 "Gronden en terreinen"6) met factuurdatum ná 1 maart 2014 voor een totaalbedrag van NAf 12.336.444 als investeringen in 2013 zijn verantwoord. In artikel 3, lid 4 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat de oplevering van goederen en diensten uiterlijk 1 maart plaats vindt ten laste van het voorgaande dienstjaar. Wij beschikken niet over de prestatieverklaringen om vast te kunnen stellen of alsook in hoeverre de levering van de prestatie voor deze facturen uiterlijk per 1 maart 2014 heeft plaatsgevonden. Hierdoor kunnen wij niet vaststellen of deze investeringen ad NAf 12.336.444 terecht zijn geactiveerd in het dienstjaar 2013. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 12.336.444 als onzeker.

Bij de controle van de uitgaven zoals verantwoord onder de post 4913 "Gebouwen" constateren wij dat een totaalbedrag van NAf 42.348.588 vooruitbetaald is aan USONA in het kader van Hospital NOBO Otrabanda. Wij hebben de vooruitbetalingen aan USONA aangesloten met de achterliggende bankafschriften en akkoord bevonden. Echter beschikken wij niet over de Memorandum of Understanding (MOU), het bouwcontract tussen USONA en Ballast, facturen van Ballast en overige onderliggende documentatie ter onderbouwing van de juistheid van het vooruitbetaalde bedrag van NAf 42.348.588 door het Land Curaçao. In de MOU is vastgelegd dat de bouw van het nieuwe algemeen ziekenhuis in Otrabanda nog in het najaar 2013 dient te starten. Op basis hiervan kunnen wij geen oordeel vormen over de juistheid en aanvaardbaarheid van het vooruitbetaalde bedrag van NAf 42.348.588. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 42.348.588 als onzeker.

Tot slot constateren wij dat investeringen op de post 4914 "Andere bouwstructuren" voor een bedrag van NAf 539.269 met factuurdatum ná 1 maart 2014 en oplevering (cf. prestatieverklaring) ná 1 maart 2014 alsnog ten laste van het dienstjaar 2013 zijn verantwoord. Volgens de Landsverordening comptabiliteit 2010 dienen deze facturen in het lopend dienstjaar 2014 te worden verantwoord. Derhalve beschouwen wij het totaal geactiveerde bedrag van NAf 539.269 als een fout.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Verwerving van non-financiële activa" ad NAf 161.316.804 per 31 december 2013 daar wij voor het totaalbedrag van NAf 54.685.032 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

Daarnaast bevat de post "Verwerving van non-financiële activa" een fout van NAf 539.269.

7.8. Financiering (uitgaven Kapitaal Dienst)

In NAf

	31 december 2013
Financiering	26.123.623
Onttrekking Reserves & Voorzieningen	26.123.623

Bij de controle van de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoorde financiering van NAf 26.123.623 in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao, hebben wij twee mutaties geselecteerd voor het totaalbedrag van NAf 21.888.341 (84%). Deze mutaties betreffen:

- NAf 15.200.000 in verband met vrijval van de getroffen voorziening voor de renovatie en grootonderhoud van het belastingkantoor te Regentesselaan.
- NAf 6.688.341 in verband met getroffen voorziening voor "Onderhoud Gebouwen".

Wij hebben de vrijval van de voorziening "Verbouw en Groot Onderhoud Belastingkantoor" aangesloten met het besluit van de minister van Financiën en onderliggende boekingsdocumenten en akkoord bevonden. Echter hebben wij geen toereikende onderliggende documentatie ontvangen voor de getroffen voorziening voor de "Onderhoud gebouwen. Wij hebben alleen boekingsdocumenten hiervoor ontvangen. Derhalve beschouwen wij het bedrag van NAf 6.688.341 als onzeker.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Wij kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de post "Financiering" ad NAf 26.123.623 in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao daar wij voor het totaalbedrag van NAf 6.688.341 niet over voldoende en geschikte controle-informatie beschikken.

7.9. Belastingen

De volledigheid van de belastingopbrengsten op kasbasis kan niet worden vastgesteld omdat het automatiseringssysteem GOS geen sluitende overzichten kan opleveren van het verloop van de vorderingen. Daarnaast konden er ook geen bestanden worden aangeleverd waarmee dit verband buiten het automatiseringssysteem GOS om kon worden vastgesteld.

De verantwoorde kasontvangsten in GOS en de verantwoorde kasontvangsten in Enterprise One sluiten op elkaar aan.

Onder Model J van de jaarrekening is een staat inzake “ Opgelegde Belastingaanslagen” opgenomen. Wij hebben geen toereikende onderbouwing ontvangen van de kolommen “ Saldo 2002 t/m 2013” en “ Vermoedelijke Toekomstige Ontvangsten”.

7.10. Schenkingen en subsidies

In NAf

	31 december 2013
Schenkingen en Subsidies	18.024.716
Bijdragen & Overdrachten van Aruba	349.151
Bijdragen & overdrachten van Nederland	17.627.620
Bijdragen & overdrachten van St. Maarten	47.945

Van deze post hebben we Bijdragen & overdrachten van Nederland van totaal NAf 17.627.620 (98%) gecontroleerd.

Op de Schenkingen en Subsidies worden de geldelijke bedragen verantwoord, die het Land Curaçao ontvangt van Nederland, Aruba en Sint Maarten voor het verlenen van onderstaande diensten:

- Het verlenen van meteorologische en/of seismologische diensten op Aruba, Sint Maarten en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES eilanden). Nederland betaalt voor de diensten die worden verleend aan de BES eilanden.
- De opname van Arubaanse jongeren in het Justitiële jeugdopvang (GOG).
- Het betalen van de salariskosten van Kustwacht, Koninklijke Marine en USONA-projecten, door de Afdeling Salarissen van het Land Curaçao.

Getrouwheid en rechtmatigheid

Bijdragen & overdrachten van Nederland

Meteofaciliteiten aan de BES eilanden

De Meteorologische Dienst Curaçao sluit jaarlijks een overeenkomst met het Koninklijk Nederlands Meteorologische Instituut (KNMI) voor het verlenen van meteorologische en/of seismologische diensten op de BES eilanden. In dit kader geldt dat de overeenkomst d.d. 25 november 2013 betrekking heeft op de dienstverlening voor het jaar 2013. In deze overeenkomst zijn beide partijen overeengekomen dat KNMI een bedrag van Euro 121.000 (NAf 284.350) aan het Land Curaçao zal betalen voor de uit hoofde van deze overeenkomst te verlenen meteorologische en/of seismologische diensten aan de BES eilanden. In de overeenkomst staat ook vermeld dat de betalingen maandelijks plaatsvinden tot 80% van het totaalbedrag. Het restant wordt voldaan na de expiratiedatum van de overeenkomst en na acceptatie van de eindverantwoording.

In de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao wordt een bedrag van NAf 998.478 verantwoord voor deze opbrengsten. We kunnen geen oordeel geven of deze opbrengst getrouw is omdat dit bedrag niet aansluit met het bedrag zoals opgenomen in de overeenkomst. We hebben ook geen onderliggende inningsopdrachten ontvangen om dit te kunnen vaststellen.

Het in de jaarrekening 2013 verantwoorde bedrag ad NAf 998.478 is NAf 714.128 hoger dan het in de overeenkomst aangegeven bedrag ad NAf 284.350 (121.000 euro). Hierdoor kunnen we ook geen oordeel geven over de rechtmatigheid van het bedrag ad NAf 714.128.

Salarissen Kustwacht en Koninklijke Marine

Zowel de Kustwacht alsook de Koninklijke Marine zijn afzonderlijk verantwoordelijk voor het opvoeren, verwerken en afvoeren van hun medewerkers in de salarisapplicatie Pay Time van het Land Curaçao. De Afdeling Salarissen van de Shared Services Organization (SSO) van het Land Curaçao verzorgt de maandelijkse salarisuitbetaling aan de medewerkers van de Kustwacht en de Koninklijke Marine. Deze salarisbetalingen worden door het Land Curaçao gefaciliteerd voor Nederland. In dit kader dient Nederland het uitbetaalde bedrag aan salarissen aan het Land Curaçao te vergoeden. Deze betalingen worden door Nederland verricht op basis van de facturen die door SSO worden verstuurd naar de Kustwacht en Koninklijke Marine.

Door het Land Curaçao worden geen controles gedaan om vast te stellen of de verrichte betalingen door Nederland overeenkomen met de salarissen die door het Land Curaçao zijn uitbetaald. Op basis van de naamlijsten uitgedraaid vanuit de salarisapplicatie Pay Time hebben we getracht om de verantwoorde salariskosten in 2013 van de Kustwacht en Koninklijke Marine aan te sluiten met de verantwoorde opbrengsten hiervoor in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao. Deze aansluiting is niet mogelijk omdat de naamlijsten niet getrouw zijn. Er zijn medewerkers opgenomen die in dienst zijn, maar waarvan geen bezoldiging staat opgenomen. Hierdoor kunnen we geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van het totaalbedrag inzake salarissen Kustwacht en Koninklijke Marine van NAf 16.164.093

We bevelen u aan om maandelijks vast te stellen of de betaalde salarissen aan Kustwacht en Marine aansluiten met de hiervoor ontvangen bijdragen van Nederland.

Salarissen USONA-projecten

Het Land Curaçao betaalt op voorschotbasis salariskosten aan personen die door USONA worden aangetrokken in het kader van de uitvoering van USONA-projecten. De uitbetaling geschiedt op basis van declaratieformulieren die ondertekend worden door de secretaris-generaal a.i. van het Ministerie van Financiën. Het in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao verantwoorde bedrag van NAf 465.048 inzake ontvangen baten uit hoofde van USONA-projecten sluit aan met de bankstatements waarop de betalingen van USONA staan opgenomen. Echter kunnen we geen oordeel geven over de getrouwheid van deze post omdat we geen inzicht hebben of de verantwoorde opbrengsten volledig zijn. De declaraties hebben geen betrekking op 2013, maar op de periode van 2010 - 2012 en hebben alleen betrekking op een aantal maanden in deze jaren. Tijdens onze controlewerkzaamheden hebben we ook geconstateerd dat de declaraties voor een totaal bedrag van NAf 54.666 niet ondertekend waren door de secretaris-generaal voor akkoord om te betalen. Op basis hiervan zijn we van oordeel dat het bedrag van NAf 54.666 onrechtmatig is.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Hieronder staat ons oordeel over de post Schenkingen en Subsidies ad NAf 18.024.716:

- De rechtmatigheid van NAf 714.128 is onzeker. Het in de jaarrekening 2013 verantwoorde bedrag ad NAf 998.478 is NAf 714.128 hoger dan het bedrag ad NAf 284.350 in de overeenkomst.

- We kunnen geen oordeel geven of de opbrengst ad NAf 998.478 getrouw is omdat dit bedrag niet aansluit met het bedrag zoals opgenomen in de overeenkomst en we beschikken ook niet over de onderliggende inningsopdrachten om dit te bepalen.
- We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van het totaalbedrag inzake salarissen Kustwacht en Koninklijke Marine van NAf 16.164.093.
- Het totaal bedrag van NAf 54.666 is onrechtmatig omdat deze declaraties niet zijn geaccordeerd door de SG voor betaling.

7.11 Andere inkomsten

In NAf

	31 december 2013
Andere inkomsten	260.981.187
Inkomsten uit Eigendommen	59.314.921
Verkopen Goederen & Diensten	131.115.422
Boetes & Verbeurdverklaring	3.209.092
Diverse andere inkomsten	67.341.752

We hebben in totaal NAf 257.772.095 (98%) van deze post gecontroleerd. Bij de controle van deze sub-posten hebben we per sub-post minimaal 80% van de omvang gecontroleerd. Op basis van deze controle zullen we een oordeel geven over deze post. Hieronder zullen we per sub-post, die we hebben gecontroleerd, onze bevindingen opnemen met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. Aan het eind van deze paragraaf zullen we ons oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de Andere Inkomsten.

Inkomsten uit Eigendommen

Dividend uitkeringen (5414)

Onder deze post worden de opbrengsten inzake dividenduitkeringen van de deelnemingen verantwoord alsook het bedrag dat de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS), conform artikel 40 van haar statuten, aan het Land Curaçao dient af te dragen. In 2013 zijn opbrengsten uit dividenduitkeringen verantwoord van de deelnemingen Refineria di Kòrsou N.V., Curoil N.V. en Curaçao Airport Holding N.V. Voor de andere 20 deelnemingen zijn er geen dividendopbrengsten verantwoord.

Van de opbrengsten inzake dividenduitkeringen ad NAf 35.274.356 die in 2013 zijn verantwoord kunnen we geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid. Dit vanwege het ontbreken van de formele beslissing van de algemene vergadering van de aandeelhouders (AVA) van de betreffende vennootschappen waarin dit wordt vastgesteld. In de meeste gevallen is er sprake van een beslissing van de Raad van Ministers, echter is dit geen formele beslissing van de AVA.

We hebben geconstateerd dat in de verantwoorde opbrengsten van dividend uitkeringen ook opbrengsten uit voorgaande jaren zijn opgenomen. Voor de deelneming Curoil zijn dividendopbrengsten verantwoord die betrekking hebben op de jaren t/m 2012. De dividend-opbrengsten inzake CBCS betreffen de jaren 2010 t/m 2012. Deze opbrengsten zijn op basis van artikel 3, lid 5 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 verantwoord in het jaar waarin het bestaan is gebleken. Dit is voor ons aanvaardbaar.

Pacht opbrengsten (5415)

Onder deze post worden de inkomsten uit erfpachtcanon en huurgronden verantwoord. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van deze opbrengsten ad NAf 17.821.228 omdat we de betrouwbaarheid van de sub-administratie waarin de debiteuren inzake erfpachtcanon worden geregistreerd niet kunnen vaststellen. Uit de controle van 44 debiteuren hebben we geconstateerd dat de onderliggende documentatie, zoals notariële aktes, grotendeels ontbreekt. Uit ons onderzoek blijkt ook dat het bestand van het Kadaster met betrekking tot erfpachtgronden niet aansluit met het bestand van het Land Curaçao. Hierdoor is het voor ons niet zeker of het bestand van het Land Curaçao betrouwbaar is.

Wij bevelen u aan om:

- *In samenwerking met het Kadaster uw sub-administratie te actualiseren.*
- *De dossiers van de debiteuren aan te vullen met de ontbrekende onderliggende documenten, zodat de rechtmatigheid van de sub-administratie kan worden vastgesteld.*

Verkopen Goederen & Diensten

Terugvordering Onderwijs (5429)

Onder deze post worden de opbrengsten verantwoord die betrekking hebben op de jaarlijks te vorderen annuïteiten inzake de verstrekte studieleningen. We verwijzen in dit kader ook naar onze bevindingen inzake de financiële vaste activa, onderdeel studieleningen. In 2013 werd een totaal van NAf 15.147.220 verantwoord aan opbrengsten inzake terugvordering onderwijs. Vanwege het ontbreken van een betrouwbare administratie van de debiteuren uit hoofde van studieleningen, kunnen wij geen oordeel vormen inzake de getrouwheid en rechtmatigheid van deze opbrengsten.

Vergunningen & Registratierecht (5440)

Onder deze post worden opbrengsten uit diverse categorieën van vergunningen van de ministeries verantwoord. Deze ministeries zijn:

- Ministerie van Algemene Zaken.
- Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur.
- Ministerie van Justitie.
- Ministerie van Financiën.
- Ministerie van Economische Ontwikkeling.

We kunnen de volledigheid en rechtmatigheid van de opbrengsten inzake Vergunningen & Registratierecht ad NAf 10.872.550 niet vaststellen. Het Ministerie van Financiën verantwoordt deze opbrengsten op basis van de maandelijkse ontvangen bedragen zoals deze blijken uit de bankstatements van haar CMA bankrekening (hoofdbankrekening) en op basis van input van de Landsontvanger (waar bepaalde betalingen worden gedaan). De opbrengsten die de Ministeries op hun bankrekeningen storten en de opbrengsten die direct op deze bankrekeningen worden gestort door hun klanten, worden dagelijks automatisch overgeboekt naar de CMA bankrekening van het Land Curaçao. De betreffende Ministeries sturen geen maandelijkse verantwoordingstaten naar het Ministerie van Financiën waarin de maandelijkse opbrengsten en de nummers van de inningsopdracht staan opgenomen. Het risico bestaat dat een ministerie haar opbrengsten niet volledig en niet tijdig stort op haar bankrekening. Hierdoor kan van het Land Curaçao onterecht en onopgemerkt opbrengstgelden worden onttrokken. Ook kan de verantwoording van de opbrengsten in de jaarrekening onjuist zijn, omdat deze niet tijdig en niet volledig worden opgenomen.

Wij bevelen u aan om, in overleg met de betreffende ministeries, AO/IB-procedures in te stellen welk voldoende waarborgen bieden voor een tijdige en volledige verantwoording van de opbrengsten inzake Vergunningen & Registratierecht

Andere diensten & werkzaamheden (5447)

Onder deze post worden diverse opbrengsten verantwoord waaronder opbrengsten van de Ruimtelijke Openbare Planning (ROP), Gezondheid Genezing en Zorg (GG&Z) en bepaalde opbrengsten van de Sector Arbeid. Daarnaast worden de opbrengsten uit tewerkstellingsvergunningen ook onder deze post verantwoord. Het is voor ons niet duidelijk waarom de opbrengsten van deze vergunningen niet onder de post “Vergunningen & Registratierecht (5440)” worden opgenomen. In de handleiding rekeningschema van het Land Curaçao worden de inkomstencategorieën ook niet weergegeven. Hierdoor hebben we geen normenkader om vast te stellen dat deze opbrengsten juist zijn gerubriceerd.

We bevelen u aan om de handleiding rekeningschema van Land Curaçao aan te vullen met de batenposten.

Het Ministerie van Financiën verantwoord deze opbrengsten aan de hand van de ingeleverde verantwoordingstaten van de betreffende ministeries. We hebben vastgesteld dat de verantwoorde opbrengsten in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao ad NAf 6.344.169 overeenkomen met de ingeleverde verantwoordingstaten van de bovengenoemde uitvoeringsorganisaties. Maar deze verantwoordingstaten zijn niet volledig. Van de ROP zijn de staten van 8 maanden, te weten april en juni t/m december 2013 niet ontvangen. De opbrengsten van ROP zijn op basis van de kasmutaties verantwoord. Voor de GG&Z is de staat van april 2013 niet verantwoord.

Andere verkopen (5453)

Deze opbrengsten ad NAf 79.067.646 hebben grotendeels betrekking op de vergoeding die een deviezenbank, ingevolge artikel 12, derde lid, van het Centrale Bank-Statuut 1985 aan de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) verschuldigd is. De deviezenbank dient per kalendermaand 1% van de som van de verrichte A-transacties aan CBCS te betalen. CBCS brengt door middel van een rapportage het verschuldigd bedrag in rekening bij de deviezenbanken. Het geïncasseerde bedrag wordt door CBCS maandelijks gestort in de Landskas. Bij het storten van dit bedrag wordt echter geen specificatie van het gestort bedrag gegeven aan het Ministerie van Financiën. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van deze opbrengsten, omdat het Ministerie van Financiën niet beschikt over de specificaties en onderliggende documentatie om dit te bepalen.

Onder de post “Andere verkopen (5453)” is ook een opbrengst van NAf 19 miljoen opgenomen met betrekking tot een project van Bureau Telecommunicatie & Post. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van deze opbrengsten, omdat we de onderliggende documentatie niet hebben ontvangen.

Diverse andere inkomsten

Andere Inkomsten (5481)

Deze post van NAf 41.093.080 bestaat grotendeels uit een vrijval van verplichtingen aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en FZOG van totaal NAf 36.062.498. De vrijval van verplichtingen aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en FZOG hebben betrekking op de verplichting van het voormalig Land Curaçao inzake de aanzuivering van de tekorten in deze fondsen.

Uit de goedgekeurde jaarrekening 2013 van SVB blijkt dat het saldo van de nog te dekken tekorten door het Land Curaçao nihil is. Op grond hiervan werd dit vrijval in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao verwerkt. Dit is aanvaardbaar.

Vrijval va Reserves (5483)

De vrijval van de voorzieningen is voor ons onzeker. Zie hiervoor onze bevindingen opgenomen bij de paragraaf Financiering (uitgaven kapitaaldienst). Van de vrijval van voorzieningen van totaal NAf 26.123.623 beschouwen wij het bedrag van NAf 6.688.341 als onzeker. Zie de paragraaf financieringen.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

Hieronder staat ons oordeel over de post “Andere inkomsten” van totaal NAf 260.981.187:

1. Over de opbrengsten inzake dividenduitkeringen ad NAf 35.274.356 kunnen we geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid.
2. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de pachttopbrengsten van NAf 17.821.228.
3. De getrouwheid en rechtmatigheid van totaal NAf 15.147.220 aan terugvordering onderwijs is onzeker.
4. We kunnen de getrouwheid en de rechtmatigheid van de opbrengsten Vergunningen & Registratierecht van NAf 10.872.550 niet vaststellen.
5. We kunnen geen oordeel geven over de opbrengsten inzake Andere diensten & werkzaamheden ad NAf 6.344.169.
6. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de opbrengsten Andere verkopen van NAf 79.067.646.
7. We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de opbrengsten van NAf 19 miljoen inzake het project van Bureau Telecommunicatie & Post.
8. De vrijval van verplichtingen aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en FZOG van totaal NAf 36.062.498 is aanvaardbaar.
9. Van de vrijval van voorzieningen van totaal NAf 26.123.623 beschouwen wij het bedrag van NAf 6.688.341 als onzeker.

7.12 Non-financiële Activa (inkomsten Kapitaal Dienst)

In NAf

	31 december 2013
Non-financiële Activa	44.624.003
Afschrijvingen	44.624.003

We hebben de volledige post gecontroleerd.

Onder deze post worden de totale afschrijvingskosten van de materiële vaste activa verantwoord. Op grond van onze controlewerkzaamheden blijkt dat de berekende afschrijving over het boekjaar 2013 ad NAf 44.624.003 onzeker is. Hierdoor kunnen we geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van deze post. We verwijzen in dit kader naar onze bevindingen bij de materiële vaste activa.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

We kunnen geen oordeel geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van deze post van totaal NAf 44.624.003.

7.13. Financiering (inkomsten Kapitaal Dienst)

In NAf

	31 december 2013
Financiering	67.294.145
Ontv. Afl.LL.len.u/g	4.690.145
Aangeeg.Geldl.o/g eigen val.	62.604.000

We hebben de volledige post gecontroleerd.

Onder deze post worden de aflossingen en rentebetalingen die zijn ontvangen inzake LL geldleningen u/g verantwoord alsook de geldleningen die door het Land Curaçao zijn aangegaan. Het bedrag van NAf 4.690.149 inzake de LL geldleningen u/g sluit aan met model C1 in de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao, waarin de LL geldleningen u/g zijn verwerkt. Echter kunnen we geen oordeel geven over de volledigheid en rechtmatigheid van deze post omdat we bij de controle van de LL geldleningen u/g hebben geconstateerd dat het onzeker is of deze leningen volledig en rechtmatig zijn verantwoord. We verwijzen hierbij tevens naar onze bevindingen bij de financiële vaste activa, onderdeel LL geldleningen u/g.

De mutatie van NAf 62.604.000 betreft een toename in de post door de binnenlandse langlopende schulden die zijn afgesloten in 2013. We hebben het verantwoorde bedrag van NAf 62.604.000 aangesloten met de betreffende leningsovereenkomsten en het achterliggende bankafschrift. We hebben op grond hiervan vastgesteld dat er een lening is afgesloten voor een bedrag van NAf 62.604.000. Er werd in dit kader een bedrag van NAf 59.974.632 gestort op de bankrekening van het Land Curaçao. Het verschil van NAf 2.629.368 betreft het disagio van de lening conform de leningsovereenkomst. Het bedrag van NAf 62.604.000 is derhalve getrouw en rechtmatig. We verwijzen hierbij tevens naar onze bevindingen bij de langlopende schulden.

Conclusie

Getrouwheid en rechtmatigheid

We kunnen geen oordeel geven over de volledigheid en rechtmatigheid van het bedrag van NAf 4.690.149. Het bedrag van NAf 62.604.000 is getrouw en rechtmatig.

7.14. Begrotingsoverschrijdingen

Bij de aansluiting van de begroting BA¹ met de rekening AA² conform de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao per “Hoofdstuk” (Zorggebieden) hebben wij begrotingsoverschrijdingen voor diverse ministeries voor een totaalbedrag van NAf 46.030.908 geconstateerd.

Bij de aansluiting van de begroting BA met de rekening AA conform de jaarrekening 2013 van het Land Curaçao per “Economische Categorie” (Baten en lasten naar soorten) hebben wij begrotingsoverschrijdingen voor diverse ministeries voor een totaalbedrag van NAf 37.995.832 geconstateerd.

Wij beschouwen dit totale begrotingsoverschrijdingsbedrag van NAf 37.995.832 als een onrechtmatigheidsfout daar in artikel 6 van de Landsverordening comptabiliteit 2010 is opgenomen dat ministeries en staatsorganen alleen binnen de door de Staten geautoriseerde economische categorieën, met budgetten kunnen schuiven. Verschuivingen tussen economische categorieën en/of tussen ministeries en staatsorganen in het lopende begrotingsjaar, behoeven autorisatie van de Staten en moeten daarom via suppletoire begroting worden voorgelegd.

Tot slot constateren wij dat de Begroting BA conform de jaarrekening van het Land Curaçao per 31 december 2013 niet aansluit met de berekende Begroting BA aan de hand van de Landsverordeningen tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (eerste en tweede suppletoire). Wij constateren dat de Begroting BA conform de jaarrekening 2013 (op de Gewone Dienst) NAf 28.724.764 lager is verantwoord dan de begroting BA conform de Landsverordeningen (NAf 1.656.847.144 cf. Landsverordeningen tot vaststelling van de begroting – NAf 1.628.122.380 cf. Jaarrekening 2013 van het Land Curaçao).

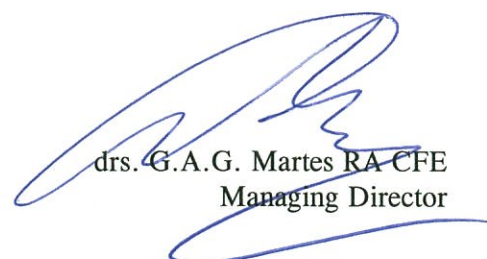
Wij adviseren u om zorg te dragen dat de Begroting BA in de jaarrekening van het Land Curaçao conform de 1ste en 2de suppletoire wijzigingen voor het desbetreffende dienstjaar opgenomen wordt in de jaarrekening van het Land Curaçao.

8. Slot

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn vanzelfsprekend bereid dit rapport nader toe te lichten.

drs. R.E. Faneyte RA CFE CICA
Associate Director

drs. G.A.G. Martes RA CFE
Managing Director

Bijlage: 1

¹ BA = Budgeted Amounts = Oorspronkelijke vastgestelde begroting inclusief de 1ste en 2de suppletoire wijzigingen cf. Landsverordening tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2013 (berekend door SOAB).

² AA = Werkelijke kosten.